

HTML TILI

YIG'MA
JILDI

IBRAGIMOV UMBAR NARSAIDOVICH

<body>....</body>

HTML dokumentimizning eng asosiy qismi hisoblanadi, web sahifada paydo bo'ladigan deyarli hamma yozuvlar, rasmlar, hammasi shu tag orasida biriktiriladi. Bu tagning orasida aksariyat taglarimiz keladi, albatta taglarimiz web sahifada ko'rinmaydi, taglar shunchki web sahifada matnimiz qanday ko'rinishga ega bo'lishiga buyruq beradi.

Foydalanish qoidalari:

- ko'pincha </head> tagi yopilgandan keyin <body> tagi ochiladi, va </html> tagi yopilishidan oldin </body> tagi yopiladi.
- bu tag atributelari butun bir web sahifa uchun tegishlidir.

Attributelari haqida:

- **alink=" "** - active link deganidir, ya'ni sichqoncha ustiga olib borilganda kirish mumkinligini ko'rsatadi va oddiy link rangi o'zgaradi, bu attribute ranglarni o'z qiymati sifatida qabul qiladi hamma faol link rangini belgilaydi (link- boshqa sahifaga bog'anuvchi yo'l ular haqida kelgusi darslarimizda). <body alink="orange"> deb yozilsa, web sahifamizdagi barcha kirish mumkin bo'lgan link rangini sichqoncha ustiga olib borilganda orange qilib belgilanadi, linklar yaratish kelgusi darslarda.
- Masalan: **Bu linkga kiring** Ushbu link HTML kodi: <body alink="orange" link="red" >
- **background=" "** - bu attribute web sahifamizning orqa foniga rasm qo'yish uchun ishlatiladi, qo'shtirnoq ichiga rasm manzili ko'rsatilishi kerak bo'ladi agar rasm web sahifangiz bilan bitta papka ichida joylashgan bo'lsa u holda rasmning nomini uning formati (jpeg, jpg, png, gif, ...) bilan yozishingiz kifoyadir. Sizlarga hamma web sahifa uchun ishlatadigan rasmlaru fayllarni bitta papkada web sahifaning o'zi bilan saqlashilarni maslahat beraman, chunki boshqa papkadagi rasmlarni joyi o'zgarsa sizni web sahifangizdagi rasm yo'q bo'ladi, chunki siz yozgan manzildan o'sha rasmni HTML dastur yuklash uchun topa olmaydi. Quyida ikkala usul ham ko'rsatilingandir.
- 1-usul: boshqa papkadan joylash, u holda rasm manzili nomi bilan to'liq yozilishi shart bo'ladi. Masalan: <body background="D:\web site\background images\orqafon.jpg">
- 2-usul: rasmimiz web sahifa saqlangan joyda saqlansa unda rasm nomi formati bilan yoziladi: Masalan: <body background="orqafon2.jpg">

- **bgcolor=" "** - bu attribute esa web sahifamizning butun bir orqa fonini rangini o'zgartiradi. Qo'shtirnoq ichiga ixtiyoriy rang ingliz tilida kiritiladi.
- **bottommargin=" "** - web sahifamiz quyi qismidan joy tashlash uchun ishlatiladi, bu attribute qiymati pixelda sonlar bilan belgilanadi, agar bu attribute yordamida web sahifamiz quyi qismidan joy tashlanmasa yozgan matnlarimiz web browserda quyi qismiga yopishgan holda paydo bo'ladi (bottom-quyi; margin-joy tashlash).
- **bgproperties="fixed"** - bu attribute bizga `<body background=" ">` yordamida o'rnatgan orqa fonimizni web sahifa tepa va pastga sichqoncha roligi yordamida harakatlansa ham uning orqasidagi fonni harakatsiz holatga keltiradi, "fixed" qiymati o'zgarmasdir.
- **leftmargin=" "** - web sahifamiz chap qismidan joy tashlash uchun ishlatiladi, bu attribute qiymati ham pixelda sonlar bilan belgilanadi, agar bu attribute yordamida web sahifamiz chap qismidan joy tashlanmasa yozgan matnlarimiz web browserda chap qismiga yopishgan holda paydo bo'ladi (left-chap; margin-joy tashlash).
- **link=" "** - Link deganidir, bu barcha hali foydalanuvchi tamonidan tashrif buyurilmagan linklarning rangini belgilaydi, tashrif buyurilmagan deganimning sababi tashrif buyurilgan linklarni boshqa rangda belgilash mumkindir. Yuqoridagi (alink) misolda birinchi ko'rinib turgan qizil rang haqiqiy link rangidir.
- **rightmargin=" "** - web sahifamiz o'ng qismidan joy tashlash uchun ishlatiladi, agar bu attribute yordamida web sahifamiz o'ng qismidan joy tashlanmasa yozgan matnlarimiz web browserda o'ng qismiga yopishgan holda paydo bo'ladi, qiymati pixeldir (right-o'ng; margin-joy tashlash).
- **text=" "** - butun bir web sahifamizning matn rangini o'zgartiradi, qiymati istalgan rang ingliz tilida yozilsa bo'lgani.
- **topmargin=" "** - web sahifamiz yuqori qismidan joy tashlash uchun ishlatiladi, agar bu attribute yordamida web sahifamiz yuqori qismidan joy tashlanmasa yozgan matnlarimiz web browserda yuqori qismiga yopishgan holda paydo bo'ladi (bottom-quyi; margin-joy tashlash).
- **vlink=" "** - visited link deganidir, yani foydalanuvchi tashrif buyurgan link bu attribute tashrif buyurilgan linkning rangini o'zgartirish uchun qo'llaniladi.

<body> attributlari	tag	attribute qiymatlari	HTML dokumenga kiritiladigan misollar
alink		ranglar	alink="blue"
background		rasm	background="orqa_fon1.gif"
bgcolor		ranglar	bgcolor="black"

bgproperties	fixed	bgproperties="fixed"
bottommargin	pixel	bottommargin="20"
leftmargin	pixel	leftmargin="20"
link	ranglar	link="blue"
rightmargin	pixel	rightmargin="20"
text	rang	text="red"
topmargin	pixel	topmargin="20"
vlink	rang	vlink="black"
Umumiy misol	<body background="orqa_fon1.gif" alink="blue" vlink="black" text="red" link="blue">	

<h1>....</h1>

Bu tag nomi "heading" bosh sarlavha degan ma'noni beradi, ular 6 hil o'lchamga ega va faqat sarlavha yozish maqsadida qo'llaniladi.

Foydalanish qoidalari:

- bu taglar <h1> dan <h6> gacha qiymatlarga ega (<h1>...</h1>; <h2>...</h2>; <h3>...</h3>; <h4>...</h4>; <h5>...</h5>; <h6>...</h6>;), <h1> sarlavhani eng katta holda yozish uchun ishlatiladi, agar undan ham kattaroq yozishni hohlasangiz unda <h1> dan foydalanilmaydi unda boshqa yo'ldan foydalanish kerak (quyida batafsilroq bu haqda). <h1> dan <h6> gacha sonlar qiymati oshib borgani bilan sarlavhalarimiz o'lchami kichrayib boradi.
- bu taglarimizning har biri yopilishi shart bo'lgan taglar. Umuman HTMLdagi barcha taglarni yopishingiz shart deb bilaman, chunki <h1> - <h6> taglar ham oldin yopilishi muhim bo'lmagan taglar qatoriga kirar edi lekin dasturlar rivojlangan sari kod kiritishda juda ham aniqlik va puhtalik talab qilina boshlandi.
- bu taglarni oldidan yoki keyin <p>...</p>,, yoki
 taglarini ishlatish shart emas (bu taglar borasida quyida), chunki <h1>....</h1> taglar orasidagi har qanday sarlavhangiz o'z o'zidan yangi qatordan boshlanadi, va o'zi harflarni qalin qilib yozadi.
- hozircha bu taglarning bitta atributi "align" ni o'rganamiz.
- bu 6 ta tag ham bir hil atributelarga ega, ya'ni <h1> uchun maqul attribute <h6> da ham ma'quldir.

Attributlari haqida: bu tagga tegishli faqatgini "align" atributini o'rganamiz hozircha, va juda ko'p taglar bu atributni qabul qiladi. Agar "align" ishlatilmasa matnimiz chap tarafdin yoziladi. Bu atributning quyidagi qiymatlari mavjud:

IBRAGIMOV UMBAR NARSAIDOVICH

- **align="center"** - center (markaz) qiymati matni markazlashtirishga buyruq beradi.
- **align="left"** - left (chap) qiymati matni chap tarafdin yozishga buyruq beradi. Bu qiymat kamdan kam hollarda ishlatiladi, ishlatilmasa ham matnimiz chapdan boshlanadi, chunki bu qiymat default (muayyan qiymat) qilib tanlangan.
- **align="right"** - right (o'ng) qiymati matni o'ng tarafdin yozishga buyruq beradi.

<h1> - <h6> taglari atributi	attribute qiymatlari	HTML dokumenga kiritiladigan misollar	web browserda ko'rinishi
align	left	<code><h1 align="left">h1 Sarlavha</h1></code>	h1 Sarlavha
	center	<code><h2 align="center">h2 Sarlavha</h2></code>	h2 Sarlavha
	right	<code><h3 align="right">h3 Sarlavha</h3></code>	h3 Sarlavha
	left	<code><h4 align="left">h4 Sarlavha</h4></code>	h4 Sarlavha
	left	<code><h5 align="left">h5 Sarlavha</h5></code>	h5 Sarlavha
	left	<code><h6 align="left">h6 Sarlavha</h6></code>	h6 Sarlavha

`<p>....</p>`

Bu tag "Paragraph" - abzas deganidir, bu tag orasidagi har qanday jumla matnimizning yangi qatoridan boshlanadi.

Foydalanish qoidalari:

- yopilishi shart bo'lgan tag hisoblanadi.
- o'z atributlariga ega.
- hozircha bu tagning bitta atributi "align" ni ishlatamiz, bu attribute qo'llanish qoida va maqsadlari yuqorida takidlandi.

<p>....</p> tag atributi	attribute qiymatlari	HTML dokumenga kiritiladigan misollar	web browserda ko'rinishi
align	left	<code><p align="left">Paragraph </p></code>	Paragraph
	center	<code><p align="center">Paragraph</p></code>	Paragraph
	right	<code><p align="right">Paragraph</p></code>	Paragraph

**
**

Bu tag bittalik tag hisoblanadi klaviaturadagi "ENTER" vazifasini bajaradi, kichik "<" belgisidan so'ng "br" yozib bitta joy tashlab "/>" bilan yopiladi, hamma bittalik taglar shundoq ochiladi va yopiladi.
 dan so'ngi har qanday text keyingi yangi qatorga o'tadi. (break-ajratish)

Foydalanish qoidalari:

- faqatgina joy tashlash muhim bo'lgan joylarda ishlatiladi, <p>....</p>, <h1>...</h1> taglari oldidan va keyin ishlatish muhim emas.
- necha marta qo'llanilsa o'shancha marta joy tashlash demakdir, "

" ikki marta joy tashlash uchun buyruq berilyapti.
- HTML da atributega ega emas.

<hr />

Horizontal Rule - gorizontaal chiziq deganidir, bu tag ham bittalik tag hisoblanadi ochilishi ham yopilishi ham
 bilan bir hil, bu tag yozilgan joyda web sahifangizda chiziqcha paydo bo'ladi. Bu chiziq rangi, qalinligi, va uzunligi atributelar orqali belgilanadi. O'zim bu tagni har bir qoida ajratish uchun ko'k rangda shu sahifada ishlatganman.

Foydalanish qoidalari:

- istalgan joyda chiziqcha hohlasangiz ishlatishingiz mumkin
- asosan to'rtta atributga egadir.

Atributelari haqida:

- **color=" "** - bu tag orqali chizilgan chiziqning rangini o'zgartiradi. Istalgan rangni qabul qiladi.
- **size=" "** - chiziqning qalinlik o'lchovini beradi, qiymarlari butun musbat sonlardir.
- **width=" "** chiziqning uzunligini beradi, foiz va pixel qiymatlarini oladi, foiz o'lchami butun bir web sahifaga nisbatan olinadi yani 100% qilib belgilansa butun bir web sahifa bo'ylab chiziladi.
- **align=" "** - chizilgan chiziqning web sahifaga nisbatan joylashuvini beradi, qiymatlari yuqorida aytilgandir.
- Masalan quyidagi sariq chiziqning HTML kodi: <hr align="center" color="yellow" size="3" width="50%" />

IBRAGIMOV UMBAR NARSAIDOVICH

<hr /> tag atributelari	atributelar qiymati	HTML dokumenga kiritiladigan misollar
color	Ingiliz tilida yozilgan barcha ranglardir.	<hr color="blue" />
size	barcha musbat butun va o'nli sonlar	<hr size="2" />
width	foiz va pixel dir	<hr width="100%">
align	center, left, right	<hr align="center">
Umumiy misol	<hr align="center", color="blue" width="100%" size="2" />	

<basefont />

Bu tag dan keyingi kelgan barcha matn shriftining o'lchami, rangi va turi o'zgaradi, <h1> - <h6> dan tashqari. <basefont> tagi attributsiz bir o'zi hech qanday ma'noga ega emas, yordamchi atributlar kiritgan buyruq butun web sahifaga tegishlidir. Hozirda deyarli barcha browserlar bu tagni o'qiy oladi lekin font o'lchami browserlarga qarab o'zgarishi mumkin. Yani sizni web sahifangizni Internet Explorer 3 o'lchamda o'qisa Opera 4 yoki 5 o'qishi mumkin.

Foydalanish qoidalari:

- <basefont> bitta so'z, base-asos font-matndir.
- bittalik tag hisoblanadi yopuvchi tagi mavjud emas, yopish uchun <basefont />.
- atributi "size" (shrift o'lchami) , "face" (shrift turi), "color" (shrift rangi).
- size attribute, 1 dan 7 gacha qiymatlarni o'z ichiga oladi (size-o'lcham) bu qiymatlar matn o'lchamini belgilaydi, masalan: <basefont size="5" />, barcha web sahifamizning tekstini 5 o'lchamda ko'rsat degan ma'no bor.
- odatiy shrift o'lchami Internet Explorerda "3" ga teng bo'lsa, odatdagidan 1-7 gacha o'lchamda kichik yoki katta qilib web browserda ochish mumkin. Masalan sizni mantniz odatiy yozuv o'lchamidan 2 o'lcham kattaroq shaklda ochilishini hohlasez, <basefont size="+2" /> kiritishizga to'g'ri keladi, kichikrog'i uchun esa <basefont="-2" />.
- <basefont size="_" /> HTML dokumentimizning <head> qismidan boshqa hamma joyida kelishi mumkin. Eng maqul joy <body> tagdan keyin qo'yilganidir. HTML dokumentimizning hamma matni <body> qismda yoziladi.

- `<basefont size="_" / >` tagini biz bitta so'z, jumla yoki bir abzast uchun ishlatolmaymiz ular uchun mahsus taglar mavjud, bu tag butun bir web sahifa matni uchun ishlatiladi.
- Bitta sahifa uchun bitta `<basefont size="_">` tagi yetarlidir.
- `<basefont size="_" / >` da size ning 4 dan katta qiymatlarini ishlatishni maslahat bermayman.
- attribute lar birga kelishi mumkin ya'ni `<basefont size="4" face="Times New Roman" color="red" / >` ular orasida vergul shart emas, qay biri birinchi yoki ohiri kelishi ham ahamiyatsiz. `<basefont size="4" face="Times New Roman" color="red" / >` degani web sahifaning butun bir boshli matnini 4 o'lchamda qilib, "Times New Roman" yozuvini tanlab va shu yozuvni qizil rangda och deganidir.
- "Face"attribute o'ziga faqat font turlarini qiymat qilib oladi ("MS Word" dagi deyarli barcha fontlar qo'llanishi mumkin), bir paytning o'zida birdan ortiq fontlar kiritish mumkin faqat har birining orasiga vergul qo'yish yodizda bo'lsin, yani `<basefont face="arial, cambria, calibri, times new roman">`. Bu nimani anglatadi degan savol tug'ilishi tabiiy, bu agar web sahifangizga tashrif buyuruvchining browseri "arial" yozuvini (fontini) o'qimasa avtomatik ravishda ikkinchi o'rinda turgan "cambria" yozuvini o'qiydi, unda ham bo'lmasa keyingisiga o'tadi va hokazo. Font turlarini katta yoki kichik harf bilan yozishiz ahamiyatga ega emas, faqat harflar to'g'ri yozilsa bo'lgani.
- web sahifangizga tashrif buyuruvchi o'zining web browserida qaysi shriftda ko'rishni hohlarsa o'shanga moslab olgan bo'lishi ham mumkin.

<basefont> tag atributelari	attributelar qiymati	HTML dokumenga kiritiladigan misollar
size	1-7 orasida sonlar va +1 dan+7gacha.	<code><basefont size="5" /></code> , <code><basefont size="+5" /></code>
face	barcha font nomlari	<code><basefont face="alegerian" /></code> , <code><basefont face="arial, verdina " /></code>
color	ingiliz tilidagi barcha ranglar	<code><basefont color="green" /></code> , <code><basefont color="brown" /></code> ,
Umumiy misol:	<code><basefont size="3" color="green" face="arial" /></code>	

Quyida font turlarining ba'zilari keltirilgan, yodda tuting font turlari yuzdan ortiqdir.

Font turlari	ko'rinishi	Font turlari	ko'rinishi
Cambria	Misol Uchun	Vrinda	Misol Uchun
Calibri	Misol Uchun	Verdana	Misol Uchun
Times New Roman	Misol Uchun	Vladimir Script	Misol Uchun

IBRAGIMOV UMBAR NARSAIDOVICH

Arial	Misol Uchun	Harrington	Misol Uchun
Algerian	Misol Uchun	Monotype Corsiva	Misol Uchun
Batang	Misol Uchun	MS Gothic	Misol Uchun
Georgia	Misol Uchun	SimHei	Misol Uchun
Gulim	Misol Uchun	Britannic Bold	Misol Uchun
Mangal	Misol Uchun	Courier New	Misol Uchun
Tahoma	Misol Uchun	Bradley Hand ITC	Misol Uchun

...

Bu tag ochilish va yopilish holatlariga egadir, va orasidagi har qanday matinni attribute turi va qiymatiga qarab o'zgartirib yuboradi. Bu tag ayniqsa kichik jumla va abzaslarga ishlatiladi. <basefont> dan yopilish tagiga egaligi va butun web sahifa matni uchun ishlatilinmasligi bilan qoidalarda farq qiladi, <basefont /> ning boshqa barcha yuqorida ta'kidlangan qoidalari tag i uchun ham qo'laniladi. atrofdagi matn o'lchamlaridan bir o'lchamga katta qilish uchun ishlatiladi, esa atrofdagi matn o'lchamlaridan bir o'lchamga kichikqilib ko'rsatish uchun ishlatiladi. Ikki, uch va h.z (7 gacha) o'lchamliliklar uchun qo'shtirnoq ichiga musbat yoki manfiy 1 dan 7 gacha qiymatlar qo'yishingiz mumkin. Web sahifadan foydalanuvchi o'lchamini o'zgartirish imkoniyati yo'q.

Foydalanish qoidalari:

- hatto <basefont /> yoki <body> taglari orqali butun web sahifa matnining o'lchami, rangi va font turi barchasiga umumiy qilib belgilangan bo'lsa ham bu tag orasida kelgan har qanday jumla bu tagning attributlari qiymatiga qarab o'zgaradi.

Attributelari haqida:

- **size=" "** - harflar o'lchami, 1 dan 7 gacha qiymatlarni o'z ichiga oladi.
- **face=" "** - harflar font turini belgilaydi, bir vaqtning o'zida bittadan ko'p fontlarni vergul orqali ajratgan holda qiymati sifatida ishlatish mumkin.
- **color=" "** - font rangini belgilaydi.

 tagi attributelari	attributelar qiymati	HTML dokumenga kiritiladigan misol	web sahifada ko'rinishi
size	1-7 orasida sonlar	Font kattaligi 5	Font kattaligi 5
face	barcha font nomlari	Font turi Algerian	Font turi Algerian
color	ingiliz tilidagi barcha	Font rangi	Font rangi Yashil

IBRAGIMOV UMBAR NARSAIDOVICH

	ranglar	Yashil	
Umumiy misol:	Natijasi		

<blockquote>.... </blockquote>

Bu tag ochilishi va yopilishi bor, maqsadi matnimizni boshqa matnlardan azgincha farqliroq qilib o'ngroqqa ozroq surib qo'yadi. Har bir abzast uchun alohida ishlatish shart emas abzastlar shu taglar orasida kelsa bo'lgani. Hozircha attributini o'rganmaymiz.

Quyidagi ikki abzast matnga e'tibor bering!

HTML da taglar va attributelar juda ko'p ekan qay birini eslab qolishimiz mumkin deb hecham qayg'urmang bu juda oson avvaliga bir-ikki marta o'ziz uchun yozib borgan daftariyga web sahifa yaratyotganda qarashiz mumkin keyinchalik umuman hammasi o'z o'zidan yod bo'lib qoladi, umuman daftar ko'tarilib yodlab yurishni tafsiya qilmayman, hammasi amaliyotga bog'liq. Har hil web sahifalarni ochib ularga o'xshash qilib bir ikki o'ziz mustaqil yaratsez hammasi esizda qoladi.

Esda qoldirishning yana bir yo'li yana kimgadir o'rganganlaringizni o'rgatishdir, o'rgatyganda iloji boricha to'liq va tushunarli qilishga harakat qiling, chunki HTML juda tushunarsiz bo'lib tuyulishi mumkin boshida.

<center>....</center>

"center"- Markaz degan tarjimaga ega kichik bir matnni yoki biron abzastni markazlashtirish maqsadida ishlatiladi. Butun bir web sahifa uchun ishlatilinmaydi.

<center>Bu matn markazlashadi</center>	Bu matn markazlashadi
--	-----------------------

<big>....</big> va <small>....</small>

"big" - katta, "small" - kichik degan lug'aviy ma'nolarga ega, bu taglar matn oralarida ayrim so'z va iboralarni boshqa so'zlardan hajm jihatidan ajralib turishi uchun ishlatiladi. Bu taglar HTMLning o'zida hech qanday attribute larga ega emas faqat o'zlari keladi, ochilish va yopilish hossalarga ega.

IBRAGIMOV UMBAR NARSAIDOVICH

Eslatma: HTML ning o'zida attributega ega bo'lmagan ba'zi taglar HTML dokumentiga tashqaridan boshqa dasturda yozilgan markup tillari birlashtirilganda bir qancha attribute larga ega bo'ladi. Hozircha attributi yo'q deb o'rganib turamiz keyinchalik bu haqida yaxshi tushinib olasiz degan umiddaman.

`<big>`Bu jumla boshqalariga nisbatan kattaroq shaklda paydo bo'lishi kerak`</big>`

Natija: Bu jumla boshqalariga nisbatan kattaroq shaklda paydo bo'lishi kerak

`<small>`Bu jumla boshqalariga nisbatan kichikroq shaklda paydo bo'lishi kerak`</small>`

Natija: Bu jumla boshqalariga nisbatan kichikroq shaklda paydo bo'lishi kerak

Agar ikki marta kattaroq yoki kichikroq bo'lishi hohlasangiz bu taglarni birdaniga ikki marta yoki undan ko'p, hohlasangiz istalgancha kiritishingiz mumkin. Shuni ta'kidlashim kerakki bunday hususiyatga hamma tag lar ham ega emas faqat ba'zilarigagina mumkin.

`<big><big>`Bu jumla boshqalariga nisbatan ikki marotaba kattaroq shaklda paydo bo'lishi kerak!`</big></big>`

Browserdagi Natija: Bu jumla boshqalariga nisbatan ikki marotaba kattaroq shaklda paydo bo'lishi kerak!

`<small><small>`Bu jumla boshqalariga nisbatan ikki marotaba kichikroq shaklda paydo bo'lishi kerak!`</small></small>`

Browserdagi Natija: Bu jumla boshqalariga nisbatan ikki marotaba kichikroq shaklda paydo bo'lishi kerak!

Big va Small taglari `` bilan deyarli bir hil.

`^{....}` va `_{....}`

"sup" - Superscript (yuqori yozuv) deganidir, "sub" - Subscript (quyi yozuv) degan ma'noni beradi. Bu taglar ochilish va yopilish hossalari ega va HTMLning o'zida hech qanday bir attributega ega emas. Qaysi elementni odatdagidan ko'ra teparoqda yoki pastroqda ishlatilishini hohlasez shu taglar

IBRAGIMOV UMBAR NARSAIDOVICH

qo'l kelishi mumkin. Bu taglar faqat mahsus hollarda va kerak paytlardagina ishlatiladi butun bir tekst uchun ishlatil olmaydi. Masalan:

Bugun ob-havo 28° daraja issiq. Alisher bugun soat 16³⁰ da keladi.

Kimyoviy elemenda vadorod H₂O ga tengdir. Tenglamanning ildizlari bo'lmish x₁ va x₂ larning qiymatlarini toping.

Browserdagi natija quyidagicha ko'rinishga ega bo'ladi:

Bugun ob-havo 28° daraja issiq. Alisher bugun soat 16³⁰ da keladi.

Kimyoviy elemenda vadarod H₂O ga tengdir. Tenglamanning ildizlari bo'lmish X₁ va X₂ larning qiymatlarini toping.

<cite>, <code>, <samp>, <tt>, <kbd>, <var> va <address>

Bu taglar borasida qisqacha birinchi darsda to'xtalganmiz, endi boshqa misollar bilan ham bir bor ko'rib chiqamiz. Bu taglar hammasi ochilish va yopilish hossalarga ega. Hammasining vazifasi turiga qarab matnimizdagi ba'zi so'z va jummalarni odatdan ko'ra o'zgartiribroq yozish uchun ishlatiladi. Bu taglarning hech biri HTMLning o'zida atributga ega emas. Bu taglarning tarjimai haqida birinchi darsdan yodga solib olishingiz mumkin. Bu taglar unchalik muhim taglar hisoblanmaydi, ko'pchilik ... ni afzal ko'rishadi. Shaxsan o'zim bu taglarni umuman ishlatmayman.

Tag lar	Web Browserda ko'rinishi
<cite>Bu bir namuna halos</cite>	<i>Bu bir namuna halos</i>
<code>Bu bir namuna halos</code>	Bu bir namuna halos
<samp>Bu bir namuna halos</samp>	Bu bir namuna halos
<tt>Bu bir namuna halos</tt>	Bu bir namuna halos
<kbd>Bu bir namuna halos</kbd>	Bu bir namuna halos
<var>Bu bir namuna halos</var>	<i>Bu bir namuna halos</i>
<address>Bu bir namuna halos</address>	<i>Bu bir namuna halos</i>

<u>...</u>

"u"- Underline (tagiga chizish) deganidir, bu ham HTML da attributga ega bo'lmagan taglardan hisoblanadi va ochilish va yopilish hossalari bor, har qanday<u> bilan </u> orasidagi matn tagiga chiziq tortilgan holda browserda ko'rinadi.

<u>Bu matnning tagiga chizilishi kerak</u>	<u>Bu matnning tagiga chizilishi kerak</u>
--	--

...

"em" - Emphasize (urg'u berish) degan ma'noga ega, matnni boshqa so'zlardan ajralib turishi uchun o'ng tarafga og'ganroq shaklda yozish uchun ishlatiladi.

Bu matn o'ng tarafga og'gan shaklda bo'ladi	<i>Bu matn o'ng tarafga og'gan shaklda bo'ladi</i>
--	--

<i>...</i>

Bu tag matnimizni o'ng tarafga og'ganroq shaklda qilib yozadi, va bu tagi bilan mutlaqo farq qilmaydi, faqat bu tag ba'zi web browserlar tamonidan o'qilmi qolish ehtimoli bor, Internet Explorer <i> tagi albatta o'qiydi lekin bizning web sahifamizga turli hil web browserlar ega insonlar tashrif buyurishi tabiiyligini unutmashimiz lozimdir. Shuning uchun tagini ishlatishga odatlanishilarni istardim. <i> - italics kursiv harf degan tarjimaga egadir.

<i>Bu matn o'ng tarafga og'gan shaklda bo'ladi</i>	<i>Bu matn o'ng tarafga og'gan shaklda bo'ladi</i>
--	--

<strike><strike>

Bu tag matnimizning ustidan bir chiziq chizish uchun ishlatiladi, <strike>- "ustki chiziq" manosida kelyapti, lekin bu so'zning boshqa tarjimalari ham bor.

<strike>Bu matnning ustiga bir chiziq chizilishi kerak</strike>	Bu matnning ustiga bir chiziq chizilishi kerak
---	---

...

"del" - Delete (o'chirmoq) degan ma'noga egadir, bu tag <strike> degi bilan mutlaqo bir hil faqat matnni ustidan bir chiziq tortish maqsadida emas matnni o'chirish maqsadida ishlatiladi.

Bu matnning ustiga bir chiziq chizilishi kerak

Bu matnning ustiga bir chiziq chizilishi kerak
--

...

Bu tag matnimizni boshqa so'zlardan ajralib turish uchun ishlatiladi, lekin <h1> - <h6> header taglari uchun ishlatilinmaydi. - boldface "to'q" deganidir.

Bu matn qalinroq shaklda yozilishi kerak

Bu matn qalinroq shaklda yozilishi kerak

...

Bu tag orasidagi har qanday jumla qalinroq ko'rinishga ega bo'ladi. Tarjimasi "yo'g'on", "baquvvat" so'zlariga yaqin. tag bilan mutlaqo bir hil ma'noga ega lekin ko'p browserlarda qo'llaniladi.

Bu matn qalinroq shaklda yozilishi kerak

Bu matn qalinroq shaklda yozilishi kerak

<q>...</q>

Istalgan matnni bu tag orasida yozsangiz browserda qo'shtirnoq ichida paydo bo'ladi. Q - "quote" yani muallif gapi deganidir.

<q>Bu matn qo'shtirnoq ichida yozilishi kerak</q>

Bu matn qo'shtirnoq ichida yozilishi kerak
--

<pre>...</pre>

Ikkinchi darsda takidlaganim kabi HTMLda klaviatura buyruqlarini shunchaki ishlatish bilan hech qanday natajaga erishilmaydi, masalan ENTER tugmasini bosganiz bilan
 yozmasez web sahifezda so'zlar bir qatorda tizilib turaveradi, "spacebar" (пpабель) yordamida bir so'z bilan ikkinchisi orasini ming katta qiling joy tashlash orqali lekin joy tashlash uchun mahsus kod (ular haqida keyinroq) va ";" yozmasez ikki so'ziz yomna yon yozilaveradi.

IBRAGIMOV UMBAR NARSAIDOVICH

Ammo bu tag orasida har qanday klaviatura buyruqlari o'z ijrosida qoladi. <pre> tagning orasida <p> yoki
 kelishi mumkin emas. HTML da bitta attributega egadir <pre width="50"> matn maydoni qanchalik kengligini bildiradi, biroq "width" attribute hozircha unchalik ko'p browserlar qo'llaydigan attribute emas.

Masalan:

```
<pre width="55" >
```

```
lsjll"
```

```
</pre>
```

<blink>....</blink>

Bu <blink> so'zi yonib-o'chish degan tarjimaga egadir, va ochuchi va yopuvchi taglari mavjud. <blink> bilan </blink> orasidagi so'z yoki jumla vaqt vaqti bilan yonib o'chadi. Bu tagni Internet Explorer o'qimayd, Firefox browseri yaxshi qo'llab quvvatlaydi bu tagni. HTML dokumentimizning asosiy mavzusi <title> uchun bu tagni qo'llay olmaymiz, bu tag faqat matnlar uchun ishlaydi rasmlarni bu tagda yoqin o'chira olmaymiz.

<blink>Agar browseriz Internet Explorer bo'lmasa bu matn yonib o'chishi kerak</blink>	Agar browseriz Internet Explorer bo'lmasa bu matn yonib o'chishi kerak
---	--

IX) Comment - Izoh berish

Shuningdek siz HTML dokumentizda hohlagan joyizga o'ziz uchun izoh va eslatma qoldirinshingiz mumkin hohlagan so'zlaringizni yozgan holda va bu izohlariz web browserda o'qilmaydi chinki ular mahsus kod oralig'iga yoziladi. yani <!-- hohlagan so'ziz --> bu belgi orasidagi har qanday so'z yoki gap hajmidan va necha qator bo'lishidan qat'iy nazar browserlar tamonidan o'qilmaydi. Bu kod sizga HTML dokumentda ishlaganizda o'ziz uchun, o'ziz tushunadigan qilib belgi qoyishingiz imkonini beradi.

```
<html>
```

```
<!-- HTML Dokument -->
```

```
</html>
```

IBRAGIMOV UMBAR NARSAIDOVICH

Yuqoriga

Mashq: Quyidagi web sahifa matnini yangi HTML dokument ochib **to'rtinchi_dars.html** deb nomlagan holda yaraing

1. bgcolor="aqua"
2. "Tarjimai Hol" uchun <h1> tanlang.
" Ibragimov Umbar Narsaidovich " uchun font "Georgia"
3. chiziq uchun, center, red, 80%
4. " Jarqo'rg'on tuman, Qoraburo mahallasi. " uchun "address"
5. "Email: umbar.ibragimov.93mail.ru " uchun strong, blue, u
6. "Tug'ilgan sana: 06/05/1993" uchun strong, code
7. "Og'irlik:" uchun strong, sup,
8. "O'qish Tarihi:" blockquote, arial

Tarjimai Hol

Ibragimov Umbar Narsaidovich

Manzil: Jarqo'rg'on tuman, Qoraburo mahallasi.

Email: umbar.ibragimov.93mail.ru

Tug'ilgan sana: 06/05/1993

Og'rlik: 69⁵⁶⁰ kg

O'qish Tarihi:

2000-2009: Jarqo'rg'on tumanidagi 21-maktab.

2009-2012: TerDU qoshidagi 5-son Akademik Letsiy o'quvchisi.

2014-hozirgacha: TerDU talabasi.

Ro'yhat tuzish matnimizning muhim qismlaridan biri hisoblanadi, va ular uch turdan iboratdir. Ro'yhatimiz Nuqtali bo'lishi, Son tartibda bo'lishi yoki umuman nuqtali ham sonli ham bo'lmasligi mumkin. Bu uchalasining ingiliz tilida nomlanishining bosh harflari ularga tag sifatida olingandir va hamasining

IBRAGIMOV UMBAR NARSAIDOVICH

ochilish va yopilish taglari mavjud. Hammasi attributelarga egadir.

Unordered List (UL) - Tartib raqamlarsiz beriladigan ro'yhat.

Ordered List (OL) - Tartib raqamlar bilan beriladigan ro'yhat.

Definition List (DL) - Ta'rif beriladigan ro'yhat.

I) Unordered List: ...

Bu ro'yhat turi oldidan attribute qiymatiga qarab doira, aylana va to'rtburchak qo'yish mumkin. Uning uchun tagini "type" attributining uchta qiymatlarini olishimizning o'zi kifoya. Ular quyidagicha yozilishga ega:

<ul type="disc"> Deyarli hammamiz "disc" so'zini tushunamiz, yuzaga ega dumaloq shakldir, geometriyada buni doira deymiz.

<ul type="circle"> "circle" so'zi esa aylana demakdir.

<ul type="square"> "square" to'rtburchak hisoblanadi.

Fanlar turi:

<ul style="list-style-type: none">• Matematika• Fizika• Tarih• Ona tili• Adabiyot• Rus tili• Ingiliz tili• Fransuz tili• va hokazolar	<ul style="list-style-type: none">○ Matematika○ Fizika○ Tarih○ Ona tili○ Adabiyot○ Rus tili○ Ingiliz tili○ Fransuz tili○ va hokazolar	<ul style="list-style-type: none">▪ Matematika▪ Fizika▪ Tarih▪ Ona tili▪ Adabiyot▪ Rus tili▪ Ingiliz tili▪ Fransuz tili▪ va hokazolar
---	---	---

Yuqoridagi har bir fanimiz "list item" (ro'yhat nomi) yani ... tagi orasida yozilgandir, ro'yhatimizni boshlashni bildiradi halos esa ro'yhatimiz tugaganligini bildiradi, lekin har bir ro'yhat nomi va oralig'iga yozilishi shart, ro'yhat nomlari orasida
 yoki <p> yozish shart emas, orsidagi har qanday jumla yangi qatordan avtomatik tarzda yoziladi. Har bir ham o'z mustaqil attributiga egadir, lekin hozircha ularni o'rganmaymiz.

<pre> 1 <html> 2 <head> 3 <title>Ro'yhat tuzish</title> 4 </head> 5 <body> 6 <!-- TARTIB RAQAMSIZ RO'YHAT TUZISH--> 7 <h3>Fanlar turi</h3> 8 <ul type="disc"> 9 10 Matematika 11 Fizika 12 Tarih 13 Ona tili 14 Adabiyot 15 Rus tili 16 Ingiliz tili 17 Fransuz tili 18 va hokazolar 19 20 21 22 </body> 23 </html> </pre>	<p>Chap tarafdagi kodni biron NotePad dokumenti ochib kiriting va o'ziz hohlagan nom bilan saqlang, ga tegishli bo'lgan "type" (tur, hil tarjimalari bor) attributining "disc" qiymatini, "circle" yoki "square" ga o'zgartirishingiz mumkin. Kiritib bo'lganingizdan so'ng biron web browserda ochib ko'ring. Agar siz ham "disc" attributini kiritgan bo'lsangiz uni keyin boshqa atributelarga o'zgartirib, saqlab keyin qayta ochishingiz yoki web sahifani klaviaturangizdagi F5 yordamida qayta yuklashingiz ham mumkin.</p> <p>Agar type=" " attributi umuman ishlatilinmasa web browser o'zi avtomatik tarzda "disc" qiymatini olib nuqta qo'yib yozib ketveradi chunki bu turdagi list tuzish "default" qilib tanlangan. Shuning uchun type=" " asosan circle yoki square qiymatlarini qo'yish uchun mo'ljallangandir. Hohlasangiz ... taglarini hammasini HTML dokumentda bir qatorga yozishingiz mumkin, faqat har birida ochish va yopishda adashib ketmasangiz bo'lgani, baribir ro'yhat qilib chiqarib beradi. Shuning uchun
 va <p> taglari ro'yhat tuzganda umuman ishlatilinmaydi.</p>
---	---

II)

Bu ro'yhat turi yuqoridagi ro'yhat turidan azgincha murakkabroqdir, chunki bu ro'yhat turida "type" attributining qiymatlari ko'proq. ro'yhatni ochish, esa yopish demakdir, albatta ular orasida ro'yhatimiz yuqoridagi kabi bilan orasida kelishi kerak.

<ol type="1"> Oddiy son tartibidagi ro'yhat (1, 2, 3, 4, ...)

<ol type="I"> Rim raqamlari tartibidagi ro'yhat (I, II, III, IV, V, VI, VII, VIII, IX, X, ...) I - shift yordamida "i" tugma (Isroildagi), V- shift yordamida "v" tugma (Valijondagi) va X - shift yordamida "x" tugma (Xabardagi).

<ol type="i"> Bu esa yuqorida berilgan Rim raqamlarining kichik holatidir (i, ii, iii, iv, v, vi, vii, viii, ix, x, ...)

<ol type="a"> Bu harflar tartibi faqat kichik lotin harflarida (a, b, c, d, e, f, g, ...)

<ol type="A"> Bu harflar tartibi esa Lotin alifbosining katta harflaridan boshlanadi (A, B, C, D, E, F, G, ...)

1. Matematika	I. Matematika	i. Matematika	a. Matematika	A. Matematika
2. Fizika	II. Fizika	ii. Fizika	b. Fizika	B. Fizika
3. Tarih	III. Tarih	iii. Tarih	c. Tarih	C. Tarih
4. Ona tili	IV. Ona tili	iv. Ona tili	d. Ona tili	D. Ona tili
5. Adabiyot	V. Adabiyot	v. Adabiyot	e. Adabiyot	E. Adabiyot
6. Rus tili	VI. Rus tili	vi. Rus tili	f. Rus tili	F. Rus tili
7. Ingiliz tili	VII. Ingiliz tili	vii. Ingiliz tili	g. Ingiliz tili	G. Ingiliz tili
8. Fransuz tili	VIII. Fransuz tili	viii. Fransuz tili	h. Fransuz tili	H. Fransuz tili
9. Kimyo	IX. Kimyo	ix. Kimyo	i. Kimyo	I. Kimyo
10. va hokazolar	X. va hokazolar	x. va hokazolar	j. va hokazolar	J. va hokazolar

```

1  <html>
2  <head>
3  <title>Ro'yhat tuzish</title>
4  </head>
5  <body>
6  <!-- TARTIB RAQAMLI RO'YHAT TUZISH-->
7  <h3>Fanlar turi</h3>
8  <ol type="1">
9
10 <li>Matematika</li>
11 <li>Fizika</li>
12 <li>Tarih</li>
13 <li>Ona tili</li>
14 <li>Adabiyot</li>
15 <li>Rus tili</li>
16 <li>Ingiliz tili</li>
17 <li>Fransuz tili</li>
18 <li>Kimyo</li>
19 <li>va hokazolar</li>
20
21 </ol>
22
23 </body>
24 </html>

```

Eslatma:

Shu yerda bir muhim narsani eslatib o'tmoqchidim, "type" attributining barcha qiymalari faqatgina boshlang'ich qiymat bo'lishi kerak, yani "1" ning o'rniga "2" yoki "3" mumkin emas, rim raqamlarida ham, lotin alifbosida ham huddi shunday. Agar ro'yhatimiz attribute qiymati <ol type=" "> kabi bo'sh qoldirilsa yo'q demakdir, shunda web sahifamiz birinchi sonli qiymatni aftomatik tarzda tanlaydi. Umuman "type" attribute ni yozmasa ham bo'laveradi u holda ham web sahifamiz birinchi sonli qiymatni aftomatik tarzda tanlaydi, chunki <ol type="1"> default sifatida tanlangan.

 bu ro'yhat turida bir muhim "value" attributiga ega, <li value="8" misol

IBRAGIMOV UMBAR NARSAIDOVICH

uchun yozilsa qay biriga bo'lsa ham o'sha qatordan 8, 9, 10... qilib ro'yhat tuzib ketadi. Nafaqat son qiymati balki hohlagan qiymatizi qo'yishingiz mumkin, masalan <li value="h">, <li value="vi">. Quyida birinchi ustunda <li value="8">Rus tili qilib olingandir.

1. Matematika	I. Matematika	i. Matematika	a. Matematika	A. Matematika
2. Fizika	II. Fizika	ii. Fizika	b. Fizika	B. Fizika
3. Tarih	III. Tarih	iii. Tarih	c. Tarih	C. Tarih
4. Ona tili	IV. Ona tili	iv. Ona tili	d. Ona tili	D. Ona tili
5. Adabiyot	V. Adabiyot	v. Adabiyot	e. Adabiyot	E. Adabiyot
8. Rus tili	VI. Rus tili	vi. Rus tili	f. Rus tili	F. Rus tili
9. Ingiliz tili	VII. Ingiliz tili	vii. Ingiliz tili	g. Ingiliz tili	G. Ingiliz tili
10. Fransuz tili	VIII. Fransuz tili	viii. Fransuz tili	h. Fransuz tili	H. Fransuz tili
11. Kimyo	IX. Kimyo	ix. Kimyo	i. Kimyo	I. Kimyo
12. va hokazolar	X. va hokazolar	x. va hokazolar	j. va hokazolar	J. va hokazolar

III) <dl>

Uchunchi ro'yhat turimiz <dl> tagiga ega, u shunchaki ro'yhatni tartib raqmsiz tuzadi, va </dl> tagi ro'yhatimizni yopadi. Bu ro'yhat turining qo'shimcha tag lari biroz farqli, yani ("list item") bu ro'yhat turimizni yaratishda ishtirok etmidi. Uning o'rniga <dt> va <dd> lar ishtirok etishadi.

<dl> - Definition List deganidir, o'qilishi "definishn list" tarjimasini ta'rif ro'yhati tuzish deganidir, yopilishi </dl>

<dt> - Definition Term deganidir, o'qilishi "definishn term" tarjimasini ta'rif termini degani, yopilishi </dt>.

<dd> - Definition Description deganidir, o'qilishi "definishn deskripsion", tarjimasini ta'rif tasviri demakdir, yopilishi </dd>.

Fasllar va oylar:

Qish

Dekabr

Yanvar

Fevral

Bahor

Mart

Aprel

May

Yoz

Iyun

Ijul

Avgust

Kuz

Sentyabr

Oktyabr

Noyabr

Chap tarafdagi ro'yhatda fasllar nomining har biri <dt>...</dt> ichida yoziladi, oylar nomi esa <dd>...</dd> ichida yoziladi. Hech birida na nuqta na raqamlar bor bo'ladi. O'ng tarafdagi HTML kodlari kiritilgan o'z har birini behato kiritib web browserda ko'ring. O'z hohlagan boshqa ro'yhat tuzishingiz ham mumkin. <dl>, <dt>, <dd> taglari hammasi o'z atributlariga egadir. Lekin bu atributlar bizlarga hozirchalik unchalik ahamiyatga ega emas.

```
1 <html>
2   <head>
3     <title>Ro'yhat tuzish</title>
4   </head>
5   <body>
6     <!-- TARTIB RAQAMSIZ RO'YHAT -->
7     <h3>Fasllar va oylar:</h3>
8     <dl>
9       <dt>Qish</dt>
10      <dd>Dekabr</dd>
11      <dd>Yanvar</dd>
12      <dd>Fevral</dd>
13      <dt>Bahor</dt>
14      <dd>Mart</dd>
15      <dd>Aprel</dd>
16      <dd>May</dd>
17      <dt>Yoz</dt>
18      <dd>Iyun</dd>
19      <dd>Ijul</dd>
20      <dd>Avgust</dd>
21      <dt>Kuz</dt>
22      <dd>Sentyabr</dd>
23      <dd>Oktyabr</dd>
24      <dd>Noyabr</dd>
25    </dl>
26  </body>
27 </html>
```

IV) Ro'yhat ichida ro'yhat

Bizda shuningdek ro'yhat ichida boshqa yana bir ro'yhat tuzishimiz imkoni bordir. Masalan quyidagi katakning chap qismida yordamida tuzilgan ro'yhatimiz mavjuddir, o'ng qismida esa birinchi yordamida haftaning ikki kuni belgilangan, keyin ikki ovqat turi uchun ishlatilgan, boshqa ikkitasi uchun esa va hokazo. Bu holatni yaxshiroq tushunish uchun bu ro'yhatlarning HTML kodlarini yaxshilab o'rganing va shunga o'xshatib o'zingiz ham bir ro'yhat tuzib ko'ring. Ordered list ichiga unordered list yoki definition list joylab yoki aksincha, definition list ichiga ordered bilan unordered listni aralashtirib yozib ko'ring. Agar tushunsizmovchilik bo'lsa emailingga hat yozing tez kunda javob berishga harakat qilaman.

<ul style="list-style-type: none">• Dushanba<ul style="list-style-type: none">○ Osh<ul style="list-style-type: none">▪ Anidjon dezvrasida▪ Xorizm alangasida○ Lag'mon<ul style="list-style-type: none">▪ Qovurma lag'mon	<ul style="list-style-type: none">• Dushanba<ol style="list-style-type: none">1. Osh<ul style="list-style-type: none">▪ Anidjon dezvrasida▪ Xorizm alangasida2. Lag'mon<ul style="list-style-type: none">▪ Qovurma lag'mon
--	--

<ul style="list-style-type: none"> ▪ Uyg'ur lag'mon • Seshanba <ul style="list-style-type: none"> ○ Sho'rva <ul style="list-style-type: none"> ▪ Qo'y go'shtida ▪ Tovuq go'shtida ○ Chuchvara <ul style="list-style-type: none"> ▪ Mayda ▪ O'rtacha 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Uyg'ur lag'mon • Seshanba <ul style="list-style-type: none"> ○ Sho'rva <ul style="list-style-type: none"> a. Qo'y go'shtida b. Tovuq go'shtida ○ Chuchvara <ul style="list-style-type: none"> . Mayda i. O'rtacha
--	---

```

1 <html>
2   <head>
3     <title>Ro'yhat tuzish</title>
4   </head>
5 <body>
6   <!-- TARTIB RAQAMSIZ RO'YHAT TUZISH-->
7   <h3>Ikki kunlik dam olish menyusi:</h3>
8   <ul type="disc">
9     <li>Dushanba</li>
10    <ul type="circle">
11      <li>Osh</li>
12      <ul type="square">
13        <li>Anidjon dezvrasida</li>
14        <li>Xorizm alangasida</li>
15      </ul>
16      <li>Lag'mon</li>
17      <ul type="square">
18        <li>Qovurma lag'mon</li>
19        <li>Uyg'ur lag'mon</li>
20      </ul>
21    </ul>
22    <li>Seshanba</li>
23    <ul type="circle">
24      <li>Sho'rva</li>
25      <ul type="square">
26        <li>Qo'y go'shtida</li>
27        <li>Tovuq go'shtida</li>
28      </ul>
29      <li>Chuchvara</li>
30      <ul type="square">
31        <li>Mayda</li>
32        <li>O'rtacha</li>
33      </ul>
34    </ul>
35  </body>
36 </html>

```

```
1 <html>
2 <head>
3 <title>Ro'yhat tuzish</title>
4 </head>
5 <body>
6 <!--Tartib taqamli va raqamsiz ro'yhat tuzish-->
7 <h3>Ikki kunlik dam olish menyusi:</h3>
8 <ul type="disc">
9     <li>Dushanba</li>
10     <ol type="1">
11         <li>Osh</li>
12         <ul type="square">
13             <li>Anidjon dezvrasida</li>
14             <li>Xorizm alangasida</li>
15         </ul>
16         <li>Lag'mon</li>
17         <ul type="square">
18             <li>Qovurma lag'mon</li>
19             <li>Uyg'ur lag'mon</li>
20         </ul>
21     </ol>
22     <li>Seshanba</li>
23     <ul type="circle">
24         <li>Sho'rva</li>
25         <ol type="a">
26             <li>Qo'y go'shtida</li>
27             <li>Tovuq go'shtida</li>
28         </ol>
29         <li>Chuchvara</li>
30         <ol type="i">
31             <li>Mayda</li>
32             <li>O'rtacha</li>
33         </ol>
34     </ul>
35
36 </body>
37 </html>
```

S

Yuqoridagi chap tarafdagi HTML kodlar, uning yuqorisidagi ikki ustunning chap tarafdagisiga tegishlidir, o'ng tarfdagi HTML kodlar esa uning yuqori qismidagi o'ng tarfdagi jadvalga tegishlidir. 1-Jadvalni 1-7 qatorlari menimcha tushunarli. 8-qatorda eng birinchi ro'yhat ochilyapti va disc qiymati berilmoqda bu ro'yhatga. Bu ro'yhatning birinchi qatnachasi "Dushanba" 9-qatorda keldi, ikkinchisi esa 22-qatorda "Seshanba". "Dushanba" va "Seshanba" lardan so'ng yana bittadan ro'yhat ochishga buyruq berilyapti, va har birida ikki hil ovqat tulari yozilyapti. Agar savollaringiz bo'lsa yoki yanayam kengroq tuchunchalar kerak bo'lsa be'malol email yozing men sizlarga tez orada javob berishga harakat qilaman.

IBRAGIMOV UMBAR NARSAIDOVICH

<form>....</form>

Hammamiz biron bir forma turiga internetda ko'p duch kelganmiz, hech bo'lmasa email ochganda bir talay o'zimiz haqimizda ma'lumotlarni mahsus katakchalarga to'ldirib chiqqanmiz. Bu galgi darsimiz ana shunday formalarni Web sahifangizda yaratish va unga tashrif buyuruvchilarning to'ldirib sizga ma'lumotlarni aftomatik tarzda yuborishini o'rganamiz. Forma yaratish uchun `<form>` tagini ishlatishimizga to'g'ri keadi. `<form>` ochilish, `</form>` esa formamizni yopish demakdir. Bu tagning mahsus attributelari bor. Shu yerda bir maslahatim, formlarni web sahifangizda juda ko'p ishlatishingiz web sahifa foydalanuvchisiga yoqmasigi mumkin shuning uchun kamroq ishlatiing. Shaxsan men forma to'ldirishni uncha yoqtirmiman.

Foydalanish qoidalari:

- `<form>` asosan ma'lum bir maqsadda web sahifa foydalanuvchilaridan email orgali ma'lumot olish uchun ishlatiladi.
- ochilishi va yopilishi shart, attributelarsiz hech qanday ma'noga ega emas.
- `<form>...</form>` ichida asosan `<input />` tagi matn yozish uchun katakchalar va ma'lumot jo'natish yoki boshqa maqsadda tugmachalar yaratish uchun ishlatiladi.
- `<input />` tagi o'z attributelariga egadir va attributelarsiz hech qanday ma'noga ega emas.

Attributelari haqida:

- **method=" "** - bu attribute qiymatlari "post" va "get" dir, va asosan "post" qiymatini ishlatgandagina method attributi ishlatiladi chunki method ishlatmasak u get deganidir.
 - `<form method="post">` - sizga to'ldirilgan ma'lumotlarni email sifatida jo'natishi uchun buyruqdir.
 - `<form method="get">` - limit, default
- **action=" "** - qiymati biron bir web sahifaga link yoki email adres oldida mailto: bilan masalan
 - `<form methid="post" action="http://www.yahoo.com">`
 - `<form methid="post" action="mailto:uzbekhtml@gmail.com">`
 -
- **name=" "** - sizni web sahifangizga kirib keladigan ma'lumot uchun nom,

IBRAGIMOV UMBAR NARSAIDOVICH

istalgan qiymat bo'lishi mumkin.

`<input />`

Bu tag bittalik tag hisoblanadi va formamizni yaratishda juda katta ahamiyatga ega, input-kiritish degan tarjimaga ega. `<form>` tagi yordamchi `<input />` tagisiz hech qanday amalni bajara olmaydi.

Foydalanish qoidalari:

- har bir ma'lumot katagi uchun bitta alohida `<input />` tagi ishlatiladi.
- bu tag nechta bo'lsa ham `<form>...</form>` tagi orasida keladi.
 - `<form method="post" action="mailto: uzbekhtml@gmail.com ">`
`<input type="text" />`
`</form>`
- o'z atributlariga ega va ularsiz hech qanday ma'noga ega emas.
- `name=" "` atributi hamma `<input name="biror_so'z" />` tagi ichida kelishi shartdir, `type=""` atributini yozishdan oldin yoki keyin o'zizga darhol `name=""` atributini yozishni odat qilib oling.

Atributelari haqida:

- **`accept=" "`** - bu attribute web sahifangizga foydalanuvchi tamonidan biron file yoki dokument yuklashda uning aynan qaysi turdagi dokumentni qabul qilishi mumkinligini ko'rsatadi, va `type="file"` atributi bilan hamisha birga keldi. Agar birdan ortiq turdagi filelarni qabul qilishini hohlasangiz uning qiymatlarini qo'shtirnoq ichida vergul bilan yozishingiz mumkin, masalan: `<input type="file" name="foydalanuvchidan_file" accept="application/msexcel, application/msword, application/pdf" />` bu holatda foydalanuvchi sizning web sahifangizga yuklashi mumkin bo'lgan dokument turlari faqat "MS Excel", "MS Word" yoki "PDF" format bo'lishi mumkinligini ko'rsatyapti.
 - **`accept="application/msexcel"`** - faqat MS Excel turidagi dokumentlarni qabul qiladi.

File yuklash:

File yuklash: `<input name="foydalanuvchidan_file" type="file" accept="application/msexcel" />`

- **`accept="application/msword"`** - faqat MS Word turidagi

IBRAGIMOV UMBAR NARSAIDOVICH

dokumentlarni qabul qiladi.

File yuklash:

File yuklash: `<input name="foydalanuvchidan_file" type="file" accept="application/msword" />`

- **accept="application/pdf"** - faqat PDF turidagi dokument fayllarni qabul qiladi.

File yuklash:

File yuklash: `<input name="foydalanuvchidan_file" type="file" accept="application/pdf" />`

- **accept="application/postscript"** - faqat turidagi dokument fayllarni qabul qiladi.

File yuklash:

File yuklash: `<input name="foydalanuvchidan_file" type="file" accept="application/postscript" />`

- **accept="application/rtf"** - faqat turidagi dokument fayllarni qabul qiladi.

File yuklash:

File yuklash: `<input name="foydalanuvchidan_file" type="file" accept="application/rtf" />`

- **accept="application/x-zip-compressed"** - faqat zip papka turidagi dokument fayllarni qabul qiladi.

File yuklash:

File yuklash: `<input name="foydalanuvchidan_file" type="file" accept="application/x-zip-compressed" />`

- **accept="audio/basic"** - faqat turidagi dokument fayllarni qabul qiladi.

File yuklash:

File yuklash: `<input name="foydalanuvchidan_file" type="file" accept="audio/basic"/>`

- **accept="audio/x-aiff"** - faqat turidagi dokument fayllarni qabul

IBRAGIMOV UMBAR NARSAIDOVICH

qiladi.

File yuklash:

File yuklash: `<input name="foydalanuvchidan_file" type="file" accept="audio/x-aiff" />`

- **accept="audio/x-mpeg"** - faqat turidagi dokument fayllarni qabul qiladi.

File yuklash:

File yuklash: `<input name="foydalanuvchidan_file" type="file" accept="audio/x-mpeg" />`

- **accept="audio/x-pn/realaudio"** - faqat turidagi dokument fayllarni qabul qiladi.

File yuklash:

File yuklash: `<input name="foydalanuvchidan_file" type="file" accept="audio/x-pn/realaudio" />`

- **accept="audio/x-waw"** - faqat turidagi dokument fayllarni qabul qiladi.

File yuklash:

File yuklash: `<input name="foydalanuvchidan_file" type="file" accept="audio/x-waw" />`

- **accept="image/gif"** - faqat turidagi dokument fayllarni qabul qiladi.

File yuklash:

File yuklash: `<input name="foydalanuvchidan_file" type="file" accept="image/gif" />`

- **accept="image/jpeg"** - faqat turidagi dokument fayllarni qabul qiladi.

File yuklash:

File yuklash: `<input name="foydalanuvchidan_file" type="file" accept="image/jpeg" />`

- **accept="image/tiff"** - faqat turidagi dokument fayllarni qabul qiladi.

IBRAGIMOV UMBAR NARSAIDOVICH

File yuklash:

File yuklash: `<input name="foydalanuvchidan_file" type="file" accept="image/tiff"/>`

- **accept="image/x-ms-bmp"** - faqat turidagi dokument fayllarni qabul qiladi.

File yuklash:

File yuklash: `<input name="foydalanuvchidan_file" type="file" accept="image/x-ms-bmp" />`

- **accept="image/x-photo-cd"** - faqat turidagi dokument fayllarni qabul qiladi.

File yuklash:

File yuklash: `<input name="foydalanuvchidan_file" type="file" accept="image/x-photo-cd" />`

- **accept="image/x-png"** - faqat turidagi dokument fayllarni qabul qiladi.

File yuklash:

File yuklash: `<input name="foydalanuvchidan_file" type="file" accept="image/x-png" />`

- **accept="image/x-portable-greymap"** - faqat turidagi dokument fayllarni qabul qiladi.

File yuklash:

File yuklash: `<input name="foydalanuvchidan_file" type="file" accept="image/x-portable-greymap" />`

- **accept="image/x-portable-pixmap"** - faqat turidagi dokument fayllarni qabul qiladi.

File yuklash:

File yuklash: `<input name="foydalanuvchidan_file" type="file" accept="image/x-portable-pixmap" />`

- **accept="image/x-portablebitmap"** - faqat turidagi dokument fayllarni qabul qiladi.

File yuklash:

IBRAGIMOV UMBAR NARSAIDOVICH

File yuklash: `<input name="foydalanuvchidan_file" type="file" accept="image/x-portablebitmap" />`

- **accept="image/x-rgb"** - faqat turidagi dokument fayllarni qabul qiladi.

File yuklash:

File yuklash: `<input name="foydalanuvchidan_file" type="file" accept="image/x-rgb" />`

- **accept="text/html"** - faqat turidagi dokument fayllarni qabul qiladi.

File yuklash:

File yuklash: `<input name="foydalanuvchidan_file" type="file" accept="text/html"/>`

- **accept="text/plain"** - faqat turidagi dokument fayllarni qabul qiladi.

File yuklash:

File yuklash: `<input name="foydalanuvchidan_file" type="file" accept="text/plain" />`

- **accept="video/quicktime"** - faqat turidagi dokument fayllarni qabul qiladi.

File yuklash:

File yuklash: `<input name="foydalanuvchidan_file" type="file" accept="video/quicktime"/>`

- **accept="video/x-mpeg2"** - faqat turidagi dokument fayllarni qabul qiladi.

File yuklash:

File yuklash: `<input name="foydalanuvchidan_file" type="file" accept="video/x-mpeg2" />`

- **accept="video/x-msvideo"** - faqat turidagi dokument fayllarni qabul qiladi.

File yuklash:

File yuklash: `<input name="foydalanuvchidan_file" type="file" accept="video/x-msvideo" />`

IBRAGIMOV UMBAR NARSAIDOVICH

- **alt=""** - Ba'zan forma yaratganda, forma to'ldiruvchisi o'rniga biron rasm ustiga bosish orqali to'ldirilgan ma'lumotlarni web sahifa egasiga yuborishi mumkin, agar biron nosozlik tufayli o'sha rasm yuklanmasa uning o'rnida paydo bo'luvchi so'z alt atributining istalgan qiymatidir.
- **border=""** - Ba'zan forma yaratganda, forma to'ldiruvchisi o'rniga biron rasm ustiga bosish orqali to'ldirilgan ma'lumotlarni web sahifa egasiga yuborishi mumkin, ana o'sha rasmning atrofini biron chiziq bilan chegaralash niyati bo'lsa web sahifa yaratuvchisini shu attributedan foydalanishlari mumkin bo'ladi. Yodamchi atributelari `type="image"` `hsapce=""`, `vspace=""`, `height=""`, `width=""`, `src=""`.
- **checked="checked"** - web sahifa foydalanuvchisidan ba'zan biron holatga baho berishi yoki o'zining fikrini bir nechta takliflar ichidan tanlab bildirishi mumkin. O'sha payt biror tugmacha ichini o'zingiz "default (по умолчанию)" qilib belgilab qo'yishingizda yordam beradi. Foydalanuvchi hohlaganiga o'zgartirishi mumkin. Hohlasangiz bu atributni umuman yozmasangiz ham bo'ladi, u holatda hech qay biri tanlanmide. Bu uslub asosan `type="radio"` va `type="checkbox"` atributelar bilan birga ishlatiladi. `checked=` atributining qiymati faqat "checked" dir boshqa hech qanday qiymatni qabul qilmaydi, lekin hamma shunga o'xshash taglar uchun shunchaki attribute o'zini yozsa ham bo'ladi, **checked="checked"** o'rniga **checked** qo'shtirnoq va teng belgisiz.

Web Sahifa sizga qanchalik yordam berdi?

- Juda ko'p! (HTML kodi: `<input type="radio" name="rating" value="Juda_ko'p" /> Juda ko'p!`)
- Unchalik ko'p emas! (HTML kodi: `<input type="radio" name="rating" value="unchalik_ko'p_emas" checked="checked" />Unchalik ko'p emas!`)
- Ozroq! (HTML kodi: `<input type="radio" name="rating" value="ozroq" /> Ozroq!`)
- Umuman yordam bermadi! (HTML kodi: `<input type="radio" name="rating" value="umuman" /> Umuman yordam bermadi!`)
- **disabled="disabled"** - Bu attribute web sahifa foydalanuvchisiga shunchaki forma turini ko'rish imkoniyatini beradi unga ma'lumot kiritish imkoniyati umuman yo'qdir. Bu attribute `type=""` atributining barcha qiymatlari bilan birga kelishi mumkin, ya'ni formaning har qanday turini uchun qo'llanishi mumkin. Akasariyat hollarda `type="text"` bilan `value=""` atributining ichiga biron qiymat yozib uni o'zgarmas holatda qoldirish maqsidda qo'llaniladi. `disabled=` atributining qiymati "disabled"

dir boshqa hech qanday qiymatni qabul qilmaydi, **disabled** ni bir o'zini ishlatsa ham bo'ladi.

Manzilga:

Manzilga: `<input type="text" name="manzilga" value="Toshkent shaxar, Yunusobod tumani, A. Boqiyev 5/12" size="52" disabled/>`

- **height=" "** - bu attribute asosan tugmalar o'rniga ishlatiladigan rasmlarning bo'yi qancha bo'lishini belgilashda ishlatiladi, lekin ba'zi hollarda ma'lumot ichiga yoziladigan to'rtburchakning bo'yini pixellarda belgilaydi ham, bu attribute ma'lumot kiritish to'rtburchagi uchun ixtiyoriydir chunki default qiymati o'zi juda yaxshi balandlik qiymatiga egadir. `type="button"`, `type="reset"` va `type="submit"` lar uchun mutlaqo qo'llanilmaydi, va aksincha asosan `type="image"` attribute uchun qo'llaniladi rasm balandligini belgilashda lekin kamdan kam `type="text"` uchun ham ishlatilib turadi. Quyida balandligi 35 pixelga teng to'rt burchakdir.

Ismingiz:

Ismingiz: `<input type="text" name="ism" height="35" value="Ismingizni kiriting!" />`

- **hspace=" "** - asosan `type="image"` bilan birga ishlatiladi kiritiladigan rasmning o'ng va chap taraflaridan yonidagi matnlarga nisbatan joy tashlash maqsadida.
- **maxlength=" "** - bu attributimiz asosan `type="text"` va `type="password"` lar bilan qo'llaniladi maqsadi formamizning to'rtburchagi ichiga kiritiladigan ma'lumotimiz kiritilish simvollarini soni jihatidan chegaralashdir, agar `maxlength="15"` bo'lsa to'rtburchak ichiga 15 ta simvoldan ortiq kiritish imkoniyati yo'qdir, orada prabel yordamida tashaladigan joy ham hisobdir.

Ism sharfingiz:

Ism sharfingiz: `<input type="text" name="ism" maxlength="15" />`

- **name=" "** - bu attribute hamma `<input />` ichida kelishi majburiy attributedir, e'tibor bergan bo'lsangiz men yuqorida va quyida hamma input ichida name ni har hil o'zim uchun qulay so'zlar bilan yozdim. Siz to'ldirgan ma'lumot menga shu so'zlardan so'ng "=" belgisi bilan keladi. Masalan yuqoridagi `maxlength` ga qarasangiz men `name="ism"` ishlatganman, agar foydalanuvchini ismi Shokir bo'lsa `ism=Shokir` deb

IBRAGIMOV UMBAR NARSAIDOVICH

menga habar keladi.

- **readonly=" "** - bu attribute qaysi turdagi type=" " kelishidan qat'iy nazar foydalanuvchifga faqat o'qish imkonini beradi.
- **size=" "** - bu attribute o'ziga pixel o'lchamini qiymat sifatida qabul qiladi, asosan formamizda kiritilishi kerak bo'lgan ma'lumot uchun to'rtburchakning uzunligini belgilaydi. Kiritmoqchi bo'lgan ma'lumotimizning uzunligi qancha bo'lishidan qat'iy nazar , maxlength bilan simvollar soni chegaralanmasa istalgancha ma'lumot yozish mumkin, to'rtburchak uzunligi qancha bo'lishidan qat'iy nazar. Quyida size="50" misoli keltirilgan, agar size="_" attributi ishlatilinsa yoki size="" qiymati ko'rsatilsa default qiymati sifatida size="24" qilib olinaveradi.

Manzilingiz:

Manzilingiz: `<input type="text" name="manzil" size="50" />`

- **src=" "** - bu attribute type="image" bilan birga keladi tugmacha o'rniga ma'lum bir rasm yoki kompaniya brendi ishlatilganda o'sha rasmni manzili qo'shtirnoq ichiga yoziladi. Yodamchi attributelari hspace="_", vspace="_", height="_", width="_".
- **title=" "** - shu attribute ishlatilgan tag orasidagi hamma ma'lumotlar uchun o'rinlidir, qo'shtirnoq ichida yozilgan so'z sichqoncha ko'rsatgichi borgan joyda paydo bo'ladi.

Manzilingiz:

Manzilingiz: `<input type="text" name="manzil" size="50" title="Manzilingizni kiriting!" />`

- **type=" "** - bu attribute forma yaratishda juda ko'p qo'llaniladigan attributelar qatoriga kiradi. Bir o'zi qiymatsiz hech bir ma'noga ega emas, shuning uchun quyidagilardan biri kelishi shart.
 - type="button" - button qiymati shunchaki tugmacha yaratadi uning maqsadi boshqa sahifaga o'tish, yoki bitta sahifaning boshqa bo'limiga o'tish yoki bo'lmasam istalgan maqsadida (masalan print tugmasini yaratish) ishlatish mumkin lekin u "submit" uchun ishlatilmaydi.

HTML kodi: `<input type="button" name="tugma" value="6-Dars Yuqori qismiga qaytish!" />`

- **type="checkbox"** - checkbox qiymati web sahifada sizning biron

IBRAGIMOV UMBAR NARSAIDOVICH

holat borasidagi tanlovingizni aniqlash maqsadida ishlatiladi, bir paytning o'zida bir nechta katakchalarga belgi qo'yib chiqishingiz mumkin.

Qaysi taomlarni suyib istemol qilasiz?

Osh HTML kodi: `<input type="checkbox" name="ovqat" value="osh" />`Osh

Manti HTML kodi: `<input type="checkbox" name="ovqat" value="manti" />`Manti

Chuchvara HTML kodi: `<input type="checkbox" name="ovqat" value="chuchvara" />` Chuchvara

Sho'rva HTML kodi: `<input type="checkbox" name="ovqat" value="sho'rva" />`Sho'rva

Norin HTML kodi: `<input type="checkbox" name="ovqat" value="norin" />`Norin

boshqa HTML kodi: `<input type="checkbox" name="ovqat" value="boshqa" />`boshqa

- **type="file"** - bu attribute web sahifa foydalanuvchisi tamonidan sizga biron turdagi fayllarni yuklab jo'natish imkonini beradi. Siz aynan qaysi turdagi fayllar qabul qilishi mumkinligini ham yordamchi `accept=" "` attributi orqali ko'rsatishingiz mumkin. Quyida web sahifa foydalanuvchisining faqat Excel, Word, PDF, MPEG va HTML dokumentlarini yuklash imkoniyati bor.

File yuklash:

File yuklash: `<input type="file" name="fayllar" accept="application/msexcel, application/msword, application/pdf, audio/x-mpeg, text/html" />`

- **type="image"** - bu attribute sizga rasm yuklash imkonini beradi faqat rasmni tugma o'rnida ishlatish maqsadi bo'lsa bo'lgani yodamchi atributelari `hsapce="_"`, `vspace="_"`, `height="_"`, `width="_"`, `src="_"`.
- **type="password"** - password sizga to'rtburchak ichiga kiritiladigan ma'lumotingizni harf holatida ko'rinmasdan dumaloqchalar bilan ko'rinadi.

Parolizi kiriting:

Parolizi kiriting: `<input type="password" name="parol" />`

IBRAGIMOV UMBAR NARSAIDOVICH

- **type="radio"** web sahifa foydalanuvchisidan ba'zan biron holatga baho berishi yoki o'zining fikrini bir nechta takliflar ichidan tanlab bildirishi mumkin. "radio" yordamida tuzilgan takliflardan web sahifa foydalanuvchisida faqat bittasini tanlash imkoniyati bordir.

Jinsingiz: Erkak Ayol

Jinsingiz: Erkak Ayol

- **type="reset"** - reset tugmachasi yordamida web sahifadan foydalanuvchi formada to'ldirgan ma'lumotlarini o'chirib boshqatdan kiritishi mumkin.

Ma'lumotni qayta kiritish!

HTML kodi:

- **type="submit"** web sahifangizga tashrif buyurgan shaxs formaga ma'lumotlarni kiritganidan so'ngida qiladigan ishi bu ma'lumotlarni sizga jo'natishi qoladi, va hamma ma'lumotlar jo'natilishi uchun ohirida bitta "submit" tugmachasi ishlatiladi bu tugmaga formani to'ldirgan shaxs bosishi bilanoq habar sizning email pochtagizga kelib tushadi.

Ma'lumotni Jo'natish!

HTML kodi:

- **type="text"** - bu attribute meningcha forma yaratishda eng ko'p qo'llaniladigan attribute bo'lsa kerak, uning asosiy vazifasi ma'lumot kiritish uchun mahsus to'rtburchakni hosil qilishdir. Qo'shimcha attributelari size=" " value=" " dir.

Email:

Email:

- **value=" "** - asosan type="text", type="submit", type="reset" va type="button" lar bilan birga qo'llniladi bu attribute bizga type="text"da web sahifaga tashrif buyurgan shaxsga formamiz ichiga nima yozishi mumkinligi haqida eslatma yoki ma'lumot berish maqsadida ishlatilinsa, type="submit", type="reset" va type="button" larda esa tugmalarning ustki

IBRAGIMOV UMBAR NARSAIDOVICH

qismiga yozilishi kerak bo'lgan ma'lumot uchundir. Ba'zida type="password" va type="file" lar uchun ham qo'llaniladi, lekin type="checkbox", type="image", type="hidden" va type="radio" lar bilan hech qachon ishlatilinmaydi.

Email: HTML kodi: **Email:**<input type="text" name="email" size="40" value="Emailizi kiriting!"/>

HTML kodi: <input type="submit" name="submit" value="Ma'lumotni Jo'natish!"/>

HTML kodi: <input type="reset" name="reset" value="Ma'lumotni qayta kiritish!" />

HTML kodi: <input type="button" name="tugma" value="6-Dars Yuqori qismiga qaytish!" />

- **vspace=" "** - asosan type="image" bilan birga ishlatiladi kiritiladigan rasmning tepa va pastki qismlaridan atrofidagi matnlarga nisbatan joy tashlash maqsadida.
- **width=" "** - bu attribute asosan tugmalar o'rniga ishlatiladigan rasmlarning eni qancha bo'lishini belgilashda ishlatiladi, lekin ba'zi hollarda ma'lumot ichiga yoziladigan to'rtburchakning uzunligini pixellarda belgilaydi ham, biroq bu holda bu attribute ixtiyoriydir chunki uning o'riniga aksariyat hollarda size="_" ishlatilinadi, type="button", type="reset" va type="submit" lar uchun mutlaqo qo'llanilmaydi, asosan type="image" bilan ishlatiladi. Quyida uzunligi 250 pixelga teng to'rtburchak berilandi.

Email:

Email: <input type="text" name="email" width="250"/>

<select>...</select>

Select haqida: bu tag bizga asosan biron kategoriyadan o'zimizga mosini tanlashimiz uchun ishlatiladi. masalan ko'rsatilingan mamlakatlar ichidan o'zimizning mamlakatni, yoki yillar ichidan o'zimizga kerakli yilni yoki shunga o'xshash maqsadda. pop-up menu boxes deyiladi

IBRAGIMOV UMBAR NARSAIDOVICH

Foydalanish qoidalari:

- ochilish va yopilish tagiga egadir.
- asosan quyidagi olti attributelar bilan keladi
- name=" " shartdir.

Attributelari haqida:

- **disabled="disabled"** - bu attribute select tagi ichida bir o'zi qiymatisiz kelsa ham bo'ladi, masalan <select disabled>, vazifasi foydalanuvchini tanlash imkiniyatini yo'qqa chiqarish. Bu tag yozilsa pop-up menu box imiz ishga tushmaydi.

Yoshingiz:

Yoshingiz: <select name="yosh" disabled>
<option>>18</option>
<option>18-20</option>
<option>20-25</option>
<option>25-30</option>
<option>35-40</option>
<option>40<</option>
</select>

- **multiple="multiple"** - bu attribute **multiple** bo'lib bir o'zi kelsa ham bo'ladi mutiple="multiple" desa ham bo'ladi bir hil ma'noga ega, vazifasi pop-up menu box imizni ochib ko'rsatishdir.

Yoshingiz:

Yoshingiz: <select name="yosh" multiple>
<option>>18</option>
<option>18-20</option>
<option>20-25</option>
<option>25-30</option>
<option>35-40</option>
<option>40<</option>
</select>

- **name=" "** - bu attribute hamma <input /> ichida kelishi majburiy bo'lgani kabi <select name="_"> ichida kelishi ham shartdir, o'ziz hohlagan so'zni qiymati sifatida yozishingiz mumkindir, vazifasi foydalanuvchi formani to'ldirib sizga jo'natganida siz tanlagan so'z tanlangan son bilan keladi. Masalan yuqorida yosh=>18.

IBRAGIMOV UMBAR NARSAIDOVICH

- **size=" "** - ichda ixtiyoriy butun son ishlatilinishi mumkin, uning ichida necha son bo'lsa o'shancha qator pop-up menu box imizda paydo bo'ladi, default qiymati size="1" dir, agar size="_" attributini ishlatilinsa default qiymat ishga tushadi. Quyida size="2" va size="3" qiymatlari misol qilib keltirilgandir.

Yoshingiz:

Yoshingiz: <select name="yosh" size="2">
 <option>-18</option>
 <option>18-20</option>
 <option>20-25</option>
 <option>25-30</option>
 <option>35-40</option>
 <option>40+</option>
 </select></option>

Yoshingiz:

Yoshingiz: <select name="yosh" size="3">
 <option>-18</option>
 <option>18-20</option>
 <option>20-25</option>
 <option>25-30</option>
 <option>35-40</option>
 <option>40+</option>
 </select>

- **title=" "** - bu tag ning qiymati sifatida qo'shtirnoq ichiga nima yozilsa sichqoncha ko'rsatkichi shu attributni ishlatilgan tag ichidagi ma'lumotlarga yozilib turadi.

Yoshingiz:

Yoshingiz: <select name="yosh" title="yozingizni tanlang">
 <option>-18</option>
 <option>18-20</option>
 <option>20-25</option>
 <option>25-30</option>
 <option>35-40</option>
 <option>40+</option>

</select>

<option>...</option>

Option haqida: option tanlash, opshn o'qiladi. Yuqoridagi misollarda ko'rganimiz kabi pop-up menu box ichidagi har bir qator <option>...</option> ichida keladi.

Attributelari haqida:

- **disabled="disabled"** -qaysi qatorning option tagi ichida disabled attributi kelsa o'sha qatorni foydalanuvchi tanlash imkoniyati yo'qdir.

Yoshingiz:

Yoshingiz: <select name="yosh" title="yozingizni tanlang -18 dan tashqati ">

<option disabled="disabled">-18</option>

<option>18-20</option>

<option>20-25</option>

<option>25-30</option>

<option>35-40</option>

<option>40+</option>

</select>

- **selected="selected"** - bu attribute qaysi qatorning optioni ichida kelsa o'sha qator tanlangan holda browserda paydo bo'ladi foydalanuvchi o'zgartirish huquqiga egadir. Agar hech narsa yozilmasa qatorlarda birinchi kelgani paydo bo'ladi. Attributining o'zi **selected** bo'lib ham kelishi mumkin qiymati = "**selected**" siz.

Viloyatlar:

Viloyatlar: <select name="viloyat">

<option>Andijon</option>

<option>Buhoro</option>

<option>Samarqand</option>

<option>Navoiy</option>

<option selected="selected">Toshkent</option>

<option>Farg'ona</option>

</select>

- **title=" "** - qaysi qator optioni ichida bu attribute kelsa o'sh qatorga bu

IBRAGIMOV UMBAR NARSAIDOVICH

attribute qiymati sichqoncha ko'rsatkichi oldida yoziladi.

Viloyatlar:

```
Viloyatlar: <select name="viloyat">
<option title="Bobur">Andijon</option>
<option title="Buhoriy">Buhoro</option>
<option title="Samarqandiy">Samarqand</option>
<option title="Hazrati Navoiy">Navoiy</option>
<option title="Zangi Ota">Toshkent</option>
<option title="Al Farg'oniy">Farg'ona</option>
</select>
```

<optgroup></optgroup>

Bu tag `<select> ...</select>` tagi orasida keladi, `<option>` tagiga qo'shimcha tarzda keladi. Uning vazifasi pop-up menu box ichidagi ma'lumotlarni guruhlashdir, ya'ni quyidagichadir . Bu yerda mashina turlari mamlakat nomlari bilan guruhlangandir, HTML kodi esa quyidagichadir.

```
<select name="carComps">
```

```
<optgroup label="American">
<option value="General Motors">General Motors</option>
<option value="Ford">Ford Motor Company</option>
<option value="Chrysler">DaimlerChrysler</option>
</optgroup>
```

```
<optgroup label="Japanese">
<option value="Toyota">Toyota</option>
<option value="Honda">Honda</option>
<option value="Nissan">Nissan</option>
</optgroup>
```

```
</select>
```

Foydalanish qoidalari:

- `<select>...</select>` tagi orasida keladi
- nechta guruh bo'lsa hammasiga alohida ishlatiladi.
- `<option>` tagi esa bu tag orasida keladi.

IBRAGIMOV UMBAR NARSAIDOVICH

Attributelari haqida:

- **label=" "** - Bu attribute ichidagi ma'lumot guruh nomi hisoblanadi yuqoridagi misolda "American" va "Japanese" guruh nomlari hisoblanadi, bu guruh nomlarini tanlab bo'lmaydi, ular shunchaki ma'lumotlarni ajratib turish uchun ishlatiladi.
- **disabled="disabled"** - Qaysi guruh nomi bu attribute bilan belgilansa o'sha guruh ma'lumotlarini tanlash imkoniyati yo'qdir.

Mashina turlari: Bu yerda "American" guruh nomi disabled qilingandir.

Mashina turlari: `<optgroup label="American" disabled="disabled">`

- **title=" "** - qaysi guruh nomi uchun ishlatilinsa o'sha guruh nomi va uning ma'lumotlari ustida uning qiymati yoziladi.

Mashina turlari:

Mashina turlari: `<optgroup label="American" title="Amerka Mashinalari">`

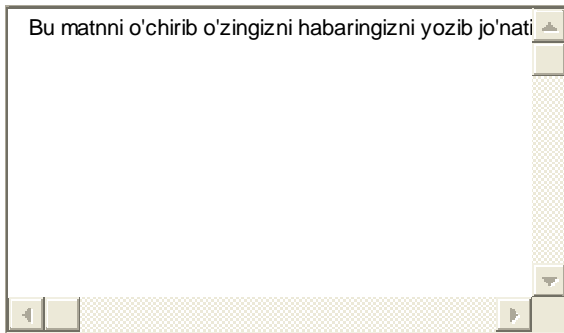
`<textarea > </textarea>`

textarea - qo'shib yoziladi ikkita so'z bo'lgani bilan, tarjimasi matn maydoni deganidir vazifasi web sahifa foydalanuvchisining sizga habar yuborishi uchun ishlatiladi.

Foydalanish qoidalari:

- ochilish va yopilish taglariga egadir.
- `<textarea >` - `cols=" "` va `rows=" "` atributelarisiz kelmaydi, `<textarea>...</textarea>` orasida keladigan har qanday jumla matn maydoni ichida keladi bu matn web sahifa mehmoniga eslatma yoki ogohlantirishlar maqsadida bo'lishi mumkin, va u matnni agar web sahifa egasi `readonly="readonly"` atributi bilan matn kiritish imkoniyatini yopib qo'ymasa, matnni o'chirish va o'zining matnini yozib jo'natishi imkoniyati bordir.

IBRAGIMOV UMBAR NARSAIDOVICH

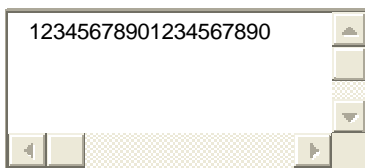

HTML kodi: `<textarea name="misol" cols="50" rows="10">Bu matni o'chirib o'zingizni habaringizni yozib jo'natish imkoningiz bordir!</textarea>`

- `name=" "` attribute majburiydir.

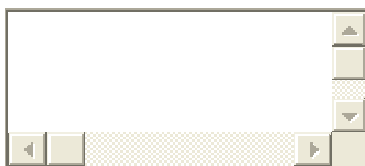
attributelari:

- `cols=" "` - har qatorda ishtirok etadigan simvollar sonini anglatadi, shuningdek matn maydonini en o'lchamini ham bildiradi. Hohlagan qiymatingizni yozib hohlagan kenglikda qilishingiz mumkin.

HTML kodi: `<textarea name="habar" readonly="readonly" cols="20" rows="4">12345678901234567890</textarea>`

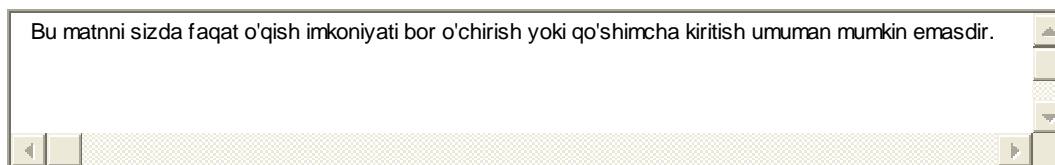
- `disabled="disabled"` - matn maydonimizni foydalanuvchi ma'lumot kiritish olmaydigan qilib o'chirib qo'yish uchun ishlatiladi matn maydoni ko'rinib turadi lekin matn kiritish imkoniyati yo'q.

HTML kodi: `<textarea name="habar" disabled="disabled" cols="20" rows="4"></textarea>`

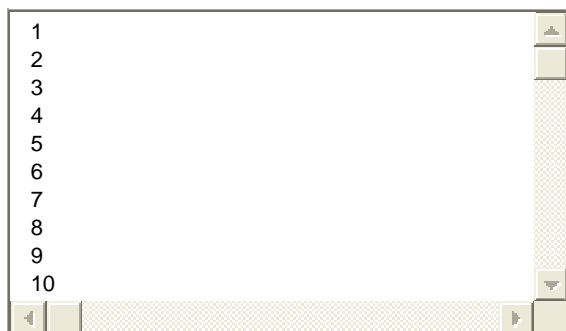
- `name=" "` - o'ziz hohlagan so'zni yozishingiz mumkin, shunda foydalanuvchi yuborgan ma'lumot siz qo'shtirnoq ichiga yozgan so'zidan keyin pochtezda paydo bo'ladi.
- `readonly="readonly"` - `<textarea readonly>...</textarea>` orsida har qanday keladigan matn, matn maydoni ichida paydo bo'ladi lekin web sahifa foydalanuvchisida matnni faqat o'qish imkoniyati bordir, matnni

o'zgartirish yoki yozish imkoniyati yo'q.

HTML kodi: `<textarea name="textarea" readonly="readonly" cols="100" rows="4">Bu matni sizda faqat o'qish imkoniyati bor o'chirish yoki qo'shimcha kiritish umuman mumkin emasdir.</textarea>`

- `rows=" "` matn maydonini balandligini matn qatorlari sonini bilan o'lchaydi, masalan `rows="10"` bo'lsa matn maydonimiz kattaligi 10 qator matn kiritilgunicha qilib belgilaydi, lekin bu faqat 10 qator matn kiritish halos degani emas istalgancha matn kiritish mumkin. Bu faqat `textarea` balandligini o'lchamidir.

HTML kodi:

```
<textarea name="matn" cols="50" rows="10" readonly="readonly">
1
2
3
4
5
6
7
8
9
10</textarea>
```

Ism:

Familiya:

Manzil:

Shaxar:

Viloyat:

Mamlakat:

boshqa:

Email:

Darslar uchun baho bering!

- Zo'r!
 Yaxshi.
 Bo'ladi.
 Yomon.
- Juda Yomon.

Sevimli sport turingiz!

- football
 valleyball
 suzish
 tennis
- karate boshqa

Muallifga habaringiz

```

1
2 <form method="post" action="mailto:buckyl
3 Ism: <input type="text" name="ism" size="
4 Familiya: <input type="text" name="familiya
5 <p>Manzil: <input type="text" name="manzi
6 <p>Shaxar/Tuman: <input type="text" name=
7 Viloyat: <input type="text" name="viloyat
8 <p>Mamlakat: <select name="mamlakat" size=
9 <option selected>O'zbekiston</option>
10 <option>Qozog'iston</option>
11 <option>AQSh</option>
12 <option>Evropa</option>
13 <option>boshqa</option>
14 </select>
15 boshqa: <input type="text" name="boshqa"
16 <p>Email: <input type="text" name="email"
17 <p><strong>Darslar uchun baho bering!</str
18 <input type="radio" name="rating" value="
19 <input type="radio" name="rating" value="
20 <input type="radio" name="rating" value="
21 <input type="radio" name="rating" value="
22 <input type="radio" name="rating" value="
23 <p><strong>Sevimli sport turingiz!</stron
24 <input type="checkbox" name="sport" value=
25 <input type="checkbox" name="sport" value=
26 <input type="checkbox" name="sport" value=
27 <input type="checkbox" name="sport" value=
28 <input type="checkbox" name="sport" value=
29 <input type="checkbox" name="sport" value=
30 <p><strong>Muallifga habaringiz</strong><
31 <textarea name="comment" rows="20" cols="
32 <font color="blue">
33 <h3>Ma'lumotingiz uchun rahmat!</h3></fon
34 <input type="submit" value="ma'lumot jo'n
35 <input type="reset" value="qaytadan to'ld
36
37 </form>
  
```

Ma'lumotingiz uchun rahmat!

Mashq:

Formalar tuzish borasida mashqlarni 7-Darsning 2-Mashqida o'rganamiz.

Link nima?

Link- bu bir web sahifadan ikkinchi web sahifaga o'tish yani bog'lanish demakdir. Bog'lanishlarni biz har hil maqsadda foydalanishimiz mumkin va ular web sahifamizning eng asosiy qismlaridan biridir.

Bog'lanishlar kerak:

1. web sahifaning bir qismidan ikkinchi qismiga o'tishga, masalan 7-darsning birinchi bo'limidan shu betda joylashgan quyiroqdagi ikkinchi bo'limga o'tish uchun, yoki aksincha quyidan yuqoriga o'tish.
2. web sahifaning bir bo'limidan ikkinchi bo'limiga o'tishga, masalan 6-darsdan 7- darsga yoki aksincha.
3. bir web sahifadan boshqa bir web sahifaga otishda.

Bog'lanishning bir necha yo'llari bor:

1. biror so'z yoki jumlaning ustiga sichqonchaning chap tugmachasini bosish orqali.
2. biror mahsus tugmaga bosish orqali.
3. yoki biror rasm yoki emblemaga bosish orqali.

`<a>...`

Bu tag bizga linklar yaratishda juda yordam beradi, masalan "Darslar ro'yhati" bo'limida darslar nomlanishi sizni o'sha darsga bog'laydi bu bog'lanish link yordamida bajariladi. Hamma darslar alohida-alohida yaratiladi va ular link yordamida bir-biriga bog'lanadi.

Foydalanish qoidalari:

- `<a>`- Anchor "langar" degan tarjiaga ega.
- bu tag ochilishi va yopilish shart
- ochlish va yopilish taglari orasidagi jumla bizda link so'zi vazifasini o'taydi
- "`<a>Bu link`" holda bir o'zi attributsiz hech qanday ma'naga ega emas
- `Bu link` to'g'rog'i bo'ladi

IBRAGIMOV UMBAR NARSAIDOVICH

- `...` orasida `<h1>` kabi sarlavhali taglar kela olmaydi.

Attributelari haqida: ko'p hozircha ikkitasini o'rganib turamiz.

- **href="linknomi"** - eng muhim atributlaridan biri (href - Hypertext REference), "linknomi" ga qayer ko'rsatilinsa o'sha yerga bog'lanadi, attribute qiymati boshqa web sahifalar bo'lishi ham mumkin. masalan: `Yahoo ga bog'lanish`
- **name="linknomi"** - bu attribute bizga web sahifaning bir bo'limidan ikkinchi bo'limiga o'tishda kerak bo'ladi, quyida batafsilroq ko'rsatilgan.
- **target="_blank"** - bu attribute `` bilan birga `` bo'lib keladi, tagli chiziq (underscore) "_" bo'lishi shart hisoblanadi, (blank-bo'sh) degan tarjimaga ega ya'ni qaysi link href=" " bilan ko'rsatilinsa o'sha linkni yangi window (oyna) da ochadi ya'ni linkni siz ko'rib turgan oynaga ochmasdan yangi oynada mustaqil ravishda ochadi, huddi **ushbu link** kabi, bu link HTML kodi: ...huddi `ushbu link` kabi,...
- **target="_self"** - bu attribute default qiymat hisoblanadi ya'ni islatish ixtiyoriy bu attribute yangi linkni siz ko'rib turgan window ga yuklaydi huddi, **ushbu link** kabi, bu link HTML kodi: ...huddi, `ushbu link` kabi,...

I) Bir web sahifaning quyi va yuqori qismiga o'tish:

Bir web sahifaning yuqori va quyi qismlariga eltuvchi "yuqoriga" yoki "quyi qismiga" degan jummalarni bu web sahifada ko'p uchratdingiz endi shunday linklarni yaratilishiga to'htalib o'taman. Buning uchun birinchi navbatda, qaysi linkga web sahifadan foydalanuvchi bosganda web sahifaning qaysi qismiga kelishini aniqlash lozim.

- bir web sahifaning qaysi qismidan qaysi qismiga o'tishni aniq bilish
- link bor joyga `Web sahifaning yuqori qismiga` ni yozish, # belgisi shart.
- va qaysi qimga kelishi kerak bo'lsa o'sha qismning o'ziga `` deb yozish shart bo'ladi.
- href="#_" bilan name="_" bir hil nomlanishi kerak, masalan href="#joynomi" va name="joynomi"
- name="_" attributeda # belgisi bo'lmaydi.
- quyidagi misolda "Reja qismiga o'tish" linkiga bosib ko'ring.

IBRAGIMOV UMBAR NARSAIDOVICH

Masalan:

Link nomlanishi (HTML dokumentda `Reja qismiga o'tish.`): **Reja qismiga o'tish.**

Reja qismiga kelish uchun "Reja" jumlasidan oldin HTML dokumentda `` kodi bor. Yani:

```
<a name="rejaga"></a> <p><strong>Reja:</strong></p>
```

II) Bir web sahifangizdan boshqa bir web sahifangizga o'tish

Har bir web sahifa yuqorida ta'kidlanganimdek alohida alohida yaratiladi va ular bir biri bilan link orqali bog'lanadi. Bir web sahifadan ikkinchisiga o'tish uchun quyidagi qoidalarga e'tibor bering. Amaliyotda yanayam yaxshiroq tushinib ketasiz degan umiddaman, agar qiyinchilik tug'dirsa aynan qaysi bo'limning nimasini tushunmaganizi email orqali habarini bering men boshqa misollar bilan tushunaqliroq qilib qaytadan yuborishga harakat qilaman faqatgina savollarni tushunarliroq va to'liq qilib bersangiz bo'lgani.

Foydalanish qoidalari:

- avvalo bog'lovchi va bog'lanuvchi web sahifalariz bitta papkada bo'lishi kerak.
- `href=" "` da qo'shtirnoq ichiga bog'lanuvchi web sahifa saqlangan nomi `.html` bilan yozilishi shart.

Masalan:

6-Darsga o'tish bu linkni yaratish uchun siz oltinchi darsni nima nom bilan ataganiz muhim, yani men o'z web sahifamni yaratishda "page_8.html" deb atadim u holda HTML kodi quyidagicha bo'lishi kerak: `6- Darsga o'tish`. Yana yodda tutish kerakki sizni bog'lovchi va bog'lanuvchi web sahifalaringiz hammasi bir papkada bo'lishi kerak.

III) Bir web sahifadan boshqa bir web sahifaning muayyan bo'limiga o'tish.

Biz yuqorida shu web sahifaning "Reja" bo'limiga o'tishni va 6-Darsga o'tishni o'rgandik endi esa 6-Darsning birdaniga "Mashq" qismiga o'tishni o'rganamiz.

Buning uchun avval quyidagi amallarni bajarishimiz zarur:

IBRAGIMOV UMBAR NARSAIDOVICH

- birinchi navbatda 6-Darsning "Mashq" so'zini oldiga HTML dokumentimizda `` kodni kiritamiz. Men **mashq_6** ni tanladim siz hohlagan so'zini yozishiz mumkin faqat **href** qiymati bilan to'g'ri kelsa bo'lgani.
- keyin esa aynan qaysi joydan 6-Darsning mashq bo'limiga o'tishimiz kerakligini aniqlaymiz va o'sha joyga `6-Dars: mashq` kodini kiritamiz. Men link nomini "6-Dars: mashq" deb oldim siz istalganday nomlashingiz mumkin.
- Etibor bering href ning qiymati sifatida 6- dars web sahifasi nomlanishi .html holatida va # belgisi keyin esa mashq_6 so'zi.
- quyida men yaratgan link.

HTML kodi: `6-Dars: mashq`

IV) Bir web sahifadan boshqa web sahifaga ulanish:

O'z web sahifangizda kerak hollarda foydalanuvchini boshqa bir web sahifaga yo'naltirish imkoniyati ham bordir.

Foydalanish qoidalari:

- masalan: `` da "http://www." bo'lishi shartdir.

Foydalanuvchilarni bir web sahifaning muayyan bir sahifasiga yo'naltirishingiz ham mumkin uning uchun web sahifa manzili to'liqligicha qo'shtirnoq ichida yozilishi shart bo'ladi. masalan `<a href="http://www.yahoo.com/biron/mail/"`

Dunyodagi eng so'nggi yangiliklarni bilmoqchimisiz? U holda www.worldnews.com ga tashrif buyuring.

HTML codi:? U holda `www.worldnews.com` ga tashrif buyuring.

Bog'lanish uchun mahsus tugmacha ishlatish

Yuqorida biz to'rt hil maqsadda bog'lanishning ham so'z ham web sahifa nomlari ustiga sichqonchani bosish orqali ulanishni ko'rib chiqdik endi esa huddi shu maqsadlarda ulanishning mahsus tugmacha ustiga bosish orqali ulanishni

IBRAGIMOV UMBAR NARSAIDOVICH

ko'rib chiqamiz.

I) Bir web sahifaning quyi va yuqori qismiga o'tish: Biz quyidagi tugma ustiga sichqonchni bosish orqali shu web sahifamizning "Reja" qismiga o'tamiz.

Reja qismiga o'tish

HTML kodi:

```
<form method="get" action="#rejaga">
<input type="submit" value="Reja qismiga o'tish" />
</form>
```

Izoh:

- tugmani `<input type="submit" />` orqali olganimiz bilan uni bog'lanuvchi link qilishimiz uchun `<form>...</form>` taglari orasiga olib "action=" ishlatishimiz shart bo'ladi.
- `value="_"` - `<input>` atributi hisoblanadi va qo'shtirnoq ichidagi jumla tugmach ustiga yoziladi, bu haqida oltinchi darsda o'tganmiz.
- `<form method="get">...</form>` haqida oldingi darsda o'tganmiz.
- `href="_"` attribute `<form>` ga tegishli bo'lmagani uchun `action="_"` attribute ishlatamiz, vazifasi va foydalanish uslubi `href="_"` bilan bir hil.

II) Bir web sahifangizdan boshqa bir web sahifangizga o'tish: Biz quyidagi tugma ustiga sichqonchni bosish orqali shu web sahifamizdan "6-Dars: Forma yaratish" mavzusiga o'tamiz, yani boshqa dars boshqa sahifa.

6-Darsga o'tish

HTML kodi:

```
<form method="get" action="dars_olti.html">
<input type="submit" value="6-Darsga o'tish" />
</form>
```

- bu yerda ham `<form>` tagining `action="_"` atributi `<a>` tagining `href="_"` atributi vazifasini o'tayapti.

III) Bir web sahifadan boshqa bir web sahifaning muayyan bo'limiga o'tish: Quyidagi tugma orqali biz 6-Darsning mashq bo'limiga o'tamiz.

6-Dars: mashq

IBRAGIMOV UMBAR NARSAIDOVICH

HTML kodi:

```
<form action="page_8.html#mashq_6" method="post">  
<input type="submit" value="6-Dars: mashq" />  
</form>
```

IV) Bir web sahifadan boshqa web sahifaga ulanish:

Biz quyidagi tugma ustiga sichqonchni bosish orqali shu web sahifamizdan umuman boshqa bir web sahifaga ulanamiz.

A rectangular button with a light beige background and a thin black border. The text "World News" is written in a dark grey, sans-serif font. The letter 's' in "News" is underlined.

HTML kodi:

```
<form method="get" action="http://www.worldnews.com">  
<input type="submit" value="World News" />  
</form>
```

- bu yerda ham <form> tagining **action**="_" atributi <a> tagining **href**="_" atributi vazifasini o'tayapti.
- yuqoridagi uchala misolda ham tugmalar uzunligi "value" atributi ichidagi so'zning uzunligiga qaralyapti.

"mailto" dan foydalanish

Yana bir ko'p ishlatiladigan link turi "mailto" deb nomlanadi bu mailto asosan web sahifa foydalanuvchisining web sahifa yaratuvchisining biror emailiga shu sahifa o'zida turib email yuborish imkonini beradi.

Masalan:

Agar biror mavzuda tushunsizmovchilikka duch kelsangiz **menga** email orqali habar berishingizni iltimos qilaman, shunda boshqalani ham shu muammoga duch kelishidan asrab qolamiz.

E'tibor bergan bo'lsangiz "menga" so'zi link ko'rinishida demak menga so'zini ustiga sichqonchani bossangiz menga email yuborishga siz tayyorsiz. Bu hol

qanday ishlashini quyida ko'rib chiqamiz.

Agar biror mavzuda tushunsizmovchilikka duch kelsangiz [menga](mailto:uzbekhtml@gmail.com) email orqali habar berishingizni iltimos qilaman, shunda boshqalani ham shu muammoga duch kelishidan asrab qolamiz.

Yuqoridagi jumlada **uzbekhtml@gmail.com** mening to'liq emailim hisoblanadi, uning o'rniga mashqlar paytida o'zingiznikini qo'yib ko'rishingiz mumkin.

"mailto"da o'z mavzuingiz

Siz shuningdek hat yuboruvchining o'rniga emailda o'z mavzuingizni ham tanlashingiz mumkin, masalan "Web sahifa foydalanuvchisidan hat!". Bu qanday amalga oshirilishini quyida ko'rib chiqamiz.

Menga hat yuborish

HTML kodi


```
<a href="mailto:uzbekhtml@gmail.com?subject=Web sahifa foydalanuvchisidan hat! ">Menga hat yuborish</a>
```

Izoh:

- **subject** oldidan (?) belgisi shartdir
- **.com** va **?** orasida joy tashlashingiz mumkin, lekin qo'shtirnoq href="_" uchun umumiy bitta bo'lishi kerak.
- **mailto** qo'shib yozilishi va undan keyin joy tashalmagan holda ":" bo'lishi shart ("**mailto:**").
- **mailto:** dan so'ng joy tashlab email yozishingiz ham mumkin, yani:

```
<a href="mailto:buckylee@mail.ru?subject=Web sahifa foydalanuvchisidan hat! ">
```

Yuqoridagi "Menga hat yuborish" ustiga sichqonchani bossangiz email jo'natadigan "Office Outlook" yoki shunga o'xshash hat jo'natuvchi dasturning **subject:** (TEMA) bo'limi to'g'risida "**Web sahifa foydalanuvchisidan hat!**" bo'lib yozilib turadi, yani bu joy siz yozishiz kerak bo'lgan mavzu o'rnidir, hohlasangiz o'chirib tashlab o'zingizning mavzuyingizni yozing.

	To...	buckylee@mail.ru
	Cc...	
	Subject:	Web sahifa foydalanuvchisidan hat!

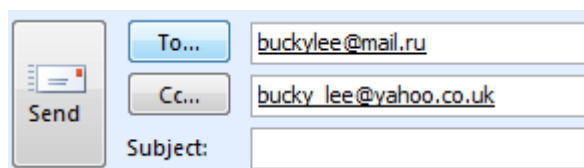
IBRAGIMOV UMBAR NARSAIDOVICH

bir hil emailni bir vaqtda ikki shaxsga yuborish

Agar sizda ikkita email bo'lsa, sizning web sahifangizdan foydalanuvchi ikkalasiga ham birdaniga email yuborishini hohlasangiz unda **cc** (carbon copy) uslubini qo'llashingizga to'g'ri keladi.

Menga hat yuborish bu link ustiga bosish orqali birdaniga ikkita emailinga hat yuborishingiz mumkin.

HTML kodi quyidagicha: `Menga hat yuborish `

Eslatma:

-
- Agar yqoridagi qoidalar Opera va boshqa browserlarda ishlamasa Internet Explorer da ochib ko'ring.
- HTML da birdaniga **subject** o'rnini va **cc** o'rnini to'ldirish mumkin emas.
- **subject** va **cc** orinlarini o'ziz boshqasiga o'zgartirishingiz mumkin.

emilda o'z so'zingizni qoldirish

Shuningdek emailingizni matn qismida o'z so'zingizni ham qoldirishingiz imkoni bor **?body** so'zidan foydalangan holda, lekin sizni so'zingiz 250 ta simvoldan oshmasligi kerak.

Menga hat yuborish bu yerga sichqoncha yordamida bosib o'zingiz guvohi bo'ling.

HTML kodi quyidagicha:

`Menga hat yuborish`

 Send	To...	buckylee@mail.ru
	Cc...	
	Subject:	

Bu joyga yozadigan so'zingiz 250 ta simvoldan oshib ketsa u yog'i emailda paydo bo'lmidi, bu uslub shunchaki email jo'natuvchiga ogohlantirish yoki eslatma sifatida ishlatiladi, email yuboruvchi o'chirib yuborish huquqiga egadir!

hat jo'natish uchun mahsus mahsus tugmacha ishlatish

Biz shunchaki so'z yoki jumlaning o'rniga hat jo'natish uchun mahsus tugmacha o'rnatishimiz ham mumkin uning uchun yuqorida o'rganganimiz kabi `<form>` va `<input />` taglaridan foydalanamiz.

Menga hat yuborish!

HTML kodi:

```
<form method="get" action="mailto: buckylee@mail.ru">
<input type="submit" value="Menga hat yuborish!" />
</form>
```

Izoh:

- bu yerda `<form>` tagining **action**="_" attributi `<a>` tagining **href**="_" attributi vazifasini o'tayapti.
- `action="mailto:..."` da faqat bitta emaildan boshqa narsa yozish mumkin emas, yani "subject", "?body" yoki "cc".

Rasmlarni "link" ka aylantirish

Shuningdek bizda web sahifamizda har qanday rasmlarni linkka aylantirish imkoniyati bor uning uchun `` tagimizni `<a >`tagi orasiga quyidagicha olib link adresini to'g'ri ko'rsatsak bo'lgani: `` "linknomi" ga hohlagan linkizi qo'yishingiz mumkin.

Masalan:

IBRAGIMOV UMBAR NARSAIDOVICH

Bu rasm link HTML kodi: ``

Izoh: bu rasm ustiga sichqoncha yordamida bosilsa mashxur "www.yahoo.com" web sahifasiga ulanadi, uning ulanishi uning rasmida Yahoo! yozilganida emas albatta, aksincha HTML dokumentimizning `<a>` tagi atributi bo'lmish "href=" ni href="http://www.yahoo.com" kabi yozib olganimizdadir. Istalgan rasmni va web manzilni ishlatishingiz mumkin.

Yana bir misol:

 Mail Bu rasm link HTML kodi: ``

Izoh: bu rasm sizni menga email yuborishingiz uchun qo'yilgan, `` tagi ichidagi border="0" atributi rasm atrofida chegara qo'yma degan buyruqdir, agar border="1" bo'lsa bir chiziq tortiladi, ikki bo'lsa qalinroq va hokazo.

Mashq 1:

Mukammal web sahifa tuzishni biz hamma darslarni tamomlagandan so'ng o'tamiz va hozircha kichik bir ixcham sahifacha yaratib ko'ramiz, maqsad oldin o'tgan darslardagi HTML kodlarni yodga solishdir va mustahkamlashdir. Yodizda bo'lsin haqiqiy web sahifa NotePad da tuzilmidi bu HTML editor biz shunchaki kodlarni web sahifada qanday funksiyani bajarishini amalda ko'rishimiz uchun halosdir. Agar NotePad da katta bir haqiqiy "Dynamic" web sahifa tuzishga harakat qilsangiz buning imkoni deyarli yo'qdir, "Macromedia Deamweaver" ga o'xshash mahsus dasturda bir haftada mukammal darajada yaratish mumkin bo'lgan "Dynamic" web sahifaga ikki oy yoki uch oy vaqt sariflab ham erisha olmasligingiz mumkindir. Agar siz hozir o'rganayotgan hamma HTML kodlarni NotePad ga kiritib ularni har biri web browserda qanday funksiyalarini bajarishidan habardor bo'lsangiz va yaxshi o'zlashtirsangiz siz uchun "Macromedia Dreamweaver" da web sahifa yaratish juda oson kechadi. "Macromedia Dreamweaver" haqida darslar so'ngida.

1. Rabochiy stolga bitta yangi papka oching va uni "7-dars mashq" deb nomlang.
2. NotePad ochib 2 ta yangi dokumentlarni yangi nomlar bilan "bir.html" va "ikki.html" deb nomlang va ularni ikkalasini ham "7-dars mashq" papkasi ichiga

IBRAGIMOV UMBAR NARSAIDOVICH

saqlang.

3. Birinchi "bir.html" dokument ustida ishlaymiz, keyin "ikki.html" dokument ustida ishlab keyin ikkala dokumentni birlashtiramiz. Shuning uchun bir.html dokumentiz ochiq tursin va quyidagi hamma buyruqlarni faqat shu dokumentga kiritamiz, dokumentimiz asosan 4-Dars va 5-Dars da o'rgangan buyruqlarimizga asoslanadi. Ikkinchi dokumentimiz "ikki.html" esa 6-Dars va 7-Darslarda o'rgangan qoidalarimizni mustahkamlash uchundir.

4. "bir.html" dokumentga birinchi quidagi kodlarni kiriting, va tittle ga "BIR" deb yozing bu sizni sahifangiz nomlanishidir.

```
<html>
<head>
<title>BIR</title>
</head>
<body>

</body>
</html>
```

5. birinchi navbatda web shifamizning orqasiga **background image** - orqa fon rasmi joylashtirishni o'rganamiz, uning uchun quyidagi **fon** linkiga kirib orqa fonni sichqonchani o'ng tugmachasini rasm ustiga bosib "Save Picture As" yoki "Сохранить рисунок как" yordamida "7-dars mashq" papka ichiga yuklab saqlab olamiz. Rasm nomlanishi "002.jpg" bo'ladi va uni boshqa nom bilan yuklamang. Keyin ortga qaytamiz hozirgi darsga.

6. **fon:** dokumentimizda <body> tagining background atributi bizga shu rasmni orqa fon sifatida yuklashga yordam beradi. Shuning uchun <body> tagimizning ichiga background atributining qiymati sifatida "002.jpg" deb yozing (<body **background="002.jpg"**>) va dokumentimiz NotePadda ochiq turgan holda papkamizga qaytib **bir** deb nomlanadigan web browser ko'rinishidagi dokumentimizning sichqoncha bilan oching, web sahifa ko'rinishidagi holatga kelasiz. (<body> tagi va uning atributlarini esga solish uchun quyidagi **link** ga kiring).

7. **joy tashlash:** web sahifamizning tepa va chap tamonidan 50 pixeldan joy tashlagan holda matnimizni yozishni boshlaymiz, aks holda matnimiz web sahifamizning yuqori va chap tamoniga yopishgan holda paydo bo'ladi. Buning uchun <body> tagimizning **topmargin** va **leftmargin** atributlaridan foydalanamiz, va u quyidagicha ko'rinishga ega bo'lishi kerak <body

IBRAGIMOV UMBAR NARSAIDOVICH

background="002.jpg" **topmargin="50" leftmargin="50" >**. Har bir holatni esga solish uchun 4-Darsni ko'rib chiqishingiz mumkin.

8. **matn rangi:** endi matnimizning rangi qaysi rangda bo'lishi muhim u rang web sahifamizning orqa foni bilan yaxshi farq qilib ajralib turishi kerak biz "navy" to'q ko'k rangini tanlaymiz, qora rang ham bo'ladi faqat bu rangni ko'p ishlatganimiz uchun azgincha farqliroq bo'lishi kerak. Buning uchun yana body tagidan foydalanamiz chunki body tagining barcha atributelari butun bir web sahifa matni uchun tegishli bo'ladi, va matn rangi uchun "text" atributi kerak. Dokumentimizda quyidagicha ko'rinishga ega bo'lishi kerak: <body background="002.jpg" topmargin="50" leftmargin="50" **text="navy" >**

9. body tagining barcha atributelarini kiritib bo'ldik endi keladiga barcha tag va atributelar <body>...</body> ichida keladi. Butun bir web sahifa matnimizning fonti (yozuvi) ni turi va o'lchami qanday bo'lishini <body> tagining hech qanday attribute yordamida tanlash imkoni bo'lmagani uchun, biz <basefont /> tagidan foydalanamiz va uning **face** (font turi uchun) va **size** (font o'lchami uchun) atributlarini ishga solamiz. Bizning barcha web sahifamiz fonti "Times New Roman" bo'lishi uchun <**basefont face="times new roman" />** deb <body> tagi ostidan yozishimiz shartdir, o'lchami uchun esa face atributi qiymati oldidan bitta joy tashlab, <basefont face="times new roman" **size="4" />** deb yozamiz. U quyidagicha ko'rinishi kerak. Iltimos shunchaki copy-paste qilib ko'chirmasdan o'ziz kodlarni kiriting aks holda bu darsni o'tishdan ma'no yo'q. (<basefont /> tagi va uning atributlarini esga solish uchun quyidagi **link** ga kiring)

```
<body background="002.jpg" topmargin="50" leftmargin="50" text="navy" >  
<basefont face="times new roman" size="4"/>
```

10. bir.html dokumentimizni "Kino Olami" saflavhasi bilan tuzishni boshlaymiz, va uning uchun <h1> tagi va uning atributi bo'lmish align dan foydalanamiz maqsad sarlavhamizni katta qilib sarlavhadek yozish va web sahifa markaziga joylashtirish. U quyidagicha ko'rinishi kerak:

```
<body background="002.jpg" topmargin="50" leftmargin="50" text="navy" >  
<basefont face="times new roman" size="4" />  
<h1 align="center">Kino Olami</h1>
```

11. Sarlavhadan so'ng web sahifaning maqsadini qisqacha qilib tushuntirishimizga to'g'ri keladi. Uning uchun quyidagi "Web sahifa haqida qisqacha ma'lumot:" jumlasini <h3>...</h3> orasiga olib yozamiz, keyin yangi abzastdan quyidagi matnni ko'chiring, abzastni <p>...</p> orasiga olishni

IBRAGIMOV UMBAR NARSAIDOVICH

unutmang.

Eng so'nggi jahon filmlari va ular haqidagi yangiliklar aynan shu web sahifada, shuningdek siz bu web sahifadan hohlagan filmingizni eng tez suratda yuklab olishingiz imkoniyati ham bordir. Va bu web sahifaning eng qulaylik tarafi filmlarni yuklab olish mutlaqo bepuldir, hech qanday a'zolik ham shart emas shunchaki bu web sahifadagi ayrim reklamalarimizga ham e'tibor berib tursangiz bo'lgani biz o'shandan manfaatdormiz.

Sizni bir.html dokumentga kiritgan kodlaringizning web sahifadagi natijasi quyidagicha ko'rinishga ega bo'lishi kerak, **bu yerga kiring**.

12. Endi shu yerda abzastimiz ostidan bir chiziq tortamiz, va chiziq ostidan esa yana boshqa ma'lumotlar kiritishda davom etamiz. Chiziq tortish uchun `<hr />` tagidan foydalanamiz. Chizig'imizning uzunligi 100%, rangi yashil (green), qalinligi esa 3 o'lchamda bo'lishi shart. (`<hr />` tagi va uning atributlarini esga solish uchun quyidagi **link** ga kiring).

13. Chiziq ostidan ikkita `
` qator joy tashlab, filmlarni bir qator yozib borishni boshlaymiz, uning uchun birinchi `` tagidan foydalanib "**Jahon Filmlari:**" deb yangi abzastdan 2 ta `
` dan keyin yozamiz. "**Jahon Filmlari:**" jumlasini quyidagi talablarga javob berishi kerak (`` tagi va uning atributlarini esga solish uchun quyidagi **link** ga kiring):

- so'z o'lchami: "6"
- font turi: "SimHei"
- rangi: olive
- qalinroq: `` ishlatib

14. Endi esa 2009 yilda ishlangan "A Perfect Get Away" - "Mohir Qochish" filmi haqida ma'lumotlar berishni boshlaymiz. Avvalo kino sarlavhasi qanday ko'rinishga ega bo'lishini bir o'ylab ko'rish muhimdir. Sarlavha yozishda yana `` va boshqa taglardan foydalanamiz, sarlavhaga ingliz tilidagisini tanlang (A Perfect Get Away).

- yuqoridan bitta joy tashlanishi
- markazda: `<center>`
- tagiga chizilishi: `<u>`
- qalinroq: ``
- rangi: qizil (red)
- so'z o'lchami: 5
- font turi: Harrington

IBRAGIMOV UMBAR NARSAIDOVICH

15. Film haqida qisqacha ma'lumotni esa yana `
` yordamida joy tashlab 5-Darsda o'rgangan `...` yordamida uning orasiga uchta `` ro'yhat tuzib birinчисiga quyidagi matnni ko'chiramiz butun bir matni birinchi `...` ichiga yozing. Quyidagi matnni bir.html dokumentingiz davomidan ko'chiring, va u shunday ko'rinishga ega bo'lishi kerak. (`` tagi va `` larni esga solish uchun quyidagi **link** ga kiring)

- **Film haqida:** A Perfect Get Away - Mohir Qochish filmida Amerikaning ikki yosh kelin kuyovi to'ylaridan so'ng asal oylarini Hawaii (Gavaya) orollarida o'tkazishni istab qolishadi va shu yerga yetib kelishadi. Kelganlaridan so'ng, bu orolda er-hotin qotillar borligi borasida mish-mishlar oroldagi odamlar orasida tarqala boshlaydi, va ular anchagina havotirga tushishadi. Chunki ular birinchi kundanoq bir nechta turmush qurgan va qurmagan juftliklar bilan tanishishga ulgurishgan edi va hatto bir yosh turmush qurgan oila bilan qalin do'stlashib birgalikda Hawaii orolini anchagina hilvat joyiga birgalashib borib qolishadi. Lekin ohir oqibat o'zlari haqiqiy qotillar ekanligi film so'ngida ayon bo'ladi. Juda qiziq o'zingiz bir ko'ring!

16. Endi film Aktyorlari ro'yhatini 5- Darsda "ro'yhat ishida ro'yhat tuzish" mavzusidan olgan bilimlarimiz yordamida tuzib chiqamiz. "Bosh Rollarda:" jumlasini birinchi tuzgan `` imizning ikkinchi `...` orasiga yozib undan keyin yan bitta ro'yhat ochishga `` orqali buyruq beramiz va to'rtta aktyor uchun to'rtta `` yuzib `` orqali bu ro'yhatimizni tugatamiz. Va u quyidagicha ko'rinishga ega bo'lishi kerak.

- **Bosh Rollarda:**
 1. Timothy Olyphant
 2. Milla Jovovich
 3. Kiele Sanchez
 4. Steve Zahn

17. Va nihoyat filmimizni yuklash haqidagi ma'lumotni berishimiz kerak bo'ladi va uni birinchi tuzgan `` imizni uchinchi `` iga yozamiz, undan keyin har bir ma'lumotni yangi `<dl>` ro'yhati tuzib qaysi biri `<dt>`, qysi biri `<dd>` ligini aniqlab `</dl>` ni yopamiz. So'ngi turdagi ro'yhat tuzishni quyidagi **link** orqli yodga olishingiz mumkin.

- **Filmni yuklash uchun ma'lumot:**

Janr:

Triller

IBRAGIMOV UMBAR NARSAIDOVICH

Drama
Kriminal
Tillar:
Rus
Ingiliz
O'zbek

18. Eng so'ngida "FILMNI YUKLASH" so'zini yangi abzastga kiritish bilan birinchi filmimiz haqidagi ma'lumotlarni tugatamiz. Va siz quyidagi jumlaning kiritganingizdan so'ng web sahifangiz mana bunday ko'rinishga ega bo'lishi kerak (**bu yerda siz yaratgan web sahifa**)!

FILMNI YUKLASH

19. Ikkichi, uchunchi va to'rtinchi filmlar haqida ma'lumotlarni kiritishimiz ham shartdir chunki biz **Mashq 2:** da web sahifadan web sahifaga linklar orqali o'tishni o'rganishimiz va bu web sahifaning muayyan bir kino bo'limiga o'tishni amalda ko'rishimiz kerak bo'ladi. Uning uchun web sahifamiz uzun va ma'lumotlarga boy bo'lishi kerak. Hulas CHARCHAMANG davom etamiz, men aynan bu narsalarni sizga yozyatganda 2:36 a.m (yarim kechasi) edi. Rosa charchagan bo'lsez biroz dam oling keyin shu yerdan yana davom etaverasiz.

20. Ikkinchi filmimizning nomi "Yip Man 2" bo'ladi, birinchi filmimizda kiritmagan HTML kodlarni ishlatishga harakat qilamiz.

- yuqoridan ikkita joy tashlaymiz: `

`
- markazga: `<h2 align="center">`
- tagiga chizilishi: `<u>`
- rangi: qora (black)
- font turi: Harrington

21. Endi Definition List `<dl>` ning `<dt>` tagi yordamida Film haqida: Bosh Rollarda: Filmni yuklash uchun ma'lumot: FILMNI YUKLASH bo'limlarini kiritamiz, va har bir `<dt>` ichiga `<dd>` larni kiritamiz. `<dl>` ochishdan oldin `<blockquote>` tagini kiriting, `</dl>` bilan yopgandan keyin esa `</blockquote>` tagini ham yoping. Ular quidagicha ko'rinishga ega bo'lishi kerak.

Film haqida:

Bu film Hitoyning Gungdong Provinsiyasidagi Foshan shaxrida tug'ilgan buyuk KunFu ning Wing Chun uslubidagi jang san'atini o'zida yuksak darajada rivojlantirgan Yip Man haqida. Yip Man Hitoy-Yaponiya urushidan keyin HongKong ga 1949 yilda kelib

IBRAGIMOV UMBAR NARSAIDOVICH

qoladi va bu yerda o'zining Wing Chun uslubidagi jang san'atini oilasini boqish maqsadida yoshlarga o'rgatish orqali pul topishga kirishadi, bu yerda u payt anchagini KungFu maktablari faoliyat ko'rsatar edi, shu tufayli u ochmoqchi bo'lgan maktab ma'lum bir murabbiylar tamonidan tan olinishi kerak edi va u qoidaga ko'ra hamma murabbiylar bilan birma bir kurashga chiqishiga to'g'ri keladi.

Lekin u bu filmda va hayotda juda kamtar va tortinchoq bo'lgan va haqgo'y edi, oz bo'lsa ham (3 yil) Bruce Lee ga birinchi bo'lib ustozlik qilgan murabbiydir.

Bosh rolda:

Ying Chiu Lee

Yip Man o'g'li (ismi esimda yo'q)

Filmni yuklash uchun ma'lumot:

Janr: Jangari

Til: Rus

FILMNI YUKLASH

22. Nabatdagi filmimiz ham huddi "Yip Man 2" kabi HTML kodlarga ega shuning uchun u film haqida ma'lumotlarni yaratishda kiritgan kodlarizi qayta kiritgiz kelmasa shundoq ikkita joy tashlab

 orqali <h2 > yozilgan joydan boshlab </dl></blockquote> largacha ko'chirishingiz mumkin. Faqat malumotlarni quyidagilarga o'zgartirishingiz kerak bo'ladi:

Par tajribasi

Film haqida:

The Steam Experiment - Bu filmda Bir Olim Dunyoda haroratning isishi (Global Warming) oqibatida insonlar qay holatga tushishini bir hammomda 6 kishini qamab qo'yish orqali sinab ko'radi. Haroratni 54° gacha asta sekin ko'taradi, olimning fikricha 2012 yilga kelib dunyoda harorat 54° daraja bo'lar emish. Bir soat hammomda o'tirishganidan so'ng qamalib qolishganini sezib qolishadi lekin chiqishga har qancha urunishmasin uni iloji bo'lmaydi, va nihoyat hammasi juda qattiq havotirga tushib o'zlarini yo'qotib qo'yishadi, oqibatda hammasi har hil o'lim topadi.

Bosh rollarda:

Val Kilmer

Erik Roberts

va boshqalar

IBRAGIMOV UMBAR NARSAIDOVICH

Filmni yuklash uchun ma'lumot:

Janr: Triller

Til: Rus va Ingiliz

FILMNI YUKLASH

23. To'rtinchi filmimiz ham "Yip Man 2" va "Par Tajribasi" kabi bir hil HTML kodlarga ega uni ham copy-paste orqali yozishingiz mumkin faqat ichidagi ma'lumotlarni quyidagiga o'zgartiring. Va huddi quyidagicha ko'rinishga ega bo'lsin.

Dushmanlar Darvozada

Film haqida:

Enemies at the Gate -bu film ikkinchi Jahon urushini ajoyib tarzda tasvirlab bergandir, asosan Sovet Ittifoqi qahramoni Vasiliy Zaytsevni urushda ko'rsatgan qahramonchiligi to'g'risida. Bu mergan yigit oddiy 5 otar miltiq bilan uzoq masofadan turib yoshligida ovchi bobosi o'rgatgani kabi bitta ham o'qni behida ketkazmasdan 5 Nemis ofitserlarini hech biri qochib ulgurmasidan bir zumda otib tashlab ancha Sovet Ittifoqiyu Nemis Fashistlariga tanilib ketadi. Va oqibatda u nemislarning ham mergani bilan kurashishiga to'g'ri keladi va ohir oqibat ajoyib tarzda g'olib bo'ladi.

Bosh rollarda:

Amerikalik aktyorlar.

Filmni yuklash uchun ma'lumot:

Janr: Jangari va Tarihiy

Til: Rus va Ingiliz

FILMNI YUKLASH

24. Bizga hozircha shuncha kino yetadi, web sahifamiz borasidagi mashqimizni birinchi qismini hozircha tamomlimiz. yuqoridagi hamma kodlar bir.html dokumentiga kiritilgan edi. Istayangiz yana qo'shimcha filmlarni kiritishda davom etishingiz mumkin. Yodizda bo'lsin siz kiritgan HTML Kodlar yangi dasturlar tufayli ancha oson, tez va qulaydir. Biz shunchaki hammasini o'zimiz kiritib o'rganishimiz shart bo'lgani uchun kirityapmiz keyinchalik o'sha dasturlardan foydalanishlarni ham o'rganamiz. Sizning web sahifangiz quyidagicha ko'rinishga ega bo'lishi kerak. (**sizning birinchi yaratgan web sahifangiz ko'rinishi**)

Agar siz yaratgan web sahifa "sizning birinchi yaratgan web sahifangiz ko'rinishi

IBRAGIMOV UMBAR NARSAIDOVICH

" ga o'xshamagan bo'lsa iltimos menga email orqali aynan nima o'xshamaganini habarini bering. Men tushuntirishda biron hatolikka yo'l qo'ygan bo'lishim mumkin. Va u hatoni tez to'g'irlashga o'z hissangizni qo'shgan bo'lasiz. O'ziz yaratganda ixtiyoriy ravishda font yoki ranglarni tanlashingiz hatoga kirmaydi.

Mashq 2:

Bu mashqda biz Rabochiy Stolga saqlagan 7-Dars mashq papkadagi **ikki** deb nomlanuvchi papka ichida web browser emblemasi ko'rinishidagi dokumentni ustiga sichqonchani o'ng tugmachasini bosib "Open With" yoki "**Открыть с помощью**" orqali NotePadda ochamiz va quyidagi muhim HTML kodlarni kiritamiz. Eslatib o'taman quyidagi kodlarni shunchaki sichqoncha yordamida ko'chitishingizni nafi YO'Q, hammasini o'ziz kiriting. Bu mashqimiz 6-Dars (Forma yaratish) va 7-Dars (Linklar) ni mustahkamlashga asoslangandir.

```
<html>
<head>
<title>IKKI</title>
</head>
<body>

</body>
</html>
```

1. NotePadga ikki.html dokumentini ochganingizdan so'ng birinchi bo'lib Forma va Link yaratishlarni yuqoridagi HTML kodning body qismida yana bir bor ko'rib chiqamiz. Uning uchun avvalo, ikkinchi web sahifamizning matni va orqa foni qandoq ko'rinishga ega bo'lishini aniqlash lozimdir. Men shunchaki orqa fonni kumush rang hech qanday rasmsiz va matnni qora qilib oldirm siz istagan rangizi tanlashingiz mumkin.

2. Web sahifaning to'rt tamonidan 50 pixeldan joy tashlang matningiz web sahifa chegariga yopishib turmasligi uchun, buning uchun <body> tagi atributelaridan foydalanamiz <body bgcolor="silver" text="000000" topmargin="50" rightmargin="50" bottommargin="50" leftmargin="50">.

3. Siz yaratajak web sahifa ohirida quyidagicha ko'rinishga ega bo'lishi kerak "**Web sahifa**".

4. Siz hamma kodlarni o'ziz kiritib huddi shunday web sahifa qilishga urunib ko'ring. Agar o'xshamasa ushbu **link** da HTML kodlari bor.

Faqat "HTML kod" da boshida keluvchi quyidagi kodlarga e'tibor bermang siz yozmasangiz ham bo'laveradi, bu haqida kelgusi darslarimizda tushuntiramiz.

```
<!DOCTYPE html PUBLIC "-//W3C//DTD XHTML 1.0 Transitional//EN"
"http://www.w3.org/TR/xhtml1/DTD/xhtml1-transitional.dtd"> <html
xmlns="http://www.w3.org/1999/xhtml">
```

I) Rasm yuklashning qoidalari:

 tagini ishlatamiz, bu tagni yopuvchi tagi yo'q, atributelaridan eng muhimi "src" (source-manba) dir u quyidagicha yoziladi , qo'shtirnoq ichiga rasm nomi formati bilan yoziladi.

- web sahifangizga yuklamoqchi bo'lgan rasmingiz web sahifangiz saqlangan papka ichida bo'lgani yaxshiroq agar web sahifangiz papkasida bo'lmasa rasm manzilini to'g'ri ko'rsatishingizga to'g'ri keladi. masalan D diskda "Photos" papkasi bor uning ham ichida "My Phootos" papkasi bor va uning ichida "tabiat" deb nomalangan rasm JPEG formatda saqlangan, shunda uning manzili quyidagicha yo'ziladi: . Nafaqat rasm balki barcha siz web sahifangiz uchun ishlatmoqchi bo'lgan dokumentlar bitta papkada saqlanib turgani yaxshidir, chunki rasm yoki boshqa narsaning manzili boshqa papkada bo'lsa uni o'rni almashinishi mumkin shunda HTML dokument siz ko'rsatgan manzil o'zgarsa rasmini yuklay olmaydi oqibatda hato chiqadi.
- Har qanday rasmning ustiga sichqonchanning o'ng tugmachasini bosib "properties (свойства)" dan uning manzilini bilib olsa bo'ladi.
- agar siz yuklamoqchi bo'lgan rasm web sahifangiz saqlangan papka ichida bo'lsa uning nomini yozishiz kifoya, yani
- rasmingiz manzili src="_" qo'shtirnoq ichida yozilishi shart.
- rasmingiz formati rasm nomidan keyin albatta yozilishi kerak, masalan: "rasm.jpeg" , "rasm.jpg" , "rasm.png" , "rasm.gif"
- hohlagan web sahifada uchratgan rasmingizni ham yuklashingiz mumkin buning ikki yo'li bor:
 - birinchisi avval u rasmini o'zingizni papkangizga yuklab olishingiz, rasm ustiga sichqonchanning o'ng tugmachasini bosib "Save Picture As" orqali, unda rasm sizniki bo'ladi va rasm manzili o'ziz rasmini boshqa joyga ko'chirib o'zgartirmagunizcha o'zgartmaydi.
 - yoki har qanday web sahifadagi rasm ustiga sichqoncha o'ng tugmasini bosib "Copy Link Address" ni tanlab rasm manzilini ko'chirib dagi "src" attribute qiymati sifatida

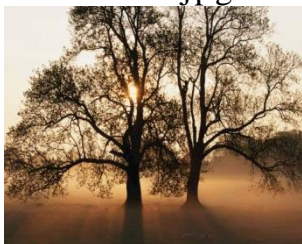
IBRAGIMOV UMBAR NARSAIDOVICH

qo'shtirnoq ichiga "Ctrl+V" yoki sinchqoncha o'ng tugmachasini bosib "Paste" ni tanlab rasm manzilini ko'chirishimiz mumkin. Bu usulning yomon tarafi shundaki, agar siz rasmini ko'chirgan web sahifa o'sha rasmini boshqasiga almashtirsa yoki olib tashlasa sizni web sahifangizdagi rasm yo'q bo'lib ketadi, chunki rasm manzil va rasm nomlanishi o'zgarishi mumkin.

II) Attributelari

 ning attributelari birga kelganda orasida vergul shart emas hamma attributlar qatori, ularning joylashuv o'rni ham ahamiyatsiz. Quyida o'sha asosiy attributlar:

- **src=" "** - SOURCE deganidir tarjimasi manba deganidir, qiymati sifatida rasm manzili va nomi yozilishi shart bo'lgan attribute, bu attributesiz rasmini yuklab bo'lmaydi. Ushbu rasmning HTML kodi: ``

- **align=" "** - ALIGN tarjimasi saflash deganidir, uning asosiy qiymatlari "bottom", "middle", "top", "left", "right", bu qiymatlar yordamida rasmimizning web sahifamizda u rasmini o'rab turgan matnga nisbatan joylashish o'rnini belgilashimiz mumkin. Quyida rasmlarning matnga nisbatan joylashuvi ko'rsatilgandir (matnning o'ziga e'tibor bermang shuchaki yozilgan halos), biroq CSS yordamida bu joylashuvning imkoniyatlari ancha kengdir. ``
align="bottom"

Enemies at the Gate -bu film ikkinchi Jahon urushini ajoyib tarzda tasvirlab bergandir, asosan Sovet Ittifoqi qahramoni Vasiliy Zaytsevni urushda ko'rsatgan qahramonchiligi to'g'risida. Bu mergan yigit oddiy 5 otar miltiq bilan uzoq masofadan turib yoshligida ovchi bobosi o'rgatgani kabi bitta ham o'qni behida ketkazmasdan 5 Nemis ofitserlarini hech biri qochib ulgurmasidan bir zumda otib tashlab ancha Sovet Ittifoqiyu Nemis Fashistlariga tanilib ketadi. Va oqibatda u nemislarning ham mergani bilan kurashishiga to'g'ri keladi va ohir oqibat ajoyib tarzda g'olib bo'ladi.

- *align="middle"*

Enemies at the Gate -bu film ikkinchi Jahon urushini ajoyib tarzda tasvirlab bergandir, asosan Sovet Ittifoqi qahramoni Vasiliy Zaytsevni urushda ko'rsatgan qahramonchiligi to'g'risida. Bu mergan yigit oddiy 5 otar miltiq bilan uzoq masofadan turib yoshligida ovchi bobosi o'rgatgani kabi bitta ham o'qni behida ketkazmasdan 5 Nemis ofitserlarini hech biri qochib ulgurmasidan bir zumda otib tashlab ancha Sovet Ittifoqiyu Nemis Fashistlariga tanilib ketadi. Va oqibatda u nemislarning ham mergani bilan kurashishiga to'g'ri keladi va ohir oqibat ajoyib tarzda g'olib bo'ladi.

- *align="top"*

Enemies at the Gate -bu film ikkinchi Jahon urushini ajoyib tarzda tasvirlab bergandir, asosan Sovet Ittifoqi qahramoni Vasiliy Zaytsevni urushda ko'rsatgan qahramonchiligi to'g'risida. Bu mergan yigit oddiy 5 otar miltiq bilan uzoq masofadan turib yoshligida ovchi bobosi o'rgatgani kabi bitta ham o'qni behida ketkazmasdan 5 Nemis ofitserlarini hech biri qochib ulgurmasidan bir zumda otib tashlab ancha Sovet Ittifoqiyu Nemis Fashistlariga tanilib ketadi. Va oqibatda u nemislarning ham mergani bilan kurashishiga to'g'ri keladi va ohir oqibat ajoyib tarzda g'olib bo'ladi.

- *align="left"*

Enemies at the Gate -bu film ikkinchi Jahon urushini ajoyib tarzda tasvirlab bergandir, asosan Sovet Ittifoqi qahramoni Vasiliy Zaytsevni urushda ko'rsatgan qahramonchiligi to'g'risida. Bu mergan yigit oddiy 5 otar miltiq bilan uzoq masofadan turib yoshligida ovchi bobosi o'rgatgani kabi bitta ham o'qni behida ketkazmasdan 5 Nemis ofitserlarini hech biri qochib ulgurmasidan bir zumda otib tashlab ancha Sovet Ittifoqiyu Nemis

Fashistlariga tanilib ketadi. Va oqibatda u nemislarning ham mergani bilan kurashishiga to'g'ri keladi va ohir oqibat ajoyib tarzda g'olib bo'ladi.

- *align="right"*

Enemies at the Gate -bu film ikkinchi Jahon urushini ajoyib tarzda tasvirlab bergandir, asosan Sovet Ittifoqi qahramoni Vasiliy Zaytsevni urushda ko'rsatgan qahramonchiligi to'g'risida. Bu mergan yigit oddiy 5 otar miltiq bilan uzoq masofadan turib yoshligida ovchi bobosi o'rgatgani kabi bitta ham o'qni behida ketkazmasdan 5 Nemis ofitserlarini hech biri qochib ulgurmasidan bir zumda otib tashlab ancha Sovet Ittifoqiyu Nemis Fashistlariga tanilib ketadi. Va oqibatda u nemislarning ham mergani bilan kurashishiga to'g'ri keladi va ohir oqibat ajoyib tarzda g'olib bo'ladi.

- **border=" "** - BORDER chegara deganidir, bu attribute rasmimiz tashqarisini chegaralaydi, uning qiymati sifatida tartib raqamlar yoziladi (butun sonlar), va bu raqamlar tashqi chizig'ining qalinligini bildiradi. Agar qo'shtirnoq bo'sh qoldirilsa chegara qo'yilmaydi eng kichik qiymat "1", "2" undan qalinroq. Quyidagi rasmning HTML kodi: ``

- **alt=" "** - ALTERNATIVE degan tarjimaga ega, bu attribute agar rasm ba'zi sabablarga ko'ra browserga yuklanmi qolsa o'rnida yozilishi kerak bo'lgan istalgan so'z yoki biron iboradir, masalan `alt="Bu yerda kitob rasmi bo'lishi kerak edi!"`. Quyidagi rasm HTML kodi: ``
- **width=" "** - WIDTH rasm kengligi yoki bo'lmasam eni degan tushunchani beradi, uning qiymatlari "pixel" da belgilanadi, masalan `width="300"` rasmning enini 300 pixel qilib belgilaydi. "pixel" deb yozish shart emas. Quyidagi rasm HTML kodi: `
```



- **height=" "** - HEIGHT (balandlik) esa rasmning bo'yini belgilaydi bu attributening ham qiymatlari pixelda belgilanadi, masalan `height="200"`, rasmning enidan bo'yini ozgincha pixel o'lchami kichiroq rasmlar chiroyli ko'rinishga egadir. Quyidagi rasm HTML kodi: ``



- **hspace=" "** - HORIZONTAL SPACE (gorizontal bo'sh joy), attribute qiymatiga qarab rasmni hajmini o'zgartirmagan holda rasmning o'ng va chap tarafidan atrofida o'rab urgan matn va boshqa narsalarga nisbatan bo'sh joy tashlaydi. Qiymati sifatida pixel olingandir. Quyidagi rasm HTML kodi: ``



BU MATN RASMGGA NISBATAN O'NG TARAFDAN 50 PIXEL UZOQLIGDA JOYLASHGANDIR, CHAP TARAFIDAN HAM 50 PIXEL TASHLANGANDIR!

**IBRAGIMOV UMBAR NARSAIDOVICH**

- **vspace=" "** - VERTICAL SPACE (vertikal bo'sh joy), attribute qiymatiga qarab rasmni hajmini o'zgartirmagan holda rasmning tepa va pastki qismidan atrofida o'rab turgan matnga nisbatan bo'sh joy tashlaydi. Qiymati sifatida pixel olingandir. Quyidagi rasm HTML kodi: ``



USHBU RASM QUYIDAGI KO'K CHIZIQ VA YUQORIDAGI MATNGA NISBATAN 50 PIXEL UZOQLIKDA JOYLASHGANDIR.

---

### III) Thumb-nail uslubida rasm yuklash

Thumb-nail (thumb - bosh barmoq, nail-tirnoq, to'g'risi nima maqsadda bunday nomlanganini bilmayman) uslubida rasmlar uchun web sahifalarda juda ko'plab ishlatiladigan uslubdir. Bu asosan juda ko'p rasmlarga ega web sahifalarda qo'l kelishi mumkin. Chunki rasmlar web sahifalarda paydo bo'lib yuklanishi uchun azgincha vaqt ketadi ayniqsa Dial-up xizmatidan foydalanuvchilar uchun bu narsa ancha muammodir, buni hisobga olgan holda rasmlarni kichikroq qilib (tez yuklanishi uchun) web sahifada ko'rsatib asl holati uchun alohida link (bog'lovchi) ulab qo'yamiz shunda agar tashrif buyuruvchiga rasmning asl holi kerak bo'lsa kichik rasm ustiga sichqoncha bilan bossa u ikkinchi oynada asl holatda paydo bo'ladi. Shuningdek, bitta rasmning o'rniga thumb-nail uslubida ikkita rasm bog'lasa ham bo'ladi. Yani bir rasmni web browserda kichikroq holatda ko'rsatiladi agar rasm ustiga sichqoncha bilan bosilsa u ikkinchi rasmni boshqa oynada ochadi. Shu yerda bir narsani takidlamochi edim, iloji boricha rasmlarni web sahifangizga kamroq joylashtiring ayniqsa katta hajmdagilarini chunki ba'zi tashrif buyuruvchilar rasmlarni yuklanishini kutmasdan yopib yuborishlari mumkin.

1. bitta rasmni thumb-nail uslubida ochish:

yodizda bo'lsin "width" va "height" `<img>` atributelari shuning uchun ular

**IBRAGIMOV UMBAR NARSAIDOVICH**

<img> tagi ichida bo'lishi kerak, qiymatlari rasm o'lchamlaridir. Qaysi o'lchimga qo'yish sizni hohishingizdir. Men quyidagi rasmning enini 300 pixel, bo'yini esa 250 pixel qilib belgilab oldim, ushbu o'lchamlik rasm web sahifada ko'rinadi, asl holati ustiga boshganda chiqadi.

<a href="tabiat.jpg"> </a>



2. ikkita rasmni thumb-nail uslubi bilan ochish:

Quyidagi rasm HTML kodi: <a href="rasm\_1.jpg"></a>



### **Ranglar haqida:**

Ranglar web sahifamizga o'zgacha ko'rk berib turadi, matnimiz rangi, web sahifamizning rangi hamma hammasi juda ahamiyatga ega. Web sahifa yaratishda biz rang tanlashning uch hil yo'lini qo'llaymiz, quyida har biriga alohida to'htalamiz. Hamma ranglar uchta rangning aralashmasidan kelib chiqadi. Bu uchta rang **RED**, **GREEN**, **BLUE** (qizil, yashil, ko'k). Bu uchala ranglar, har biri o'zining "Hexadecimal" (batafsilroq quyida) qiymatlariga ega, uni "rang kodi"








**IBRAGIMOV UMBAR NARSAIDOVICH**

deb atasak ham bo'ladi. Ranglar hamisha qo'shtirnoq ichida tasvirlanadi kod holatidami, so'z holatidami farqi yo'q. Agar hexadecimal kodi orqali tasvirlansa ulardan oldin "#" (hash-resho'tka) belgisi qo'yiladi, yani "#F7EEDF" biroq so'z bilan tasvirlansa # kerak emas ="red". Yana muhim jihatlardan shuki, ranglarni o'ziga qiymat sifatida qabul qiladiga attributelar juda ko'p va har hil.

### I) Ranglarni so'z bilan tasvirlash:

Ranglar agar so'z bilan tasvirlanadigan bo'lsa unda ular o'zlarinig Ingiliz tilidagi nomlanishlari bilan "\_" ichida keladi. Ranglar har hil tag va attributelar bilan kelishi mumkin.

Quyida ko'p ishlatilnadigan ranlarni inglizcha nomalri, ranglarni Ingiliz tilida 150 yaqin nomlanishi bordir:

| Color      | Rang         | ko'rinishi                                                                            |
|------------|--------------|---------------------------------------------------------------------------------------|
| aqua       | osmon rang   |    |
| black      | qora         |    |
| yellow     | sariq        |   |
| white      | oq           |  |
| blue       | ko'k         |  |
| brown      | jigar rang   |  |
| red        | qizil        |  |
| green      | yashil       |  |
| purple     | pushti       |  |
| magenta    | och pushti   |  |
| cyan       | och ko'k     |  |
| gray       | kulrang      |  |
| maroon     | qo'ng'ir     |  |
| olive      | och yashil   |  |
| navy       | to'q ko'k    |  |
| teal       |              |  |
| silver     | kumush rang  |  |
| fuchsia    |              |  |
| lime       | och yashil   |  |
| burlywood  |              |  |
| darkgray   | to'q kulrang |  |
| deeppink   | to'q pushti  |  |
| cadetblue  |              |  |
| aquamarine |              |  |

## II) Ranglarning tag va atributelari:

1. `<body bgcolor="aqua" text="black">...</body>` - web sahifaning orqa foni va matning rangi uchun.
  2. `<font color="yellow">...</font>` - muayyan bir matnning rangini o'zgartirish uchun.
  3. `<td bgcolor="brown">...</td>` - jadval kataklariga rang berish uchun
  4. `<table bordercolor="green">` - jadval chiziqlariga rang berish uchun
  5. va hokazo bular juda ko'pdir hammasini sekin sekin kelgusi darslarimizda amaliyotda ko'rib chiqamiz.
- 

## III) "Hexadecimal Son Tizimi" haqida

Hexadecimal Number System - Hexadecimal Son Tizimi bu kompyuter tilida son sistemasining to'rtinchi guruhi hisoblanadi 16 asosga ega bo'lgan, yani 16 ta (0 dan F gacha) son qatnashadi. Undan yuqorida birinchi son tizimi "binary" deb ataladi 2 asosga ega (0 va 1 qatnashadi), keyin "octal" 8 asosli (0 dan 7 gacha sonlar), va "decimal" 10 asosli (0 dan 9 gacha). Bu qolgan son tizimlari haqida bilishingiz web sahifa yaratish uchun hozircha muhim emas, chuqurroq dastur yaratishgacha kiradigan bo'lsangiz ular juda qiziq va asosiy funksiyalarni bajaradi shu bilan birga murakkab hamdir. Biz hozir faqat Hexadecimal son tizimiga to'htalamiz.

### Hexadecimal qanday son tizimi?

Hexadecimal sonlari 0 dan 15 gacha qiymatlarga ega, 0 sonini o'z ichiga olganda 16 ta songa egadir. Ohirgi oltitasi Lotin alifbosining birinchi olti harflari bilan belgilanadi, yani A, B, C, D, E, F bu harflar mos ravishda 10, 11, 12, 13, 14, 15 sonlariga teng. Harflarning katta yoki kichik harflar bilan yozilishining ahamiyati yo'q.

Hexadecimal sonlar: 0; 1; 2; 3; 4; 5; 6; 7; 8; 9; A; B; C; D; E; F;

Oddiy tartib sonlar: 0; 1; 2; 3; 4; 5; 6; 7; 8; 9; A=10; B=11; C=12; D=13; E=14; F=15;

AA=11\*11=121

$$AB=11*12=132$$

$$AC=11*13=143$$

$$AD=11*14=154$$

$$AE=11*15=165$$

$$AF=11*16=176$$

Hexadecimal tartib raqamida eng katta son FF dir. F harfining qiymati 15 ga teng bo'lgani bilan 16- raqam hisoblanadi shuning uchun FF ( $16 \times 16 = 256$ ) demakdir. Shuning uchun har qanday rangimizning eng to'q qiymati "FF" ga teng yani rangdan to'la foydalanildi, "0" esa umuman u rangdan ishlatilinmadi dega ma'nomi beradi. Hexadecimal kodlari rangni tasvirlaganda 6 ta raqamdan iborat bo'ladi. Birinchi 2 ta raqam Qizilni tasvirlaydi, keyingi ikkita raqam, Yashilni ifodalaydi, so'nggi 2 ta raqam ko'k rangini ifodalaydi. yani #QQYYKK. Jami ranglar soni juda ko'pdir, yani agar Qizil to'la (FF) holda ishlatilinsa, Yashil to'la (FF) holda ishlatilinsa, va Ko'k rangimiz to'la (FF) holda ishlatilinsa #FFFFFF holatga kelganda shunda #FFFFFF teng bo'ladi  $16 * 16 * 16 * 16 * 16 * 16 = 16^6 = 16\,777\,216$  hil rang bo'ladi. 16 777 216 chi rangimiz oqdir. Agar hech qaysi ranglardan ishlatilinsa #000000 bo'ladi va natija qora rang.

#000000 = Black

#FF0000 = Red

#00FF00 = Green

#0000FF = Blue

#FFFF00 = Red + Green = Yellow

#FF00FF = Red + Blue = Magenta

#00FFFF = Green + Blue = Cyan  
= Red + Green + Blue =

#808080 = Gray

#800000 = Maroon

#800080 = Purple

#008000 = Darker Green

#808000 = Olive

#000080 = Navy

#008080 = Teal

#C0C0C0 = Silver

#### **IV) rgb(255,0,0) rang tizimi**

Ranglarni yana muayyan bir attributedan so'ng qo'shtirnoq ichida ="rgb(0,0,255)" ko'rinishida ham tasvirlasa bo'ladi rgb (**red**, **green**, **blue**) deganidir qavs ichidagi sonlar esa ularning mos ravishdagi qiymatlari ular orasida vergul qo'yish shart joy tashlash shart emas. rgb(0,0,256) degani **red**-qizil rangdan ishlatilinmadi, **green**-yashil rangdan ham ishlatilinmadi, **blue**-ko'k rangdan esa to'la qonli foydalanildi demak rangimiz natijasi asl "ko'k". Har bir rang 0 dan 255 gacha qiymatlarni o'z ichiga oladi.

---

**Ko'p ishlatiladigan Ranglar Jadvali Hexadecimal qiymatda.**



## Jadval haqida.

Jadval tuzishda <table> tagidan foydalanamiz u yopilish tagiga ega </table> (table-jadval). <table> va </table> taglari orasida keladigan yana bir nechta taglar mavjud. Ular quyida keltirilgandir. Jadvallar shuningdek web sahifamizni o'zini strukturasi tuzishda ham ishlatiladi. Ya'ni jadvalimizni qaysi qismida qanday ma'lumot joylashni hisoblab, o'shancha qator va ustunlar tuzuladi va jadval katakchalari ichiga ma'lumotlar joylashtiriladi. Masalan quyidagi misolda kichik bir web sahifa ko'rsatilingan faqat jadval chiziqlarini yo'q qilishga buyruq bersangiz website bo'ladi qoladi, bu yerda web sahifa jadval ichida tuzilganini ko'rsatish maqsadida javdal chiziqlari qoldirilgandir. Jadval tuzilgandan so'ng ham istalgan joyga qator yoki ustun kiritishingiz mumkindir, istalgan qator yoki ustuningizni olib tashlashingiz ham mumkindir. Faqat web sahifani yaratish uchun tuziladigan jadvalni to'liq darslar so'ngizda sahifa yaratishdan oldin o'rganamiz, chunki uning uchun yana biroz bilim kerak bo'ladi.

| HTML Darslari   ENDI O'ZBEK<br>TILIDA |       |
|---------------------------------------|-------|
|                                       | Mavzu |
| Bosh sahifa                           | Matn  |
| Darslar Rejasi                        |       |
| HTML kodlar                           |       |
| Yangiliklar va hokazo                 |       |
|                                       |       |

Hozir ushbu jadvalni tuzish va unga ishlov berish yo'llarini ko'rib chiqamiz.

| Dars Jadvali |          |              |
|--------------|----------|--------------|
|              | Dushanba | Seshanba     |
| 8:00-9:30    | Tarih    | Ingiliz tili |
| 10:00-11:30  | Fizika   | Matematika   |
| 12:00-13:30  | Ona-Tili | Geometriya   |

**<table>...</table>**

table -jadval degan tarjimaga egadir, har hil turdagi jadvallarni tuzishda ishlatiladi. Jadvallarga turli hil ishlov berishimiz imkoniyati bordir, quyida <table>...</table> tagining atributelri yordamida butun bir jadvalimizga ishlov berishimiz mumkin. <table> tagining barcha atributelari butun bir jadvalimizga tegishli bo'ladi. Quyidagi jadvallarning misollarida biron farq yoki o'zgarish sezmasangiz har hil browserlarda ochib ko'ring chunki bir browser qo'llab quvattlagan atributeni ikkinchisi umuman o'qimasligi mumkin.

### Foydalanish qoidalari:

- ochilishi va yopilishi shart
- hamma atributelari butun bir jadvalga tegishli bo'ladi.
- yordamchi taglari hammasi orasida keladi.

### Eng asosiy atributelari:

- **align=" "** - Jadvalimizni web sahifamizda joylashuv o'rnini belgilaydi.

**align="center"** - jadvalimizni web sahifa markaziga joylaydi. HTML kodi:  
<table align="center" width="340" border="1" cellspacing="0" cellpadding="0">

| <b>Dars Jadvali</b> |                 |                 |
|---------------------|-----------------|-----------------|
|                     | <b>Dushanba</b> | <b>Seshanba</b> |
| <b>8:00-9:30</b>    | Tarih           | Ingiliz tili    |
| <b>10:00-11:30</b>  | Fizika          | Matematika      |
| <b>12:00-13:30</b>  | Ona-Tili        | Geometriya      |

**align="left"** - jadvalimizni web sahifa chap tarafiga joylaydi. HTML kodi  
<table align="left" width="340" border="1" cellspacing="0" cellpadding="0">

| <b>Dars Jadvali</b> |                 |                 |
|---------------------|-----------------|-----------------|
|                     | <b>Dushanba</b> | <b>Seshanba</b> |
| <b>8:00-9:30</b>    | Tarih           | Ingiliz tili    |
| <b>10:00-11:30</b>  | Fizika          | Matematika      |
| <b>12:00-13:30</b>  | Ona-Tili        | Geometriya      |

**align="right"** - jadvalimizni web sahifa o'ng tarafiga joylaydi.

HTMLkodi: `<table align="right" width="340" border="1" cellspacing="0" cellpadding="0">`

| <b>Dars Jadvali</b> |                 |                 |
|---------------------|-----------------|-----------------|
|                     | <b>Dushanba</b> | <b>Seshanba</b> |
| <b>8:00-9:30</b>    | Tarih           | Ingiliz tili    |
| <b>10:00-11:30</b>  | Fizika          | Matematika      |
| <b>12:00-13:30</b>  | Ona-Tili        | Geometriya      |

- **background=" "** - Jafvalimizning orqa qismiga rasm joylashtirish uchun ishlatiladi.

HTML kodi: `<table background="Autumn Leaves.jpg" align="center" width="340" border="1" cellspacing="0" cellpadding="0">`

| <b>Dars Jadvali</b> |                 |                 |
|---------------------|-----------------|-----------------|
|                     | <b>Dushanba</b> | <b>Seshanba</b> |
| <b>8:00-9:30</b>    | Tarih           | Ingiliz tili    |
| <b>10:00-11:30</b>  | Fizika          | Matematika      |
| <b>12:00-13:30</b>  | Ona-Tili        | Geometriya      |

- **bgcolor=" "** - Jadvalimizning orqa qismiga rang beradi. HTML kodi: `<table bgcolor="#00FF33" align="center" width="340" border="1" cellspacing="0" cellpadding="0">`

| <b>Dars Jadvali</b> |                 |                 |
|---------------------|-----------------|-----------------|
|                     | <b>Dushanba</b> | <b>Seshanba</b> |
| <b>8:00-9:30</b>    | Tarih           | Ingiliz tili    |
| <b>10:00-11:30</b>  | Fizika          | Matematika      |
| <b>12:00-13:30</b>  | Ona-Tili        | Geometriya      |

- **border=" "** - Jadvalimiz tashqi chiziqlari qalinligini belgilaydi va pixel o'lcham qiymati hisoblanadi, agar `border="0"` bo'lsa jadvalimiz umuman ichki va tashqi chiziqsiz tuziladi.

HTML kodi: `<table align="center" width="340" border="0" cellspacing="0" cellpadding="0">`

| <b>Dars Jadvali</b> |                 |                 |
|---------------------|-----------------|-----------------|
|                     | <b>Dushanba</b> | <b>Seshanba</b> |
| <b>8:00-9:30</b>    | Tarih           | Ingiliz tili    |
| <b>10:00-11:30</b>  | Fizika          | Matematika      |
| <b>12:00-13:30</b>  | Ona-Tili        | Geometriya      |

- **bordercolor=" "** - Jadvalimiz chiziqlarini rangini belgilaydi. HTML kodi `<table bordercolor="#000099" align="center" width="340" border="1"`

**IBRAGIMOV UMBAR NARSAIDOVICH**

cellspacing="0" cellpadding="0">

| <b>Dars Jadvali</b> |                 |                 |
|---------------------|-----------------|-----------------|
|                     | <b>Dushanba</b> | <b>Seshanba</b> |
| <b>8:00-9:30</b>    | Tarih           | Ingiliz tili    |
| <b>10:00-11:30</b>  | Fizika          | Matematika      |
| <b>12:00-13:30</b>  | Ona-Tili        | Geometriya      |

**cellpadding=""** - Jadvalimiz ichidagi har bir ma'lumotni katak chiziqlaridan pixel qiymatda uzoqlashtirib joy tashlash uchun ishlatiladi, to'rt tamonidan baravar joy tashlanadi.

HTML kodi: <table align="center" width="340" border="1" cellpadding="5" cellspacing="0">

| <b>Dars Jadvali</b> |                 |                 |
|---------------------|-----------------|-----------------|
|                     | <b>Dushanba</b> | <b>Seshanba</b> |
| <b>8:00-9:30</b>    | Tarih           | Ingiliz tili    |
| <b>10:00-11:30</b>  | Fizika          | Matematika      |
| <b>12:00-13:30</b>  | Ona-Tili        | Geometriya      |

- **cellspacing=""** - Jadvalimizning har bir katagining orasidagi masofani belgilaydi. HTML kodi: <table align="center" width="340" border="1" cellpadding="0" cellspacing="5">

| <b>Dars Jadvali</b> |                 |                 |
|---------------------|-----------------|-----------------|
|                     | <b>Dushanba</b> | <b>Seshanba</b> |
| <b>8:00-9:30</b>    | Tarih           | Ingiliz tili    |
| <b>10:00-11:30</b>  | Fizika          | Matematika      |
| <b>12:00-13:30</b>  | Ona-Tili        | Geometriya      |

- **cols=""** - Jadval tuzishda jadvalning ustunlar sonini oldindan belgilab oladi. HTML kodi: <table align="center" width="340" border="1" cellpadding="0" cellspacing="0" cols="3">

| <b>Dars Jadvali</b> |                 |                 |
|---------------------|-----------------|-----------------|
|                     | <b>Dushanba</b> | <b>Seshanba</b> |
| <b>8:00-9:30</b>    | Tarih           | Ingiliz tili    |
| <b>10:00-11:30</b>  | Fizika          | Matematika      |
| <b>12:00-13:30</b>  | Ona-Tili        | Geometriya      |

- **height=""** - Jadvalimizning balandligini pixel qiymatlarda belgilaydi.

**IBRAGIMOV UMBAR NARSAIDOVICH**

HTML kodi: `<table height="120" align="center" width="340" border="1" cellspacing="0" cellpadding="0">`

| <b>Dars Jadvali</b> |                 |                 |
|---------------------|-----------------|-----------------|
|                     | <b>Dushanba</b> | <b>Seshanba</b> |
| <b>8:00-9:30</b>    | Tarih           | Ingiliz tili    |
| <b>10:00-11:30</b>  | Fizika          | Matematika      |
| <b>12:00-13:30</b>  | Ona-Tili        | Geometriya      |

- **hspace=" "** - Jadvalning o'ng va chap tarafidan atrofdagi matnga nisbatan pixelda joy tashlash.

HTML kodi: `<table hspace="50" align="center" width="340" border="1" cellspacing="0" cellpadding="0">`

| <b>Dars Jadvali</b> |                 |                 |
|---------------------|-----------------|-----------------|
|                     | <b>Dushanba</b> | <b>Seshanba</b> |
| <b>8:00-9:30</b>    | Tarih           | Ingiliz tili    |
| <b>10:00-11:30</b>  | Fizika          | Matematika      |
| <b>12:00-13:30</b>  | Ona-Tili        | Geometriya      |

- **rules=" "** - Jadvalimizning ichidagi chiziqlariga ishlov berish maqsadida qo'llaniladi.
  - **rules="all"** - hamma chiziqlar o'z holaticha turishiga buyruq berilyapti.

HTML kodi: `<table rules="all" align="center" width="340" border="1" cellspacing="0" cellpadding="0">`

| <b>Dars Jadvali</b> |                 |                 |
|---------------------|-----------------|-----------------|
|                     | <b>Dushanba</b> | <b>Seshanba</b> |
| <b>8:00-9:30</b>    | Tarih           | Ingiliz tili    |
| <b>10:00-11:30</b>  | Fizika          | Matematika      |
| <b>12:00-13:30</b>  | Ona-Tili        | Geometriya      |

- **rules="cols"** - jadvalimizning faqat ustunlarinigina ajratib ko'rsatish uchun buyruq berilyapti.

HTML kodi: `<table rules="cols" align="center" width="340" border="1" cellspacing="0" cellpadding="0">`

| <b>Dars Jadvali</b> |                 |                 |
|---------------------|-----------------|-----------------|
|                     | <b>Dushanba</b> | <b>Seshanba</b> |
| <b>8:00-9:30</b>    | Tarih           | Ingiliz tili    |
| <b>10:00-11:30</b>  | Fizika          | Matematika      |
| <b>12:00-13:30</b>  | Ona-Tili        | Geometriya      |

**IBRAGIMOV UMBAR NARSAIDOVICH**

- **rules="groups"** - jadvalimizning faqat tashqi chizig'igina qolishiga buyruq berilmoqda.

HTML kodi: `<table rules="groups" align="center" width="340" border="1" cellspacing="0" cellpadding="0">`

| <b>Dars Jadvali</b> |                 |                 |
|---------------------|-----------------|-----------------|
|                     | <b>Dushanba</b> | <b>Seshanba</b> |
| <b>8:00-9:30</b>    | Tarih           | Ingiliz tili    |
| <b>10:00-11:30</b>  | Fizika          | Matematika      |
| <b>12:00-13:30</b>  | Ona-Tili        | Geometriya      |

- **rules="none"** - jadvalimizning faqat tashqi chizig'igina qolishiga buyruq berilmoqda.

HTML kodi: `<table rules="none" align="center" width="340" border="1" cellspacing="0" cellpadding="0">`

| <b>Dars Jadvali</b> |                 |                 |
|---------------------|-----------------|-----------------|
|                     | <b>Dushanba</b> | <b>Seshanba</b> |
| <b>8:00-9:30</b>    | Tarih           | Ingiliz tili    |
| <b>10:00-11:30</b>  | Fizika          | Matematika      |
| <b>12:00-13:30</b>  | Ona-Tili        | Geometriya      |

- **rules="rows"** - jadvalimizning faqat qatorlarinigina ajratib ko'rsatish uchun buyruq berilyapti.

HTML kodi: `<table rules="rows" align="center" width="340" border="1" cellspacing="0" cellpadding="0">`

| <b>Dars Jadvali</b> |                 |                 |
|---------------------|-----------------|-----------------|
|                     | <b>Dushanba</b> | <b>Seshanba</b> |
| <b>8:00-9:30</b>    | Tarih           | Ingiliz tili    |
| <b>10:00-11:30</b>  | Fizika          | Matematika      |
| <b>12:00-13:30</b>  | Ona-Tili        | Geometriya      |

- **title=" "** - Jadvalimiz ustiga sichqoncha ko'rsatkichi olib kelinganida qo'shtirnoq ichidagi qiymat paydo bo'ladi.

HTML kodi: `<table title="Dars Jadvali" align="center" width="340" border="1" cellspacing="0" cellpadding="0">`

| <b>Dars Jadvali</b> |                 |                 |
|---------------------|-----------------|-----------------|
|                     | <b>Dushanba</b> | <b>Seshanba</b> |
| <b>8:00-9:30</b>    | Tarih           | Ingiliz tili    |

**IBRAGIMOV UMBAR NARSAIDOVICH**

|                    |          |            |
|--------------------|----------|------------|
| <b>10:00-11:30</b> | Fizika   | Matematika |
| <b>12:00-13:30</b> | Ona-Tili | Geometriya |

- **vspace=" "** - Jadvalning yuqori va quyi qismidan atrofdagi matnga nisbatan pixelda joy tashlash.

HTML kodi: `<table vspace="50" align="center" width="340" border="1" cellspacing="0" cellpadding="0">`

| <b>Dars Jadvali</b> |                 |                 |
|---------------------|-----------------|-----------------|
|                     | <b>Dushanba</b> | <b>Seshanba</b> |
| <b>8:00-9:30</b>    | Tarih           | Ingiliz tili    |
| <b>10:00-11:30</b>  | Fizika          | Matematika      |
| <b>12:00-13:30</b>  | Ona-Tili        | Geometriya      |

- **width=" "** - Jadvalimizning uzunligini pixel va foiz qiymatlarida belgilaydi, foiz butun web sahifa kattaligiga nisbatan olinadi.

HTML kodi: `<table align="center" width="340" border="1" cellspacing="0" cellpadding="0">`

| <b>Dars Jadvali</b> |                 |                 |
|---------------------|-----------------|-----------------|
|                     | <b>Dushanba</b> | <b>Seshanba</b> |
| <b>8:00-9:30</b>    | Tarih           | Ingiliz tili    |
| <b>10:00-11:30</b>  | Fizika          | Matematika      |
| <b>12:00-13:30</b>  | Ona-Tili        | Geometriya      |

HTML kodi: `<table align="center" width="75%" border="1" cellspacing="0" cellpadding="0">`

| <b>Dars Jadvali</b> |                 |                 |
|---------------------|-----------------|-----------------|
|                     | <b>Dushanba</b> | <b>Seshanba</b> |
| <b>8:00-9:30</b>    | Tarih           | Ingiliz tili    |
| <b>10:00-11:30</b>  | Fizika          | Matematika      |
| <b>12:00-13:30</b>  | Ona-Tili        | Geometriya      |

---

`<caption>...</caption>`

Quyidagi jadvalimizning "caption"i bo'lib "**Dars Jadvali**" hizmat qiladi. Istasangiz caption ishlatmasligingiz ham mumkin, caption-bosh qism degan ma'noda kelyapti, maqsadi jadvalga sarlavha qo'yishdir. <caption> atributelari faqat caption bo'limi uchun o'rindir. <caption>ning ko'p atributelarini Google Chrome va Internet Explorer qo'llamasligi mumkin shuning uchun boshqa browserlar yordamida ham ochib ko'ring.

### Foydalanish qoidalari:

- ochilishi va yopilishi orasidagi so'z jadvalimiz sarlavhasi bo'ladi.
- atributelari faqat jadval sarlavhasiga tegishlidir.

### Eng asosiy atributelari:.

- **align="bottom"** - Jadvalimizning sarlavhasini jadvalimiz quyi-markaziy qismida joylashtiradi, bottom-quyi deganidir.
  - HTML kodi: <caption align="bottom"><strong>Dars Jadvali</strong></caption>

|                     | Dushanba | Seshanba     |
|---------------------|----------|--------------|
| <b>8:00-9:30</b>    | Tarih    | Ingiliz tili |
| <b>10:00-11:30</b>  | Fizika   | Matematika   |
| <b>12:00-13:30</b>  | Ona-Tili | Geometriya   |
| <b>Dars Jadvali</b> |          |              |

- **align="center"** - Jadvalimizning sarlavhasini jadvalimiz yuqori-markaziy qismiga joylashtiradi, center-markaz deganidir.
  - HTML kodi: <caption align="center"><strong>Dars Jadvali</strong></caption>

| <b>Dars Jadvali</b> |          |              |
|---------------------|----------|--------------|
|                     | Dushanba | Seshanba     |
| <b>8:00-9:30</b>    | Tarih    | Ingiliz tili |
| <b>10:00-11:30</b>  | Fizika   | Matematika   |
| <b>12:00-13:30</b>  | Ona-Tili | Geometriya   |

- **align="left"** - Jadvalimizning sarlavhasini jadvalimiz yuqori-chap qismiga joylashtiradi, left-chap deganidir.
  - HTML kodi: <caption align="left"><strong>Dars Jadvali</strong></caption>

| <b>Dars Jadvali</b> |
|---------------------|
|---------------------|

**IBRAGIMOV UMBAR NARSAIDOVICH**



|                    | <b>Dushanba</b> | <b>Seshanba</b> |
|--------------------|-----------------|-----------------|
| <b>8:00-9:30</b>   | Tarih           | Ingiliz tili    |
| <b>10:00-11:30</b> | Fizika          | Matematika      |
| <b>12:00-13:30</b> | Ona-Tili        | Geometriya      |

- **align="right"** - Jadvalimizning sarlavhasini jadvalimiz yuqori-o'ng qismiga joylashtiradi, right-o'ng deganidir.
  - HTML kodi: `<caption align="bottom"><strong>Dars Jadvali</strong></caption>`

| <b>Dars Jadvali</b> |                 |                 |
|---------------------|-----------------|-----------------|
|                     | <b>Dushanba</b> | <b>Seshanba</b> |
| <b>8:00-9:30</b>    | Tarih           | Ingiliz tili    |
| <b>10:00-11:30</b>  | Fizika          | Matematika      |
| <b>12:00-13:30</b>  | Ona-Tili        | Geometriya      |

- **align="top"** - Jadvalimizning sarlavhasini jadvalimiz yuqori qismiga joylashtiradi, top-yuqori deganidir.
  - HTML kodi: `<caption align="top"><strong>Dars Jadvali</strong></caption>`

| <b>Dars Jadvali</b> |                 |                 |
|---------------------|-----------------|-----------------|
|                     | <b>Dushanba</b> | <b>Seshanba</b> |
| <b>8:00-9:30</b>    | Tarih           | Ingiliz tili    |
| <b>10:00-11:30</b>  | Fizika          | Matematika      |
| <b>12:00-13:30</b>  | Ona-Tili        | Geometriya      |

- **title=" "** - Jadvalimizning sarlavhasiga sichqoncha ko'rsatkichi olib borilganda qo'shtirnoq ichidagi so'z paydo bo'ladi.
  - HTML kodi: `<caption align="top" title="Sarlavha"> <strong>Dars Jadvali</strong> </caption>`

| <b>Dars Jadvali</b> |                 |                 |
|---------------------|-----------------|-----------------|
|                     | <b>Dushanba</b> | <b>Seshanba</b> |
| <b>8:00-9:30</b>    | Tarih           | Ingiliz tili    |
| <b>10:00-11:30</b>  | Fizika          | Matematika      |
| <b>12:00-13:30</b>  | Ona-Tili        | Geometriya      |

- **valign="bottom"** - Jadvalimizning quyi qismiga align="bottom" qiymati bilan Jadvalimiz sarlavhasini joylashni ko'rdik, unda sarlavha quyi-markaziy qismiga o'tdi endi esa valign="bottom" (vertical align) ni align="left" va align="right" atributelari yordamida, jadvalimiz sarlavhasini quyi-chap va quyi-o'ng qismlarga o'tkazishni ko'rib chiqamiz.
  - HTML kodi : `<caption valign="bottom" align="left"> <strong>Dars Jadvali</strong> </caption>`

| <b>Dars Jadvali</b> |                 |                 |
|---------------------|-----------------|-----------------|
|                     | <b>Dushanba</b> | <b>Seshanba</b> |
| <b>8:00-9:30</b>    | Tarih           | Ingiliz tili    |
| <b>10:00-11:30</b>  | Fizika          | Matematika      |
| <b>12:00-13:30</b>  | Ona-Tili        | Geometriya      |

- HTML kodi: `<caption valign="bottom" align="right"> <strong>Dars Jadvali</strong> </caption>`

| <b>Dars Jadvali</b> |                 |                 |
|---------------------|-----------------|-----------------|
|                     | <b>Dushanba</b> | <b>Seshanba</b> |
| <b>8:00-9:30</b>    | Tarih           | Ingiliz tili    |
| <b>10:00-11:30</b>  | Fizika          | Matematika      |
| <b>12:00-13:30</b>  | Ona-Tili        | Geometriya      |

- **valign="top"** - Bu tag align="top" bilan bir hil ma'noga egadir faqat align="left" va align="right" atributelari bilan birga yuqori-chap yoki yuqori-o'ng taraflarga sarlavhamizni joylashimiz mumkin hohlasangiz bu atributni ishlatmasligingiz ham mumkin.
  - HTML kodi: `<caption valign="top" align="left"> <strong>Dars Jadvali</strong> </caption>`

| <b>Dars Jadvali</b> |                 |                 |
|---------------------|-----------------|-----------------|
|                     | <b>Dushanba</b> | <b>Seshanba</b> |
| <b>8:00-9:30</b>    | Tarih           | Ingiliz tili    |
| <b>10:00-11:30</b>  | Fizika          | Matematika      |
| <b>12:00-13:30</b>  | Ona-Tili        | Geometriya      |

- HTML kodi: `<caption valign="top" align="right"> <strong>Dars Jadvali</strong> </caption>`

| <b>Dars Jadvali</b> |                 |                 |
|---------------------|-----------------|-----------------|
|                     | <b>Dushanba</b> | <b>Seshanba</b> |

|                    |          |              |
|--------------------|----------|--------------|
| <b>8:00-9:30</b>   | Tarih    | Ingiliz tili |
| <b>10:00-11:30</b> | Fizika   | Matematika   |
| <b>12:00-13:30</b> | Ona-Tili | Geometriya   |

<tr>..</tr>

(table row-jadval qatori) Har qanday jadvalda qatorlar mavjud bo'ladi, qancha <tr>...</tr> bolsa o'shancha qator demakdir, quyidagi jadvalda 4 ta <tr> ochilib 4 marta </tr> yopilyapti. Bitta <tr> ichida yoziladigan har qanday attribute bitta o'sha qator da joylashgan hamma kataklar uchun o'rinlidir, hamma qatorlar uchun o'rinli bo'lishi uchun har bir qator ichiga kerakli attributelarni birma bir yozib chiqishga to'g'ri keladi. Quyidagi har bir attribute qoidasi va tushuntirilishlari faqat bitta <tr>...</tr> uchun o'rinlidir.

**qator-5:** da birinchi jadval qatori ochilyapti, va **qator-9:** da birinchi jadval qatori yopilyapti.

**qator-10:** da ikkinchi jadval qatori ochilyapti, va **qator-14:** da ikkinchi jadval qatori yopilyapti.

**qator-15:** da uchinchi jadval qatori ochilyapti, va **qator-19:** da uchinchi jadval qatori yopilyapti.

**qator-20:** da to'rtinchi jadval qatori ochilyapti, va **qator-24:** da to'rtinchi jadval qatori yopilyapti.

### Foydalanish qoidalari:

| <b>Dars Jadvali</b> |                 |                 |
|---------------------|-----------------|-----------------|
|                     | <b>Dushanba</b> | <b>Seshanba</b> |
| <b>8:00-9:30</b>    | Tarih           | Ingiliz tili    |
| <b>10:00-11:30</b>  | Fizika          | Matematika      |
| <b>12:00-13:30</b>  | Ona-Tili        | Geometriya      |

HTML kodi:

**qator-1:** <table align="center" width="340" border="1" cellspacing="0" cellpadding="0">

**qator-2:** <caption align="top">

**qator-3:** <strong>Dars Jadvali</strong>

**qator-4:** </caption>

**IBRAGIMOV UMBAR NARSAIDOVICH**



- ```
<tr align="center">
  <th scope="row">8:00-9:30</th>
  <td>Tarih</td>
  <td>Ingiliz tili </td>
</tr>
```

Dars Jadvali		
	Dushanba	Seshanba
8:00-9:30	Tarih	Ingiliz tili
10:00-11:30	Fizika	Matematika
12:00-13:30	Ona-Tili	Geometriya

- **align="left"** - Yuqorida ta'kidlaganimdek `<th>` default qiymati markaz bo'lsa ham `<tr>...</tr>` taglari ichida kelgani uchun `<tr>` ning har qanday atributi o'z ta'sirini o'tkazadi. Quyida birinchi qator `<tr align="left">` orqali jadvalimiz ichida chap tarafga yopishgan holatda kelyapti.
 - HTML kodi:

- ```
<tr align="left">
 <th width="100" scope="col"> </th>
 <th width="120" scope="col">Dushanba</th>
 <th width="120" scope="col">Seshanba</th>
</tr>
```

<b>Dars Jadvali</b>		
	<b>Dushanba</b>	<b>Seshanba</b>
<b>8:00-9:30</b>	Tarih	Ingiliz tili
<b>10:00-11:30</b>	Fizika	Matematika
<b>12:00-13:30</b>	Ona-Tili	Geometriya

- **align="right"**- Ikkinchi qatorning ma'lumotlarini o'ng tarafga yopishgan holati quyidagicha bo'ladi.
  - HTML kodi:

- ```
<tr align="right">
  <th scope="row">8:00-9:30</th>
  <td>Tarih</td>
  <td>Ingiliz tili </td>
</tr>
```

Dars Jadvali

	Dushanba	Seshanba
8:00-9:30	Tarih	Ingiliz tili
10:00-11:30	Fizika	Matematika
12:00-13:30	Ona-Tili	Geometriya

- **bgcolor=""** Ba'zan jadvalimizning ma'lum bir qatorini boshqa qatorlardan ajratish maqsadida biror rangda belgilashimiz mumkin, uning uchun o'sha qatorni anglatuvchi `<tr>` tagi ichiga `bgcolor=""` atributini ishlatishimizga to'g'ri keladi. Masalan quyida birinchi qatorni sariq (yellow) rangda belgilimiz.

- HTML kodi:

- `<tr bgcolor="yellow">`
`<th width="100" scope="col"> </th>`
`<th width="120" scope="col">Dushanba</th>`
`<th width="120" scope="col">Seshanba</th>`
`</tr>`

Dars Jadvali		
	Dushanba	Seshanba
8:00-9:30	Tarih	Ingiliz tili
10:00-11:30	Fizika	Matematika
12:00-13:30	Ona-Tili	Geometriya

- **bordercolor=""** Ba'zan jadvalimizning ma'lum bir qatorini boshqa qatorlardan ajratish maqsadida chiziqlarini biror rangda belgilashimiz mumkin, uning uchun o'sha qatorni anglatuvchi `<tr>` tagi ichiga `bordercolor=""` atributini ishlatishimizga to'g'ri keladi. Masalan quyida birinchi qatorni chiziqlarini ko'k (blue) rangda belgilimiz.

- HTML kodi:

- `<tr bordercolor="blue">`
`<th width="100" scope="col"> </th>`
`<th width="120" scope="col">Dushanba</th>`
`<th width="120" scope="col">Seshanba</th>`
`</tr>`

Dars Jadvali		
	Dushanba	Seshanba
8:00-9:30	Tarih	Ingiliz tili
10:00-11:30	Fizika	Matematika

12:00-13:30	Ona-Tili	Geometriya
--------------------	----------	------------

- **height=" "** - Jadvalimizning biror qatorini boshqa qatorlardan farqli o'laroq bo'yi jihatidan kattaroq qilishni hohlasak shu atributini o'sha qatorni anglaruvchi <tr> tagi ichiga yozishimizga to'g'ri keladi. Quyidagi jadvalda men birinchi qatorni tanladim siz ham istagan qatorizi tanlashiz mumkin faqat yodizda bo'lsin bitta yoki ikkita qator uchun bu atributini ishlatsek ham bo'ladi lekin butun bir jadval uchun <table height=""> ishlatiladi.

- HTML kodi:

- ```
<tr height="30">
 <th width="100" scope="col"> </th>
 <th width="120" scope="col">Dushanba</th>
 <th width="120" scope="col">Seshanba</th>
</tr>
```

<b>Dars Jadvali</b>		
	<b>Dushanba</b>	<b>Seshanba</b>
<b>8:00-9:30</b>	Tarih	Ingiliz tili
<b>10:00-11:30</b>	Fizika	Matematika
<b>12:00-13:30</b>	Ona-Tili	Geometriya

- **title=" "** - Jadvalimizning qaysi qatoriga sichqonchani ko'rsatkichini olib borsak o'sha qator ma'lum bir nom bilan sichqoncha ko'rsatkichi oldida paydo bo'lishi hohlasak o'sha qatorga title=" " atributini istagan so'zimizni uning qiymati sifatida ishlatishimizga to'g'ri keladi.

- HTML kodi:

- ```
<tr title="Fizika va matematika 10:00 dan 11:30 gacha!">
  <th scope="row">10:00-11:30</th>
  <td>Fizika</td>
  <td>Matematika</td>
</tr>
```

Dars Jadvali		
	Dushanba	Seshanba
8:00-9:30	Tarih	Ingiliz tili
10:00-11:30	Fizika	Matematika
12:00-13:30	Ona-Tili	Geometriya

- **valign="bottom"** - Jadvalimizning vertical joylashuvini pastga qilib belgilaydi. Ma'lumotimizni quyida joylashganini ko'risatish maqsadida katak balandligi qisman kattaroq qilib olingandir.

IBRAGIMOV UMBAR NARSAIDOVICH

o HTML kodi:

- ```
<tr valign="bottom" height="40" >
<th scope="row">8:00-9:30</th>
<td>Tarih</td>
<td>Ingiliz tili </td>
</tr>
```

Dars Jadvali		
	Dushanba	Seshanba
<b>8:00-9:30</b>	Tarih	Ingiliz tili
<b>10:00-11:30</b>	Fizika	Matematika
<b>12:00-13:30</b>	Ona-Tili	Geometriya

- **valign="middle"** - Jadvalimizning ichidagi matnni vertical joylashuvini o'rtada qilib belgilaydi (a) misolda, bu attribute default sifatida tanlangan ya'ni ishlatmasangiz ham matn markazda kelaveradi. Agar matnni vertikal va gorizontal joylashuvi markazda bo'lishini istansangiz u holda `<tr align="center" valign="middle">` ishlatishingizga to'g'ri keladi (b) misolda, lekin bu holda ham `valign="middle"` ishlatish ixtiyoriydir. Ma'lumotimizni o'rtada joylashganini ko'risatish maqsadida katak balandligi qisman kattaroq qilib olingandir.

o (a ) HTML kodi:

- ```
<tr valign="middle" height="35">
<th scope="row">8:00-9:30</th>
<td>Tarih</td>
<td>Ingiliz tili </td>
</tr>
```

Dars Jadvali		
	Dushanba	Seshanba
8:00-9:30	Tarih	Ingiliz tili
10:00-11:30	Fizika	Matematika
12:00-13:30	Ona-Tili	Geometriya

o (b) HTML kodi:

- ```
<tr align="center" valign="middle" height="35">
<th scope="row">8:00-9:30</th>
<td>Tarih</td>
<td>Ingiliz tili </td>
```



</tr>

Dars Jadvali		
	Dushanba	Seshanba
8:00-9:30	Tarih	Ingiliz tili
10:00-11:30	Fizika	Matematika
12:00-13:30	Ona-Tili	Geometriya

- **valign="top"** - Jadval ichidagi matnimizning vertical joylashuvini yuqoriga qilib belgilaydi. Quyida (a) misolda ikkinchi qator uchun shu `<tr valign="top">` attribute ishlatilgandir. Agarda matnimizni vertical joylashuvini yuqorida lekin gaizontal joylashuvini esa markazda bo'lishini hohlasak unda (b) misoldagidek `<tr align="center" valign="top">` ishlatamiz. Ma'lumotimizni yuqorida joylashganini ko'risatish maqsadida katak balandligi qisman kattaroq qilib olingandir.(top-yuqori)

- (a) HTML kodi:

- ```
<tr height="35" valign="top">
  <th scope="row">8:00-9:30</th>
  <td>Tarih</td>
  <td>Ingiliz tili </td>
</tr>
```

Dars Jadvali		
	Dushanba	Seshanba
8:00-9:30	Tarih	Ingiliz tili
10:00-11:30	Fizika	Matematika
12:00-13:30	Ona-Tili	Geometriya

- (b) HTML kodi:

- ```
<tr height="35" align="center" valign="top">
 <th scope="row">8:00-9:30</th>
 <td>Tarih</td>
 <td>Ingiliz tili </td>
</tr>
```

Dars Jadvali		
	Dushanba	Seshanba
8:00-9:30	Tarih	Ingiliz tili

<b>10:00-11:30</b>	Fizika	Matematika
<b>12:00-13:30</b>	Ona-Tili	Geometriya

<th>...</th>

" table header- jadval bosh qismi" hisoblanadi quyidagi jadvalimizda <th>....</th> sifatida vaqt va hafta kunlari ro'l o'ynaydi. Har bir <th>...</th> ichidagi ma'lumot bitta katak ichidagi ma'lumot hisoblanadi va har bir qator yoki ustun uchun alohida - alohida ishlatiladi. <th> asosan jadvalimizning ustulari va qatorlari uchun sarlavha sifatida ishlatishga kerak bo'ladi va default sifatida o'zi katak markazida keladi. Ba'zi jadvallar uchun <th> umuman kerak bo'lmasligi ham mumkin, ba'zi jadvallar uchun <th> faqat ustunlar uchun ishlatilishi ham mumkin, yoki faqat qatorlar uchun <th> kerak bo'lishi mumkin. Lekin quidagi jadvalimizda qatorlar uchun vaqatlar <th> vazifasini o'tayapti, ustunlar uchun esa hafta kunlari. Quyidagi har bir attribute qoidasi va tushuntirilishlari faqat bitta sarlavha <th>...</th> uchun o'rinlidir.

<b>Dars Jadvali</b>		
	<b>Dushanba</b>	<b>Seshanba</b>
<b>8:00-9:30</b>	Tarih	Ingiliz tili
<b>10:00-11:30</b>	Fizika	Matematika
<b>12:00-13:30</b>	Ona-Tili	Geometriya

### Eng Asosiy Attributelari:

- **align="center"** - default sifatida o'zi markazda joylashgan bo'ladi, agar umumiy qator <tr> yordamida chap yoki o'ng tarafga yopishgan holatda bo'lsa, aynan biron <th> ni markazlash niyatingiz bo'lsa unda bu attribute muhimdir. Quyidagi jadvalda ustun sarlavhalari chappga yopishgan holatidan aynan Dushanbani markzlashtirdim, chunki <tr> ning align="left" attributidan <th> ning attributi bitta katak uchun ustunroqdir.

o HTML kodi:

- <tr align="left">
  - <th width="100" scope="col">&nbsp;   </th>
  - <th align="center" width="120" scope="col">Dushanba</th>

**IBRAGIMOV UMBAR NARSAIDOVICH**

```
<th width="120" scope="col">Seshanba</th>
</tr>
```

Dars Jadvali		
	Dushanba	Seshanba
8:00-9:30	Tarih	Ingiliz tili
10:00-11:30	Fizika	Matematika
12:00-13:30	Ona-Tili	Geometriya

- **align="left"** - Agar biron bir muayyan sarlavhani faqat bir o'zini chap tarafga yopishgan holatda kelishini hohlasangiz, faqat o'sha sarlavha kelgan katak `<th>` ini `align="left"` qilishingiz mumkin. Agarda hamma `<th>` larni chap tarafga yopishgan holatida kelishini hohlasangiz, o'sha hamma `<th>` larga birma bir `align="left"` deb yozib chiqishingizga to'g'ri keladi. `<tr>` ga `align="left"` qilsangiz o'sha qatordagi `<th>` bo'lmagan ma'lumotlarni ham chapga yopishtirib qo'yadi. Quyidagi jadvaldan men faqat ikkinchi qatorning sarlavhasi (**8:00-9:30**) ni chap tarafga qilib oldim.
  - HTML kodi:

```
▪ <tr>
 <th align="left" scope="row">8:00-9:30</th>
 <td>Tarih</td>
 <td>Ingiliz tili </td>
</tr>
```

Dars Jadvali		
	Dushanba	Seshanba
8:00-9:30	Tarih	Ingiliz tili
10:00-11:30	Fizika	Matematika
12:00-13:30	Ona-Tili	Geometriya

- **align="right"** - Agar biron bir muayyan sarlavhani faqat bir o'zini o'ng tarafga yopishgan holatda kelishini hohlasangiz, faqat o'sha sarlavha kelgan katak `<th>` ini `align="right"` qilishingiz mumkin. Agarda hamma `<th>` larni o'ng tarafga yopishgan holatida kelishini hohlasangiz, o'sha hamma `<th>` larga birma bir `align="right"` deb yozib chiqishingizga to'g'ri keladi. `<tr>` ga `align="right"` qilsangiz o'sha qatordagi `<th>` bo'lmagan ma'lumotlarni ham o'ngga yopishtirib qo'yadi. Quyidagi jadvaldan men faqat uchunchi usunning sarlavhasi (**Seshanba**) ni o'ng tarafga qilib oldim.
  - HTML kodi:

IBRAGIMOV UMBAR NARSAIDOVICH


```

<th bgcolor="#000000" scope="row">10:00-11:30</th>
<th bgcolor="#000000" scope="row">12:00-13:30</th>

```

Dars Jadvali		
	Dushanba	Seshanba
8:00-9:30	Tarih	Ingiliz tili
	Fizika	Matematika
12:00-13:30	Ona-Tili	Geometriya

- **bordercolor=" "** - bizning hozirgi mavzuimiz <th> (table header) bo'lgani uchun keladign hamma attributelar uni ichida kelishi kerak, shunday ekan bitta <ht> faqat bitta sarlavha ya'ni bitta kattakka tegishlidir shuning uchun bu attribute yordamida istagan <th> izi chiziqlarini hohlagan rangizga o'zgartirishingiz mumkindir. Men hamma <th> ni har hil rangda belgiliman.

- HTML kodi:

- <th bordercolor="#006600" width="100" scope="col"> </th>
- <th bordercolor="#000066" width="120" scope="col">Dushanba</th>
- <th bordercolor="#660000" width="120" scope="col">Seshanba</th>
- <th bordercolor="#99FF66" scope="row">8:00-9:30</th>
- <th bordercolor="#FF0000" scope="row">10:00-11:30</th>
- <th bordercolor="#FF00FF" scope="row">12:00-13:30</th>

Dars Jadvali		
	Dushanba	Seshanba
8:00-9:30	Tarih	Ingiliz tili
10:00-11:30	Fizika	Matematika
12:00-13:30	Ona-Tili	Geometriya

- **colspan=" "** - Jadvalda ma'lum bir ikkita yoki undan ko'p ustunlarni birlashtirish uchun ishlatiladi. Quyidagi jadvalimizda ustun va qatorlar bo'yicha birinchi katagimizga hech narsa yozilmagan, lekin bitta <th> sarlavha sifatida jadvalimizda ham HTML kodimizda ham joy egallayapti.

IBRAGIMOV UMBAR NARSAIDOVICH

Jadvalda ko'rinmagani bilan bu katakni jadval sifatida ko'rinishi uchun HTML kodiga ** ** kiriltilgandir (belgilar haqida kelgusi darslarda) bu belgi "bo'sh joy" deganidir, agar u belgini kiritmasak jadvalimizda bu katak olib tashlanadi. Lekin bu katakni yoki **8:00-9:30** ga yoki bo'lmasam **Dushanba** kataklaridan biriga qo'shib tashlashimiz ham mumkin, uning uchun hozircha c) da **Dushanba** katagiga qo'shishni ko'ramiz quyiroq (rowspan=" ") da **8:00-9:30** ga qo'shishni ko'ramiz. colspan=" " kataklarni gorizontalni qo'shishdir (rowspan esa vertikalni), uning uchun bo'sh katakni umuman HTML kodini o'chirib tashlashimiz kerak bo'ladi. colspan="2" degani ikkita katakni birlashtir deganidir, bu attribute ishlatiladigan katakning o'ng va chap tarafida ham bo'sh katak bo'lsa qay birini HTML kodi olib tashlansa o'sha katakni o'ziga qo'shib oladi, agarda ikkala katakni ham o'ziga qo'shib olishini hohlasangiz u holda ikkalasini ham HTML kodini o'chirib tashlab colspan="3" ishlatasiz, chunki uchta katak birlashishi kerakdir. O'ng yoki chap tarafida nechta katak kelishidan qat'iy nazar kataklarni HTML kodlarini umuman o'chirib tashlab colspan=" " qiymati sifatida hohlagan sonilarni ishlatasizlar.

- a) HTML kodi ** ** belgisi bilan: `<th width="100" scope="col"> </th>`

Dars Jadvali		
	Dushanba	Seshanba
8:00-9:30	Tarih	Ingiliz tili
10:00-11:30	Fizika	Matematika
12:00-13:30	Ona-Tili	Geometriya

- b) HTML kodi ** ** belgisisiz: `<th width="100" scope="col"></th>`

Dars Jadvali		
	Dushanba	Seshanba
8:00-9:30	Tarih	Ingiliz tili
10:00-11:30	Fizika	Matematika
12:00-13:30	Ona-Tili	Geometriya

- c) HTML kodi:

- `<tr>`

- `<th colspan="2" width="120"`

- `scope="col">Dushanba</th>`

- `<th width="120" scope="col">Seshanba</th>`

- `</tr>`

IBRAGIMOV UMBAR NARSAIDOVICH

Dars Jadvali		
Dushanba		Seshanba
8:00-9:30	Tarih	Ingiliz tili
10:00-11:30	Fizika	Matematika
12:00-13:30	Ona-Tili	Geometriya

- d) HTML kodi:

- <tr>

- <th colspan="3" width="120" scope="col">Dushanba</th>

- </tr>

Dars Jadvali		
Dushanba		
8:00-9:30	Tarih	Ingiliz tili
10:00-11:30	Fizika	Matematika
12:00-13:30	Ona-Tili	Geometriya

- **height=" "** - Bitta katak uchun ishlatilinsa ham o'sha qatorning balandligiga ta'sir qiladi.

- o) HTML kodi:

- <tr>

- <th width="100" scope="col"> </th>

- <th height="35" width="120" scope="col">Dushanba</th>

- <th width="120" scope="col">Seshanba</th>

- </tr>

- </tr>

Dars Jadvali		
	Dushanba	Seshanba
8:00-9:30	Tarih	Ingiliz tili
10:00-11:30	Fizika	Matematika
12:00-13:30	Ona-Tili	Geometriya

- **rowspan=" "** Jadvalda ma'lum bir ikkita yoki undan ko'p qatorlarni birlashtirish uchun ishlatiladi. Bu qoida faqat pastgi katakni birlashtirish uchun ishlatiladi, yuqori katakni HTML kodini olib tashlasangiz ham rowspan yuroqi katakni o'ziga birlashtirmidi, shuning uchun eng yaxshisi

IBRAGIMOV UMBAR NARSAIDOVICH

yuqoridagi katakga kerakli qiymatimizni yozib olib squyi qismdagi kataklarni HTML kodlarini o'chirib keyin o'sha yuqori qismdagi katak ning <th> tagi ichiga rowspan=" " attribtini ishlatishimiz kerak bo'ladi. Uning uchun bo'sh katakning umuman HTML kodi o'chirib tashlashga to'g'i keladi. Quyida **8:00-9:30** ni yuqorisidagi bo'sh <th> ga ko'chirib uning o'rnini HTML kodini umuman o'chirib tashlanildi va keyin rowspan=" " ishlatilindi (jadvalni asl oldingi HTML kodi bilan quyidagi HTML kodni solishtiring).

- o HTML kodi:

```

 <tr>
 <th rowspan="2" width="100" scope="col">8:00-9:30</th>
 <th width="120" scope="col">Dushanba</th>
 <th width="120" scope="col">Seshanba</th>
 </tr>
 <tr>
 <td>Tarih</td>
 <td>Ingiliz tili </td>
 </tr>

```

Dars Jadvali		
8:00-9:30	Dushanba	Seshanba
		Tarih
10:00-11:30	Fizika	Matematika
12:00-13:30	Ona-Tili	Geometriya

- **scope=" "** - <th> tagi ichida keladigan scope="col" yoki scope="row" <th>...</th> orasida keladigan so'z yoki jumlamiz mos ravishda ustun yoki qator ning sarlavhasi vazifasini o'tashini bildiradi.

Dars Jadvali		
	Dushanba	Seshanba
8:00-9:30	Tarih	Ingiliz tili
10:00-11:30	Fizika	Matematika
12:00-13:30	Ona-Tili	Geometriya

- **title=" "** - qaysi <th> ichiga bu attribute yozilsa o'sha <th> bu tagning qiymatini sichqonchani ko'rsatkichini <th> ga olib borganda ko'rsatkich oldida yozilib turadi.

o HTML kodi:

```
<tr>
 <th title="so'nggi dars soati" scope="row">12:00-
 13:30</th>
 <td>Ona-Tili</td>
 <td>Geometriya</td>
</tr>
```

Dars Jadvali		
	Dushanba	Seshanba
8:00-9:30	Tarih	Ingiliz tili
10:00-11:30	Fizika	Matematika
12:00-13:30	Ona-Tili	Geometriya

- **valign="middle"** - ma'lum bir sarlavhamizni vertical joylashuvini o'rtada qilib belgilaydi, quyidagi misolda bu attribute ishlatililmagan chunki bu attribute default sifatida tanlangan ya'ni ishlatmasangiz ham matn markazda kelaveradi. Agar matnni vertikal va gorizontol joylashuvi markazda bo'lishini istansangiz u holda `<td align="center" valign="middle">` ishlatishingizga to'g'ri keladi. Ma'lumotimizni o'rtada joylashganini ko'risatish maqsadida katak balandligi qisman kattaroq qilib olingandir.

Dars Jadvali		
	Dushanba	Seshanba
8:00-9:30	Tarih	Ingiliz tili
10:00-11:30	Fizika	Matematika
12:00-13:30	Ona-Tili	Geometriya

- **valign="top"** - ma'lum bir sarlavhamizni vertical joylashuvini yuqorida qilib belgilaydi. Ma'lumotimizni yuqorida joylashganini ko'risatish maqsadida katak balandligi qisman kattaroq qilib olingandir. Quyidagi misolda ikkiala hafta kuni ham yuqorida joylashgandir HTML kodi: `<th valign="top" width="120" class="style10" scope="col">Dushanba</th> <th valign="top" width="120" class="style10" scope="col">Seshanba</th>`

Dars Jadvali		
--------------	--	--

	Dushanba	Seshanba
8:00-9:30	Tarih	Ingiliz tili
10:00-11:30	Fizika	Matematika
12:00-13:30	Ona-Tili	Geometriya

<td>...</td>

(table data- jadval ma'lumoti) Har qanday jadvalda asosiy qism bo'ladi, <td> jadvalimizdagi asosiy qismdir, har bir katakni bildiradi, <td>..</td> ichidagi har qanday attribute bitta katak ichidagi ma'lumot uchun o'rinlidir. Agar <th> ishlatmasak jadvalimizning har bir katagi ichidagi ma'lumot <td>...</td> ichida yoziladi. Quyidagi har bir attribute qoidasi va tushuntirilishlari bitta katak uchun o'rinlidir.

Eng Asosiy Attributelari:

- **align="center"** - ma'lum bir katak ichidagi ma'lumotni gorizontal joylashuvini markazga qilib belgilaydi. Quyida "Fizika" misol qilib olingandir.

◦ HTML kodi:

- <td align="center">Fizika</td>

Dars Jadvali		
	Dushanba	Seshanba
8:00-9:30	Tarih	Ingiliz tili
10:00-11:30	Fizika	Matematika
12:00-13:30	Ona-Tili	Geometriya

- **align="left"** - ma'lum bir katak ichidagi ma'lumotni gorizontal joylashuvini chapga qilib belgilaydi. Bu qiymat default sifatida tanlangandir, bu attribute qiymatini ishlatmasangiz ham bo'ladi chunki, Quyida "Fizika" misol qilib olingandir.

◦ HTML kodi:

- <td align="left">Fizika</td>

Dars Jadvali		
	Dushanba	Seshanba

IBRAGIMOV UMBAR NARSAIDOVICH

8:00-9:30	Tarih	Ingiliz tili
10:00-11:30	Fizika	Matematika
12:00-13:30	Ona-Tili	Geometriya

- **align="right"** - ma'lum bir katak ichidagi ma'lumotni gorizontol joylashuvini o'ngga qilib belgilaydi. Quyida "Fizika" misol qilib olingandir.

- HTML kodi:

- `<td align="right">Fizika</td>`

Dars Jadvali		
	Dushanba	Seshanba
8:00-9:30	Tarih	Ingiliz tili
10:00-11:30	Fizika	Matematika
12:00-13:30	Ona-Tili	Geometriya

- **background=" "** - ma'lum bir katak ichiga rasm joylashtirish uchun ishlatiladi, qo'shtirnoq ichiga rasm manzili joylashtirilishi kerak. Quyida "Tarih" misol qilib olingandir.

- HTML kodi:

- `<td background="0002.jpg">Tarih</td>`

Dars Jadvali		
	Dushanba	Seshanba
8:00-9:30	Tarih	Ingiliz tili
10:00-11:30	Fizika	Matematika
12:00-13:30	Ona-Tili	Geometriya

- **bgcolor=""** - ma'lum bir katak ichiga rangni belgilashda ishlatiladi. Quyida "Matematika"ga qizil rang (#FF0000) misol qilib olingandir.

- HTML kodi:

- `<td bgcolor="#FF0000">Matematika</td>`

Dars Jadvali		
	Dushanba	Seshanba
8:00-9:30	Tarih	Ingiliz tili
10:00-11:30	Fizika	Matematika
12:00-13:30	Ona-Tili	Geometriya

- **bordercolor=" "** - ma'lum bir katagimizni atrofidagi chizig'ining rangini

IBRAGIMOV UMBAR NARSAIDOVICH

o'zgartirish uchun ishlatiladi. Quyida "Geometriya" yozilgan katakning tashqi rangini o'zgartiramiz.

o HTML kodi:

- `<td bordercolor="#0033CC">Geometriya</td>`

Dars Jadvali		
	Dushanba	Seshanba
8:00-9:30	Tarih	Ingiliz tili
10:00-11:30	Fizika	Matematika
12:00-13:30	Ona-Tili	Geometriya

- **colspan=" "** - Jadvalda ma'lum bir ikkita yoki undan ko'p ustunlarni birlashtirish uchun ishlatiladi, uning uchun birlashtirmoqchi bo'lgan ikkinchi kataginizni umuman HTML kodini o'chirib tashashingizga to'g'ri keladi. Ikkitadan ko'p ustunlarni birlashtirmoqchi bo'lsangiz ularni ham HTML kodlarini o'chirib tashlashingizga to'g'ri keladi. Quyda (a) va (b) misollar keltirilgandir, (a) misolda ikkita qator "Tarih" va "Ingiliz tili" ustunlari birlashtirilmoqda biroq "Ingiliz tili" HTML kodlari o'chirilib tashlandi. (b) misolda esa jadvalimizga yana bitta ustun qo'shib uchta qator birlashtirilgandir.

o (a) HTML kodi:

- ```
<tr>
<th scope="row">8:00-9:30</th>
<td colspan="2">Tarih</td>

</tr>
```

Dars Jadvali		
	Dushanba	Seshanba
8:00-9:30	Tarih	
10:00-11:30	Fizika	Matematika
12:00-13:30	Ona-Tili	Geometriya

o (b) HTML kodi:

- ```
<tr>
<th scope="row">10:00-11:30</th>
<td colspan="3">Fizika</td>

</tr>
```

<b>Dars Jadvali</b>			
	<b>Dushanba</b>	<b>Seshanba</b>	<b>Chorshanba</b>

**IBRAGIMOV UMBAR NARSAIDOVICH**

<b>8:00-9:30</b>	Tarih	Ingiliz tili	Adabiyot
<b>10:00-11:30</b>	Fizika		
<b>12:00-13:30</b>	Ona-Tili	Geometriya	Astronomiya

- **height=" "** - ma'lum bir katakning balandligini o'zgartirish maqsadida ishlatilgani bilan butun bir shu qatorda turgan kataklarga ham ta'sir qiladi.

- HTML kodi:

- `<td height="40">Fizika</td>`

<b>Dars Jadvali</b>		
	<b>Dushanba</b>	<b>Seshanba</b>
<b>8:00-9:30</b>	Tarih	Ingiliz tili
<b>10:00-11:30</b>	Fizika	Matematika
<b>12:00-13:30</b>	Ona-Tili	Geometriya

- **rowspan=" "** - Jadvalda ma'lum bir ikkita yoki undan ko'p qatorlarni birlashtirish uchun ishlatiladi. Bu qoida faqat pastgi katakni birlashtirish uchun ishlatiladi, yuqori katakni HTML kodini olib tashlasangiz ham rowspan yuroqi katakni o'ziga birlashtirmidi, shuning uchun eng yaxshisi yuqoridagi katakga kerakli qiymatimizni yozib olib quyi qismdagi kataklarni HTML kodlarini o'chirib keyin o'sha yuqori qismdagi katak ning `<td>` tagi ichiga `rowspan=" "` attribtini ishlatishimiz kerak bo'ladi. (a) misolda Tarih ni Fizika bilan birlashtiraman, uning uchun Fizika ni HTML kodini avval o'chirishim kerak bo'ladi chunki Fizika Tarih ostida joylashgan. (b) misolda Ingiliz tili ni Matematika va Geometriya bilan birlashtiraman.

- (a) HTML kodi:

- `<tr>`  
`<th scope="row">8:00-9:30</th>`  
`<td rowspan="2">Tarih</td>`  
`<td>Ingiliz tili </td>`  
`</tr>`  
`<tr>`  
`<th scope="row">10:00-11:30</th>`  
  
`<td>Matematika</td>`  
`</tr>`

<b>Dars Jadvali</b>		
	<b>Dushanba</b>	<b>Seshanba</b>
<b>8:00-9:30</b>	Tarih	Ingiliz tili

<b>10:00-11:30</b>		Matematika
<b>12:00-13:30</b>	Ona-Tili	Geometriya

o HTML kodi:

- ```
<tr>
<th scope="row">8:00-9:30</th>
<td>Tarih</td>
<td rowspan="3">Ingiliz tili </td>
</tr>
<tr>
<th scope="row">10:00-11:30</th>
<td>Fizika</td>
</tr>
<tr>
<th scope="row">12:00-13:30</th>
<td>Ona-Tili</td>
</tr>
```

Dars Jadvali		
	Dushanba	Seshanba
8:00-9:30	Tarih	Ingiliz tili
10:00-11:30	Fizika	
12:00-13:30	Ona-Tili	

- **title=" "** - qaysi `<td>` ichiga bu attribute yozilsa o'sha `<td>` bu attributining qiymatini sichqonchani ko'rsatkichini o'sha katakga olib borganda ko'rsatkich oldida yozilib turadi. Quyidagi misolda "Fizika" olingandir.

o HTML kodi:

- ```
<td title="Fizika yaxshi fan">Fizika</td>
```

<b>Dars Jadvali</b>		
	<b>Dushanba</b>	<b>Seshanba</b>
<b>8:00-9:30</b>	Tarih	Ingiliz tili
<b>10:00-11:30</b>	Fizika	Matematika
<b>12:00-13:30</b>	Ona-Tili	Geometriya

- **valign="bottom"** - ma'lum bir katagimiznig ma'lumotlarini vertikal joylashuvini quyida qilib belgilaydi. Quyida "Ona-Tili" misol qilib

**IBRAGIMOV UMBAR NARSAIDOVICH**

olingandir. Katagimizning quyida joylashganini ko'risatish maqsadida katak balandligi qisman kattaroq qilib olingandir.

o HTML kodi:

- `<td height="40" valign="bottom">Ona-Tili</td>`

<b>Dars Jadvali</b>		
	<b>Dushanba</b>	<b>Seshanba</b>
<b>8:00-9:30</b>	Tarih	Ingiliz tili
<b>10:00-11:30</b>	Fizika	Matematika
<b>12:00-13:30</b>	Ona-Tili	Geometriya

- **valign="middle"** - ma'lum bir katagimizning matnini vertical joylashuvini o'rtada qilib belgilaydi, quyidagi misolda bu attribute ishlatililmagan chunki bu attribute default sifatida tanlangan ya'ni ishlatmasangiz ham matn markazda kelaveradi. Agar matnni vertikal va gorizontol joylashuvi markazda bo'lishini istasangiz u holda `<td align="center" valign="middle">` ishlatishingizga to'g'ri keladi. Ma'lumotimizni o'rtada joylashganini ko'risatish maqsadida katak balandligi qisman kattaroq qilib olingandir.

o HTML kodi:

- `<td height="40">Tarih</td>`

<b>Dars Jadvali</b>		
	<b>Dushanba</b>	<b>Seshanba</b>
<b>8:00-9:30</b>	Tarih	Ingiliz tili
<b>10:00-11:30</b>	Fizika	Matematika
<b>12:00-13:30</b>	Ona-Tili	Geometriya

- **valign="top"** - ma'lum bir katagimizning matnini vertical joylashuvini tepada qilib belgilaydi. Ma'lumotimizni yuqorida joylashganini ko'risatish maqsadida katak balandligi qisman kattaroq qilib olingandir.

o HTML kodi:

- `<td valign="top" height="40">Matematika</td>`

<b>Dars Jadvali</b>		
	<b>Dushanba</b>	<b>Seshanba</b>
<b>8:00-9:30</b>	Tarih	Ingiliz tili

<b>10:00-11:30</b>	Fizika	Matematika
<b>12:00-13:30</b>	Ona-Tili	Geometriya

- **width=" "** - jadvalimiz katagining uzunligini belgilaydi, ma'lum bir katak uchun ishlatilgan bilan u bilan bir ustunda tizilib turgan boshqa kataklarga ham ta'sir qiladi.

- HTML kodi:

- `<td width="200">Matematika</td>`

<b>Dars Jadvali</b>		
	<b>Dushanba</b>	<b>Seshanba</b>
<b>8:00-9:30</b>	Tarih	Ingiliz tili
<b>10:00-11:30</b>	Fizika	Matematika
<b>12:00-13:30</b>	Ona-Tili	Geometriya

Ba'zan web sahifani ma'lum bir qismini ikki qismga bo'lib ishatishimizga to'g'ri keladi u holdi ham jadvaldan foydalanamiz. Umumiy jadvalning uzunligini `width=100%` qilib balandligini esa ixtiyoriy olishimiz mumkin, va jadvalimizda bitta qator va ikkita ustun ishtirok etadi. Hech qanday `<caption>` ham `<th>` ham ishlatilinmaydi.

**Bu taraf jadvalimizning birinchi ustunidir va umumiy jadvalimiz quyidagich HTML kodga ega:**

```
<table height="500" width="100%" border="1" cellspacing="0" cellpadding="0">
```

```
<tr>
```

```
<td bgcolor="#00FFFF" valign="top" width="70%">
```

```
<p>Bu taraf jadvalimizning birinchi ustunidir va quyidagich HTML kodga ega:</p>
```

```
</td>
```

```
<td valign="top" width="30%">Bu taraf esa jadvalimizning ikkinchi ustunidir.</td>
```

```
</tr>
```

```
</table>
```

Bu taraf esa jadvalimizning ikkinchi ustunidir:

Birinchi ustunimizda yozilgan bu "height" 500 pixel o'chamda belgilanyapti, "width" esa butun bir web sahifa eni o'lchamiga nisbatan 100% qilib olinmoqda yani web sahifani to'la qilib. Birinchi ustunimizning uzunligi umumiy jadvalimizning 70% ini tashkil etmoqda, ikkinchisi esa qolgan 30% ini tashkil etyapti, bu holda 30% ni yozmasa ham bo'ladi chunki jadvalimizda faqat ikkita ustun va biri 70%

bo'lsa ikkinchisi o'z o'zidan qolgani bo'ladi. Ikkiala ustunimizda ham matnimizning vertikal joylashuvi yuqorida qilib belgilandi. Va umumiy jadvalimiz chegara chiziqlariga egadir.

Quyidagi jadvalimiz esa hiddi yuqoridagi jadvalimiz bilan bir hildir faqat chegara chiziqlari olib tashlangandir.

Ushbu jadvalimiz esa hiddi yuqoridagi jadvalimiz bilan bir hildir faqat chegara chiziqlari olib tashlangandir.

```
<table height="500" width="100%" border="0" cellspacing="0" cellpadding="0">
<tr>
<td valign="top" bgcolor="#00FFFF" width="70%"> </td>
<td valign="top" width="30%"> </td>
</tr>
</table>
```

<bgsound />

BGSOUND - Bu tag hozircha faqat Internet Explorer browserida qo'llasa bo'ladigan tag turi bo'lib, web sahifadan foydalanuvchiga web sahifani ochganidan so'ng musiqa tinglash imkonini beradi, musiqa web sahifa yaratuvchisi tomonidan tanlanadi.

Foydalanish qoidalarini:

- <bgsound /> faqat HTML dokumentimizni <head>...</head> qismida keladi.

attributelari:

- balance=" " - bu attribute bizga web sahifa foydalanuvchisining o'ng va chap kalonkasida musiqa eshutilish balansini belgilaydi, qiymatlari -10 000 dan +10 000 gachadir, manfiy son chap kalonkaga ko'proq kuch beradi, musbat esa o'ng kalonkaga, ikkala kalonkada bir hilda eshutilishi uchun balance="0" qilib olinishiga to'g'ri keladi, agar bu attributedan

IBRAGIMOV UMBAR NARSAIDOVICH

foydalanilmasa `balance="0"` bo'lib turadi, ya'ni bu default qiymatdir.

- `loop=" "` - bu attribute qiymati bizga musiqani web sahifada necha marta takrorlanishini bildiradi
  - `loop="1"` musiqa bir marta tinglash uchun.
  - `loop="-1"` musiqani cheksiz takrorlaydi, `loop` ishlatilmasa ham cheksiz takrorlidi.
  - `loop="2"` - musbat sonlar qanday qiymatga ega bo'lsa o'shancha marta musiqamiz takrorlanadi.
- `src=" "` - musiqamizni HTML dokumentimizga yuklovchi attribute hisoblanadi, qo'shtirnoq ichiga musiqa nomi file formati bilan yozilishi kerak bo'ladi, masalan `src="001.mp3"`
- `volume=" "` - qiymatlari -10 000 dan 0 gacha, `volume="0"` eng balandi, `volume="-10 000"` da ovozi umuman chiqmide.

Umumiy HTML kodi: `<bgsound src="001.mp3 loop="1" />`

Mashq: Biron HTML dokument ochib `<head>` qismiga o'zingiz yuqoridagi kodni kiritib ko'ring musiqa nomini o'zingizda bor hohlagan qo'shiqni qo'yishingiz mumkindir.

`<button>...</button>`

BUTTON -tugma yaratish uchun ishlatiladi, `<input />` dan farqliroq bo'lib bunda tugmadagi so'z `<button>...</button>` orasida keladi `<input />` da esa `value=""` qiymati ichida kelar edi. Bu usul bilan tugma yaratish Javascript va Cascading Style Sheet lar bilan juda ko'p funksiyalarni bajaradi, HTML ni o'zida `<form>...</form>` ichida keladigan `<input />` qulayroq.

- `disabled="disabled"` - tugmani foydalanuvchi tamonidan ishlatish imkoniyatini yopadi.
- `name=""` - web sahifa yaratuvchisiga ma'lumotni yetkazishda ishlatiladi.
- `title=""` - tugma ustiga sichqoncha borganda yozilishi kerak bo'ladigan so'z yoki iborani belgilaydi.
- `type="button"` - `<input type="button" />` bilan bir hil funksiya bajaradi, ya'ni shunchaki tugma yaratiladi bu tugmaning maqsadi JavaScript ga o'xshash dasturlar orqali ko'rsatiladi.
- `type="reset"` - `<input type="reset" />` bilan bir hil funksiya bajaradi.

IBRAGIMOV UMBAR NARSAIDOVICH

- `type="submit"` - `<input type="submit" />` bilan bir hil funksiya bajaradi.
-

`<embed>...</embed>`

Embed - Bu turdagi tag bizga web sahifamizga video fayllarni yuklashda yordam beradi. Ba'zi web browserlar qo'llamaydi, agar "Missing plug-in" yozilsa demak boshqa browserda ochib ko'rish kerak Internet Explorer yaxshi qo'llaydi.

Attributelari:

- `align=""` - video filimizni atrofdagi matnga nisbatan joylashuvini belgilaydi, HTML da ancha eskirgan qoida CSS da joylashuvini ancha funksiyasi ko'p.
  - `align="left"` - matnga nisbatan chapda joylashtiradi.
  - `align="middle"` - matnga nisbatan markazda joylashtiradi.
  - `align="right"` - matnga nisbatan o'ngda joylashtiradi.
  - `align="top"` - matnga nisbatan yuqorida joylashtiradi.
- `autostart=""` - video fileni web sahifadan foydalanuvchi ishga tushirish yoki tushirmaslik imkoniyati bordir.
  - `autostart="true"` - bu attribute default qiymatdir, ishlatish ixtiyoriy ishlatilnmasa ham web sahifa yuklanishiga video file ishga tushadi.
    - HTML kodi: `<embed width="40%" height="300" autostart="true" src="Butterfly.wmv"></embed>`
  - `autostart="false"` - bu attribute web sahifa foydalanuvchisi video ni boshlash tugmachasini boshmagunicha video file o'zi ishga tushmaydi.
- HTML kodi: `<embed width="40%" height="300" autostart="false" src="Bear.wmv"></embed>`

`height=""` - video faylimizning bo'yi o'lchamini pixel qiymatda beradi, yuqoridagi video fayllar 300 pixel balandlikka egadir.

- `hidden=""` - video faylimizni foydalanuvchigadan yashirish yoki ochiq holda qoldirish uchun ishlatiladi, default qiymati `hidden="false"` dir.
  - `hidden="false"` - bu qiymat default qiymatdir, ya'ni video faylimiz hamisha web sahifa foydalanuvchisiga ko'rinib turadi.
  - `hidden="true"` - bu qiymat esa video faylni foydalanuvchiga umuman ko'rish imkonini bermaydi, lekin fideo fayl joy egallab turadi va

IBRAGIMOV UMBAR NARSAIDOVICH

ovozi chiqib turadi agar autostart="true" bo'lsa.

- hspace="" - video faylimizni o'ng va chap tarafidan pixel qiymatda joy tashlaydi agar matn yozilsa matn o'shancha pixel uzoqlikda yoziladi.
  - loop="" - video fayl o'zi qaytarilishini bildiradi, autostart="true" bilan kelishi shart bo'ladi, autostart="false" bilan kelganidan ma'no yo'q.
    - loop="false" - video bir martadan so'ng o'zi yana qayta qo'yilmaydi.
    - loop="true" - video bir martadan so'ng yana qayta o'zidan o'zi qo'yiladi.
  - src="" - bu attribute qiymati sifatida qo'shtirnoq ichiga video fayl yuklash manzili yoziladi, yodizda bo'lsin video fayllar HTML dokumentlariz bilan bitta papkada saqlangan bo'lsin.
  - vspace="" - video faylimizni tepa va pastki qismidan pixel qiymatda joy tashlaydi agar matn yozilsa matn o'shancha pixel uzoqlikda yoziladi.
  - width="" - video faylimizning eni uzunlik o'lchamini pixel va foiz qiymatda beradi, yuqoridagi video fayllar web sahifaga nisbatan 40% qilib olingandir.
-

<marquee>...</marquee>

Bu tag ba'zi matnlarni o'zi harakatlanadigan qilib belgilaydi, barcha atributelari birga yonmayon kelishi mumkindir, agar quyidagi matnlarni harakatlangan holda ko'rmayatgan bo'lsangiz iltimos bu sahifani faqat Internet Explorer da oching. Qaysi matnni qay holatda, qayerda qachon ishlatishingiz o'zingizga havola.

Foydalanish qoidalari:

Harakatlanuvchi matnimiz <marquee> ....</marquee> orasida kelishi shart bo'ladi.

Atributelari:

- align="" - matnimizning web sahifaga nisbatan joylashuvini belgilaydi.
  - align="bottom" - matnga nisbatan quyida joylashtiradi.
  - align="left" - matnga nisbatan chapda joylashtiradi.
  - align="middle" - matnga nisbatan markazda joylashtiradi.
  - align="right" - matnga nisbatan o'ngda joylashtiradi.
  - align="top" - matnga nisbatan yuqorida joylashtiradi.
- behavior="" - bu attribute uch hil qiymatlari yordamida matnimizni turli

IBRAGIMOV UMBAR NARSAIDOVICH

harakatlantiradi, quyida o'sha qiymatlari misolda keltirilgandir.

- behavior="alternate" - matinni o'ng va chapga harakatlantiradi.
  - HTML kodi: `<marquee behavior="alternate"> Bu "alternate" qiymati matnimizni o'ng va chapga harakatlantiradi.</marquee>`
- behavior="scroll" - matinni yordamchi attributelar bilan to'htatmaguncha qayta-qayta aylanaveradi, bu qiymat default sifatida olingandir ishlatilinsa ham matnimiz o'zi aylanaveradi.
  - HTML kodi: `<marquee behavior="scroll"> Bu "scroll" qiymati matni web sahifada qayta qayta aylanishini ta'minlaydi. </marquee>`
- behavior="slide" - matn to'liq chiqib bo'lganidan so'ng to'htaydi, allaqachon to'htagan bo'lishi kerak bu jarayonni ko'rish uchun web sahifani yangidan yuklang.
  - HTML kodi: `<marquee behavior="slide">Bu "slide" qiymati matnimiz to'liq chiqib bo'lganidan so'ng to'htatadi.</marquee>`
- bgcolor=" " - matnimiz orqasiga rang beradi.
  - HTML kodi: `<marquee bgcolor="#FFFF00"> Matnimizning orqasiga kerakli rang beradi, hozirgi rang sariqdir. </marquee>`
- direction=" " - bu attribute matnimizni web sahifaga chiqish yo'nalishini aniqlaydi.
  - direction="down"- bu qiymat pastga degan tarjimaga egadir, hamma matnimiz yuqoridan pastga harakatlanadi.
    - HTML kodi: `<marquee direction="down">bu attribute matnimizni web sahifada yuqoridan pastga harakatlantiradi.</marquee>`
  - direction="left" - bu qiymat default qiymatdir ya'ni matnimiz bu qiymatni ishlatmasak ham chap tarafga harakatlanaveradi
    - HTML kodi: `<marquee direction="left"> bu attribute matnimizni web sahifada o'ng tarafdin chap tarafga harakatlantiradi.</marquee>`
  - direction="right"- bu qiymat matnimizni web sahifada chapdan

IBRAGIMOV UMBAR NARSAIDOVICH

o'ngga yo'naltiradi.

- HTML kodi: `<marquee direction="right">Matnimiz chapdan o'ngga harakatlanadi.</marquee>`

○ `direction="up"` - bu qiymat matnimizni pastdan yuqoriga yo'naltiradi.

- HTML kodi: `<marquee direction="up"> Bu matnimiz pastdan yuqoriga harakatlanmoqdadir.</marquee>`

- `height=""` - hamma matnimiz qandaydir bir balandlikka ega bir joyda harakatlanadi, bu attribute matn harakatlanadigan hududni balandligini pixel o'lchamda belgilaydi.
  - HTML kodi: `<marquee height="100"> Bu matn 10 pixel o'lchamdagi balandlikka ega joyning yuqori qismida harakatlanmoqda</marquee>`
- `hspace=" "` - matn harakatlanadigan hududni web sahifada o'ng va chap tarafidan joy tashlash uchun ishlatiladi, quyidagi misolda matn chap va o'ng tarafdin web sahifada 120 pixel joy tashlangan holda harakatlanadi.
  - HTML kodi: `<marquee hspace="120"> Bu matn web sahifaning chap va o'ng taraflaridan 120 pixeldan joy tashlangan holda harakatlanmoqda.</marquee>`
- `loop="1"` - bu attribute matn harakati sonini belgilaydi, qo'shtirnoq ichiga necha soni yozilsa o'shancha marta matnimiz aylanaveradi. Agar ishlatilinmasa yoki `loop="-1"` yozilsa matnimiz cheksiz aylanaveradi. Quyidagi misolda `loop="2"` qilib olingandir, yani web browser ishga tushgandan beri 2 marta aylanib bo'lgan, shuning uchun web sahifani F5 orqali qayta yangilang yoki sichqonchani pastgi bo'shliqqa bosib shunda faqat 2 marta harakatlanib qaytib harakatlanmaganini ko'rasiz.
  - HTML kodi: `<marquee loop="2">Bu matn ikki marta harakatlanib qaytib ko'rinmaydi.</marquee>`
- `scrollamount=""` - matnimiz harakati tezligini belgilaydi, `scrollamount="0"` matnimizni umuman harakatlantirmaydi, necha son yozilsa o'shancha tezlikka ega bo'ladi, qancha katta san yozilsa shuncha tez harakatlanadi.
  - HTML kodi: `<marquee scrollamount="10">Bu matnning tezligi soni "10" qilib olingandir.</marquee>`
- `title=" "` - har galgidek matn ustiga sichqoncha ko'rsatkichi olib borilganda qo'shtirnoq ichidagi jumla paydo bo'ladi.
  - HTML kodi: `<marquee title="Bu title attributi`

IBRAGIMOV UMBAR NARSAIDOVICH

mahsuli">Harakatlanayotgan matn ustiga sichqoncha ko'rsatkichini keltiring.</marquee>

- truespeed="truespeed"- mantimizning asl harakat tezligini olish uchun ishlatiladi, bu tezlik default qimatida olingandir, ishlatilmasa ham bo'laveradi.
  - HTML kodi: <marquee truespeed="truespeed">Matnning default tezlik harakati</marquee>
- vspace=" " - bu attribute direction="up" yoki direction="down" bilan birga kelishi shart chunki bu attribute matnimiz faqatgina yuqoridan pastga yoki pastdan yuqoriga harakatlangandagina o'rinli bo'ladi. Vaifasi matnning yuqori va pastki qismidan boshqa matnlarga nisbatan joy tashlashdir.
  - HTML kodi: <marquee direction="down" vspace="120">Matnimiz yuqoridan pastga boshqa matnlarndan vertikal holatda 120 pixel uzoqlikda harakatlanmoqda </marquee>
- width=" "- matnimiz harakatlanuvchi hudud uzunligini belgilaydi, agar ishlatilmasa butun web sahifa uzunligi bo'ylab harakatlanadi, pixel qiymatga egadir.
  - HTML kodi: <marquee width="200">Ushbu matn 200 pixel uzunlikdagi joy ichida harakatlanmoqda</marquee>

<meta />

Bu tag HTML dokumentimizning <head> qismida keladi, bitta <head>...<head> orasida birdan ortiq <meta> kelishi mumkin va har biri attribute qiymatlariga qarab maqsad va vazifalari o'zgaradi, undagi ma'lumotlar dokumentimizning yashirin ma'lumotlari hisoblanadi. Shuningdek bu tag yordamida siz o'zingizning web sahifangizni Google ga o'xshash qidiruv sahifalarida topilish imkonini yaratasiz. <meta /> tagining content="" va name="" attributi yonma-yon keladi.

Attributelari:

- content=" " - bu attribute name=" " attributi bilan birga keladi, name="" attributi qiymatiga qarab content="" qiymati o'zgaradi, masalan name="copyright" bo'lsa content="" ichiga faqat web sahifa yaratilgan yil va kimga qarashli ekanligini yozishimiz mumkindir. Masalan: <meta name="copyright" content="2010, Bucky Lee Co., Ltd"

IBRAGIMOV UMBAR NARSAIDOVICH

- http-equiv="content-type"
- http-equiv="description"
- http-equiv="expires"
- http-equiv="keywords"
- http-equiv="pics-label"
- http-equiv="refresh"
- http-equiv="reply-to"
- name="content-type"
- name="description" - web sahifa yoki web sahifa qarashli bo'lgan tashkilot haqida qisqacha ma'lumot content=" " attributi ichida berilishiga to'g'ri keladi. Oddatda 25-30 tacha so'z ishlatish kerak bo'ladi shuning uchun ma'lumotizi qisqa va lo'nda qilishiz kerak bo'ladi, muhim gaplarni birinchi yozgan maqul. Masalan:

```
<meta name="description" content="Bu Web Sahifa HTML saboqlariga mo'ljalangan bo'lib, har qanday shaxs web sahifa yaratishni o'rganmoqchi bo'lsa shu web sahifadan foydalanishi mumkin." />
```
- name="expires"
- name="keywords" - web sahifangizga ta'luqli muhim so'zlarni vergul yordamida content="" attributi ichiga yozishingiz kerak bo'ladi, kimdir shu so'zlardan birontasini Google ga o'xshash web sahifalar yordamida qidirsangiz sizni sahifangiz ham chiqib keladi, bunda ham muhim keywordlarni birinchi yozing. Masalan:

```
<meta name="keywords" content="HTML haqida, HTML darsliklari, HTML nima, web sahifa yaraish, web sahifa qanday yaraladi, html saboqlari, html o'rganish, html o'zbek tilida va hz /"
```
- name="author" - bu attribute yordamida web sahifa yoki tashkilotning biron hodimi muallif sifatida content="" ichida ko'rsatiladi. Masalan

```
<meta name="author" content="Bucky Lee" />
```
- name="pics-label"
- name="reply-to"
- name="copyright"
- name="robots"
- lang="uz" - content="" ichiga muayyan ma'lumotni ma'lum bir tilda yozmoqchi bo'lsangi, bu atributeni ishlatishingiz kerak bo'ladi. Masalan:

```
<meta name="description" lang="fr" content="Chop Point, Inc. est une organisation à but non lucratif actionnant une école k-12 privée pour des étudiants d'embarquer et de jour, et une colonie des vacances co-ed pour des adolescents.">
```

, bu misol fransuzcha edi, o'zbekcha uchun shart emas chunki klaviaturadagi hamma tugmalar bilan o'zbek tilida bema'lol yozsa bo'ladi hech qanday simvollarsiz.

---

29. <object accesskey="" align="absbottom" align="absmiddle" align="baseline" align="bottom" align="left" align="left" align="middle" align="right" align="texttop" align="top" archive="" border="" classid="" codebase="" codetype="" data="" declare="declare" dir="ltr" dir="rtl" height=" " hspace=" " name="" noexternaldata="false" noexternaldata="true" standby="" tabindex=" " title="" type="all" type="aural" type="braille" type="handheld" type="print" type="projection" type="screen" type="tty" type="tv" usemap="" vspace="" width="">

<script>...</script>

<script defer="defer" language="c#" language="javascript1.1" language="javascript1.5" language="jscript" language="php" language="vb" language="vbscript">

Web sahifalar sodda va dynamic turlarga bo'linadi. Dynamic web sahifalar yaratish uchun external tashqi dokumentlar HTML ga biriktirilishiga to'g'ri keladi shu maqsadda tashqaridan scripting language dasturlarida tuzilgan yordamchi kodlarni shu tag orqali HTML dokumentga biriktiramiz. Masalan JavaScriptda biron HTML ichida

---

<link />

Bu tag HTML dokumentimizning <head> qismida keladi, har hil maqsadlarda ishlatish mumkin, lekin asosan web sahifa yaratganda HTML dasturi orqali amalga oshirib bo'lmaydigan murakkab funksiyalarni amalga ochiruvchi JavaScript va CSS dasturlarida muayyan funksiyani yaratib keyin o'sha yaratilgan elementlarni HTML dokumentga JavaScript va CSS dokument manzillari biriktiriladi va natijasida o'sha funksiyalar web sahifamizda o'z ijrosini topadi. Masalan CSS da yaratgan dokumentizi HTML dagi dokumentga biriktirishingiz uchun HTML dokumentizi <head> qismiga quyidagini yozishingizga to'g'ri keladi <link rel="stylesheet" type="text/css" href="dokument.css"/>. Shunda siz muayyan CSS dokumentizga HTML dokumentizdan mustaqil ravishda qanday o'zgartirish kiritsangiz ham HTML

IBRAGIMOV UMBAR NARSAIDOVICH

dokumentizda shu o'zgarish sodir bo'ladi. Bu haqida to'liq ma'lumot Cascading Style Sheet bo'limida aytiladi.

<fieldset>....</fieldset>

Top of Form

fieldset - <form>...</form> tagi ichida keluvchi mahsus tag bo'lib matn uchun bir chegaralik hudud belgilash uchun mo'ljallangandir. Shu matnni fieldset o'rab turibti.

Bottom of Form

yuqoridagi fieldset tagi HTML kodi:

```
<form>
<fieldset>fieldset - <form>...</form> tagi ichida keluvchi mahsus tag bo'lib
matn uchun bir chegaralik hudud belgilash uchun mo'ljallangandir. Shu matnni
fieldset o'rab turibti.</fieldset>
</form>
```

<legend></legend>

<fieldset> tagi uchun yordamchi tag hisoblanadi, <fieldset>...</fieldset> orasida keladi lekin <fieldset>...</fieldset> matnidan oldin keladi, ya'ni quyidagicha.

Top of Form

Bu legend tagi orasidagi matnFieldset matni!

Bottom of Form

HTML kodi:

```
<form>
<fieldset>
<legend>Bu legend tagi orasidagi matn</legend>
Fieldset matni!
```

IBRAGIMOV UMBAR NARSAIDOVICH

</fieldset>

</form>

align="bottom" - HTML kodi: <legend align="bottom">Bu lagend tagi orasidagi matn</legend>

Bu lagend tagi orasidagi matnFieldset matni!

align="center" - HTML kodi: <legend align="center">Bu lagend tagi orasidagi matn</legend>

Bu lagend tagi orasidagi matnFieldset matni!

align="left" - HTML kodi: <legend align="left">Bu lagend tagi orasidagi matn</legend>

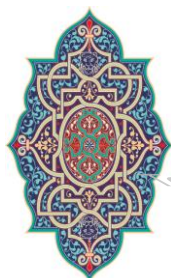
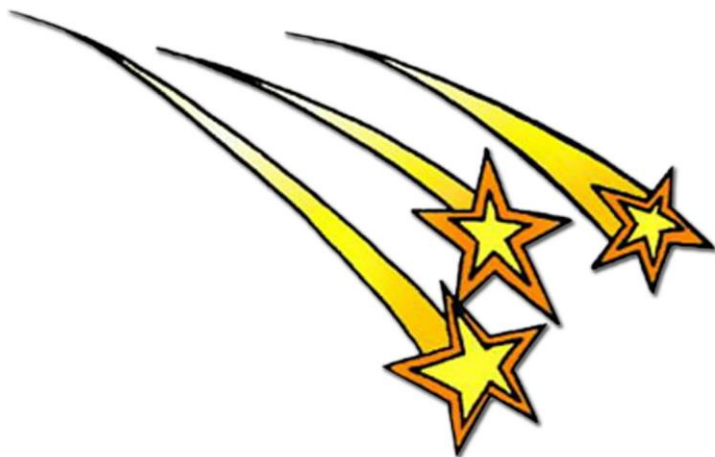
Bu lagend tagi orasidagi matnFieldset matni!

align="right" - HTML kodi: <legend align="right">Bu lagend tagi orasidagi matn</legend>

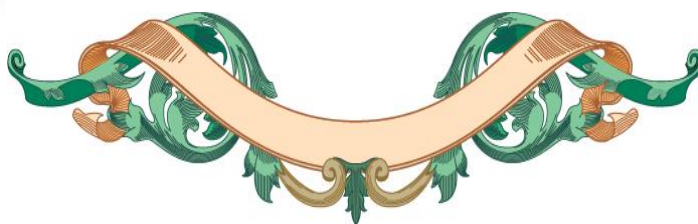
Bu lagend tagi orasidagi matnFieldset matni!

align="top" - HTML kodi: <legend align="top">Bu lagend tagi orasidagi matn</legend>

Bu lagend tagi orasidagi matnFieldset matni!

Tel: +998937620093
+998902479493
+998973501393

IBRAGIMOV UMBAR NARSAIDOVICH